

**5. VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDAKİ SÖZ VARLIĞININ
KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ**

Muhammet Emin ÇOMAKLI

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**5. VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ SÖZ VARLIĞININ
KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ**

(Comparative Investigation of Vocabulary in 5th and 8th grade Turkish Course Books in
Terms of Various Variables)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Emin ÇOMAKLI

Danışman: Doç. Dr. Sıddık BAKIR

Erzurum
Ağustos, 2024

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Muhammet Emin ÇOMAKLI tarafından hazırlanan “5. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığının Karşılaştırmalı İncelenmesi” başlıklı çalışması .. / .. / 202.. tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ Aslı Islak İmzalıdır
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Doç. Dr. Sıddık BAKIR Aslı Islak İmzalıdır
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Elif AKTAŞ Aslı Islak İmzalıdır
Alanya Üniversitesi

Enstitü Yönetim Kurulunun
.../.../.... tarih ve sayılı
kararı.

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “5. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığının Karşılaştırmalı İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

... / ... / 20..

Aslı Islak İmzalıdır

Muhammet Emin ÇOMAKLI

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın her aşamasında desteğini esirgemeyen, bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren kıymetli hocam ve tez danıőmanım Doç. Dr. Sıddık BAKIR baőta olmak üzere teze katkısı olan tım kişi ve kurumlara, değerli hocalarıma teőekkürlerimi sunarım.

Her zaman yanımda olup hiçbir konuda desteklerini esirgemeyen sevgili aileme ve çalıőmayı destekleyen Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimine teşekkür ederim.

Muhammet Emin ÇOMAKLI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

5. VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ SÖZ VARLIĞININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Muhammet Emin ÇOMAKLI

Ağustos 2024, 113 Sayfa

Amaç: Bu çalışmanın amacı 2023-2024 eğitim öğretim yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan iki farklı özel yayınevine ait olan 5. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde yer verilen söz varlığı öğelerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

Yöntem: Bu çalışmada 2023/2024 eğitim öğretim yılında okutulan iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan -dinleme metinleri hariç- okuma metinleri söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Söz varlığı incelemesi yapılan bu çalışmada doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda 2023/2024 eğitim öğretim yılında okutulan iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında metinlerde geçen söz varlığı unsurları tespit edilmiş ardından her iki kitapta yer alan söz varlığı unsurları çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmalı incelenmiştir. 2023/2024 eğitim öğretim yılında okutulan iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinleri ve serbest okuma metinlerinin sıklık dizini Cibakaya Dizin Programı (2.4 sürümü) ile oluşturulmuştur. Metinlerdeki temel söz varlığı, deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, kalıplaşmış sözler, ilişki sözleri, çeviriler, yabancı sözcükler, yerel söylemler, özel isimler doküman incelemesine tâbi tutulmuştur.

Bulgular: Bu çalışmada, iki farklı özel yayınevine ait olan 5. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki söz varlığı öğeleri incelenmiştir. Elde edilen veriler karşılıklı değişkenler açısından karşılaştırılarak sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 8550 söz varlığı; yine farklı bir özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 18769 söz varlığına ulaşılmıştır. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında deyim (f=40), atasözü (f=2), ikileme (f=22), terim (f=26), özdeyiş (f=0), kalıp söz / ilişki söz (f=5), yabancı sözcük (f=44), özel isim (f=122) ve toplamda (f=271) söz varlığı ögesine yer verilmiştir. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında deyim (f=79), atasözü (f=22), ikileme (f=57), terim (f=51), özdeyiş (f=1), kalıp söz / ilişki söz (f=31), yabancı sözcük (f=250), özel isim (f=427) ve toplamda (f=918) söz varlığı ögesine yer verilmiştir. Bu analizler her iki sınıf düzeyinde ders kitaplarında sıklıkla tekrarlanan kelimelerde farklılıklar olduğunu göstermektedir. 5. sınıf düzeyinde daha temel kelime ve kavramlar daha sık tekrarlanırken, 8. sınıf düzeyinde daha karmaşık kelime ve etkinlik adimleri dikkat çekmektedir.

Sonuçlar: Bu çalışmada, iki farklı özel yayınevine ait 5. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitabı incelenmiş; bu iki kitapta bulunan 64 metinde yer alan deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, özdeyişler, özel isimler, kalıp/ilişkili sözler tespit edilmiştir. Bu sayıya serbest okuma metinleri de dâhil edilmiştir. İki kitaptan biri olan 5.sınıf Türkçe ders kitabında 8550 söz varlığı ögesi yer alırken 8. sınıf Türkçe ders kitabında 18769 söz varlığı ögesi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: söz varlığı, ders kitabı, metin, kavram, sıklık

ABSTRACT

MASTER THESIS

COMPARATIVE STUDY OF VOCABULARY IN 5TH AND 8TH GRADE TURKISH COURSE BOOKS

Muhammet Emin ÇOMAKLI

August 2024, 113 pages

Purpose: The aim of this study is to identify the vocabulary elements included in the texts of 5th grade and 8th grade Turkish textbooks belonging to two different private publishing houses taught in schools by the Ministry of National Education starting from the 2023-2024 academic year.

Method: In this study, the reading texts - excluding the listening texts - in the 5th and 8th grade Turkish textbooks prepared by two different private publishing houses in the 2023/2024 academic year were examined in terms of vocabulary. For this purpose, the study was conducted with qualitative research method. In this study, which examined vocabulary, document analysis technique was used. In this context, the vocabulary elements in the texts of the 5th and 8th grade Turkish textbooks prepared by two different private publishing houses and taught in the 2023/2024 academic year were identified and the vocabulary elements in both books were comparatively examined in terms of various variables. The frequency index of the reading texts and free reading texts in the 5th and 8th grade Turkish textbooks prepared by two different private publishing houses in the 2023/2024 academic year was created with the Cibakaya Index Program (version 2.4). Basic vocabulary, idioms, proverbs, reduplications, terms, clichés, relationship words, translations, foreign words, local discourses and proper names in the texts were subjected to document analysis.

Findings: In this study, vocabulary elements in the reading texts in the 5th grade and 8th grade Turkish textbooks belonging to two different private publishing houses were examined. The obtained data were compared in terms of mutual variables and the conclusion was reached. In the research, a total of 8550 words were included in the 5th grade Turkish textbook prepared by a private publishing house; A total of 18769 vocabulary words were reached in the 8th grade Turkish textbook prepared by a different private publishing house. In the 5th grade Turkish textbook prepared by a private publishing house, idiom (f = 40), proverb (f = 2), reduplication (f = 22), term (f = 26), saying (f = 0), formulaic expression / relational expression. (f=5), foreign words (f=44), proper nouns (f=122) and total (f=271) vocabulary items were included. In the 8th grade Turkish textbook prepared by a private publishing house, idiom (f = 79), proverb (f = 22), reduplication (f = 57), term (f = 51), saying (f = 1), formulaic expression / relational expression. (f=31), foreign words (f=250), proper nouns (f=427) and total (f=918) vocabulary items were included. These analyzes show that there are differences in frequently repeated words in textbooks at both grade levels. While more basic words and concepts are repeated more frequently at the 5th grade level, more complex words and activity steps attract attention at the 8th grade level.

Conclusions: In this study, 5th grade and 8th grade Turkish textbooks belonging to two different private publishing houses were examined; Idioms, proverbs, reduplications, terms, sayings, proper names, phrases/related words in 64 texts in these two books have been identified. Free reading texts are also included in this number. While there are 8550 vocabulary items in the 5th grade Turkish textbook, which is one of the two books, 18769 vocabulary items were identified in the 8th grade Turkish textbook.

Keywords: vocabulary, textbook, text, notion, frequency

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	4
İKİNCİ BÖLÜM	6
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	6
Dil.....	6
Söz Varlığı	9
Söz Varlığının Önemi ve Geliştirilmesi.....	19
Ders Kitapları.....	21
İlgili Araştırmalar	22
Araştırmanın Özgün Değeri	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
Yöntem	27
Araştırma Yöntemi.....	27
Veri Kaynakları	27
Veri Toplama Teknikleri.....	30
Süreç/Uygulama.....	31
Verilerin Analizi.....	32
Araştırmacı Rolü	32
Geçerlik ve Güvenirlik	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	34
Bulgular	34
Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri	34

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri	40
BEŞİNCİ BÖLÜM	52
Sonuç	52
Öneriler.....	54
EKLER	56
EK-1. Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri	59
EK-2. Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri	78
KAYNAKÇA	56
ÖZGEÇMİŞ.....	99

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Temalar ve Metinler	28
Tablo 2. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Temalar ve Metinler	29
Tablo 3. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Genel Söz Varlığı Sayısının Temalara Göre Dağılımı.....	34
Tablo 4. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz Varlığı Ögelerinin Sayısal Olarak Gösterimi.....	35
Tablo 5. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Deyimler	36
Tablo 6. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Atasözleri.....	37
Tablo 7. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan İkilemeler.....	37
Tablo 8. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Terimler	38
Tablo 9. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Kalıp Sözler / İlişki Sözleri	38
Tablo 10. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Yabancı Sözcükler	39
Tablo 11. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Özel İsimler	39
Tablo 12. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Genel Söz Varlığı Sayısının Temalara Göre Dağılımı	41
Tablo 13. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz Varlığı Ögelerinin Sayısal Olarak Gösterimi.....	41
Tablo 14. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Deyimler	42
Tablo 15. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Atasözleri.....	43
Tablo 16. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Atasözleri.....	44
Tablo 17. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Terimler	45
Tablo 18. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Özdeyişler.....	46
Tablo 19. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Kalıp Sözler / İlişki Sözleri.....	46
Tablo 20. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Yabancı Sözcükler	47
Tablo 21. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (MEB Yayınları) Yer Alan Özel İsimler	48
Tablo 22. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan İkilemeler.....	59
Tablo 23. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz varlığı Ögeleri.....	78

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. 5. Sınıf ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Varlığı Sayılarının Toplam Söz Varlığı Sayılarına Oranı	50
Şekil 2. 5. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Toplam Söz Varlığı Sayılarının Birbirlerine Oranı	51

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
SOM	Serbest Okuma Metni
DİM	Dinleme/İzleme Metni
TDÖP	Türkçe Dersi Öğretim Programı
s.	Sayfa
f	Frekans
vs.	Vesaire
vb.	Ve benzeri

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Gelişen ve değişen günümüz şartlarında tarih sahnesinde her zaman var olmuş olan insanoğlunun da ihtiyaçları ve bu ihtiyaçları doğrultusunda ondan beklenen sorumluluklar da büyük oranda değişmiştir. Bu sorumlulukların başında kişinin toplumsal hayatta öne çıkması ve onun diğer bireylerden farklı olması gelmektedir. Kişinin farklı olması insanlarla iyi iletişim kurmasını gerektirmektedir. Burada iletişim kavramı önümüze çıkmaktadır. İletişim insanın yaratılışının bir gereğidir. İletişim sayesinde insanlar duygu ve düşüncelerini başkalarına aktarabilir ve bu sayede ihtiyaçlarını giderebilir. İletişim insanın hayatında çok önemli bir yer tutar. Toplumsal hayatta öne çıkmanın ve diğer bireylerden farklı olmanın yolu iletişimden geçer. Yaşadığı toplumda yer edinebilmesi kişinin iletişim kanallarını çok etkili bir şekilde kullanmasına bağlıdır.

Ancak, iletişim sadece konuşma veya yazma becerisi değil, aynı zamanda dinleme, anlama ve empati kurma yeteneği de gerektirir. Ana dil öğretimi ve dil öğrenimi de bu iletişim sürecinin temel taşlarıdır. Ana dilimiz, bizim düşüncelerimizi ifade ettiğimiz, duygularımızı aktardığımız ve başkalarının düşüncelerini ve duygularını anladığımız araçtır. Dolayısıyla, ana dilimizi etkili bir şekilde kullanmak, toplumsal yaşamda yer edinme için temel bir gerekliliktir.

Bireyin doğumundan sonra özellikle annesinden ve ailesinden sonra da yaşadığı toplumdan edindiği ana dil, yaşadığı toplumla en güçlü bağ kurduğu dildir (Aksan, 2015). Tarih ve kültür taşıyıcısı da olan ana dili, eğitim alanındaki öğrenmelerin gerçekleşmesine ve hem duygusal hem zihinsel gelişmelerin de hızla ilerlemesine katkıda bulunur (Bakır 2015). Üzerinde titizlikle durulması gereken ana dil öğretimi başlangıçta ailede doğal ortamda ortaya çıkan bir özellik taşımaktadır. Daha sonra ana dili öğretiminin planlı olarak yürütülmesi ise bireyin gelişimi açısından çok önem arz etmektedir. Anadil öğretimi her ülkede farklı programlar çerçevesinde yürütülmektedir. Biz de ise ana dil öğretimi Türkçe Dersi Öğretim Programı doğrultusunda uygulanmaktadır.

2019 yılından beri uygulanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın hedefleri arasında ortaokul seviyesinde öğrencilerin kelime hazinelerini zenginleştirmek de hedeflenmektedir. Sözcük dağarcığını zenginleştirmek demek, kişinin sahip olduğu söz varlığı sayısını arttırmak ve bu sahip olduğu söz varlığını kullanmasını geliştirmekle mümkündür. Söz varlığının

tanımında; yalnızca bir dilde mevcut olan çeşitli seslerin bir araya gelmesiyle oluşan sözcükler akla gelmemelidir. Söz varlığı o dilin konuşulduğu toplumun kültürünü, inanışlarını, maddi imkanlarını ve dünyaya bakış açısını yansıtmaktadır (Aksan, 2006a). Dolayısıyla Türkçe Dersi Öğretim Programı ile hedeflenen öğrencilerin söz varlığını zenginleştirmek ve aynı zamanda toplumun kültürünü, dünya görüşünü de öğrencilere benimsetmektir.

Günümüzde bilimde ve teknolojiye ileri olan toplumların söz varlığı bakımından ileri oldukları söylenebilir. Ya da söz varlığı zengin olan ulusların bilim ve kültür açısından da anlamında da zengin olduklarını görmekteyiz. Bu açıdan değerlendirildiğinde toplumun söz varlığı o toplumun gelişmesine de katkı yaptığı sonucuna ulaşılabilir. Söz varlığı çeşitlilik gösteren ulusların mensupları olan bireylerinin dünya görüşü ve hayata bakış açıları da diğer toplumlara göre farklılık göstermektedir.

Ortaokul seviyesindeki Türkçe dersleri, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri, dilin doğru ve etkili bir şekilde kullanılmasını öğrenmeleri ve günlük iletişimlerinde daha yetkin olmaları için önemli bir rol oynar. Türkçe dersi bireye şu açılardan yetkinleştirmeyi amaçlar:

1. **Dil Becerilerinin Geliştirilmesi:** Türkçe dersleri, öğrencilere dilbilgisi, okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerini geliştirmeye yönelik bilgilerini uygulama fırsatı sağlar.
2. **Kelime Dağarcığının Genişletilmesi:** Türkçe dersleri, öğrencilere zengin bir kelime dağarcığı kazandırmak için önemli bir fırsat sağlar. Öğrenciler, derslerde öğrendikleri kelimeleri günlük konuşmalarında ve yazılı iletişimlerinde kullanarak dil becerilerini güçlendirirler.
3. **Dilin Doğru Kullanımının Öğretilmesi:** Türkçe dersleri, öğrencilere dilin doğru kullanımını öğretir ve dilin yapısal özelliklerini anlamalarını sağlar. Bu, öğrencilerin günlük hayatta dil yanlışları yapma olasılığını azaltır.
4. **Edebiyat ve Kültürel Mirasın Keşfedilmesi:** Türkçe dersleri, öğrencilere Türk edebiyatı ve kültürel mirası hakkında bilgi verir. Bu, öğrencilerin dilin yanı sıra Türk kültürünü de tanımlarına ve anlamalarına yardımcı olur.
5. **Eleştirel Düşünme Yeteneğinin Geliştirilmesi:** Türkçe dersleri, öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmeleri için fırsatlar sunar. Öğrenciler, edebi eserleri analiz ederek, farklı görüşleri değerlendirerek ve metinleri yorumlayarak eleştirel düşünme becerilerini geliştirirler.

Bu nedenlerden dolayı, Türkçe derslerinin ortaokul seviyesinde öğrencilerin dil becerilerinin gelişiminde büyük bir rol oynadığı söylenebilir. Günlük hayatta kullanılan kelime sayısının artması, öğrencilerin dil becerilerini güçlendirmek için etkili bir ölçüttür ve bu süreçte yine Türkçe dersleri önemli bir rol oynar.

Diğer bütün derslerde olduğu gibi Türkçe derslerinde de en önemli öğretim malzemesi ders kitaplarıdır. Bireyler eğitim hayatına ders kitaplarıyla tanışarak başlarlar. Hayatı öğrenmek ve hayatı anlamlandırmakta ders kitaplarının yeri çok önemlidir. Ders kitapları içerisinde önemli bir yere sahip olan Türkçe ders kitapları dilin zenginliklerini öğrencilere öğretmekle kalmayıp kültürel öğelerinde aktarımını sağlamaktadır. Bu yüzden uluslararası düzeyde geniş bir alana yayılmış bir dil olan Türkçe'nin zenginliğinin Türkçe ders kitaplarına yansıtılması gerekmektedir. Bu sayede ortaokul seviyesinde eğitim gören öğrencilerin söz varlığının gelişmesine katkı sunulmuş olacaktır. Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan ve sürekli güncellenen Türkçe sözlükte bugün sayısı milyonlara ulaşan sözcük ve söz varlığı öğeleri bulunmaktadır. Bu yüzden bu sözlükte bulunan söz ve söz varlığı öğelerine Türkçe ders kitaplarında yer verilmelidir (Sinan, 2001).

İlgili alan yazını incelendiğinde bu konu ile ilgili çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir (Arslan, 2023; Atalan & Ünal, 2021; Aydın, 2023; Bayrak, 2022; Demir, 2022; Koparan & Bıçaklı, 2023; Sayın, 2024; Suyar, 2023; Usda, 2024). Bu araştırmalardan Apaydın (2010): Türkçe ders kitaplarında yer alan sözcüklerin ve metinlerin kullanım sıklığını ve çeşitliliğini değerlendirmiş ve dil öğretimi açısından önerilerde bulunmuştur. Büyükhellaç (2014): Türkçe ders kitaplarında söz varlığı açısından yapılan bir inceleme ile ders kitaplarının içeriğinin öğrencilerin dil becerilerini nasıl etkilediğini araştırmıştır. (Daharlı 2012): Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi ve bu kitapların dil öğretimindeki rolü üzerine bir çalışma yapmıştır. Eğilmez (2010), Türkçe ders kitaplarının içeriğinde yer alan söz varlığı unsurlarını belirlemiş ve öğrencilerin dil gelişimine katkıları üzerine değerlendirmelerde bulunmuştur. Ekmen (2009), Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin söz varlığı açısından incelenmesi ve ders kitaplarının dil öğretimindeki etkinliğinin değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yapmıştır. Kargın (2019), Türkçe ders kitaplarının söz varlığına odaklanarak, dil öğretimi açısından kitapların içeriğinin etkilerini araştırmıştır. Yavuz (2020), 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilen okuma metinlerinde söz varlığı öğeleri tespit etmiş ve bu ders kitaplarının içeriğinde büyük bir yer tutan okuma ve dinleme/izleme metinlerinin devamında yer verilen etkinlikler üzerinde de çalışma yapmıştır. Bunun sonucunda ders kitapları üzerinde çoğunlukla okuma metinleri üzerinde incelemeler yapıldığı, metinlerin sonundaki etkinliklerin ihmal edildiğini belirtmiştir. Altaş (2023), “7.

Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi” adlı araştırmasında, metin türlerinin ya da içeriğin zengin olmamasının toplam söz varlığını ve söz varlığı unsurlarının sayısını etkilediği tespitinde bulunmuş ve ülkemizde öğrencilerin seviyesine yönelik öğretilmesi hedeflenen söz varlığı sözlüğünün olmamasının büyük eksiklik olduğunu belirterek “söz varlığı sözlüğü” hazırlanması gerektiğini belirtmiştir.

Bu gibi araştırmalar, Türkçe ders kitaplarının içeriğinin ve söz varlığının öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliğini değerlendirmek için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu çalışmaların sonuçları, dil öğretimi uygulamalarının iyileştirilmesi ve öğrencilerin dil becerilerinin daha etkili bir şekilde geliştirilmesi için önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca çalışmaların çoğunluğunda ders kitaplarındaki metinlerde geçen söz varlığı öğeleri ortaya çıkarılmış ancak kitaplarda büyük bir yere sahip olan etkinlikler ihmal edilmiştir. Hâlbuki 2019 yılından itibaren yürürlüğe konulan programda ifade edilen bu konu ile ilgili ile verilmek istenen kazanımların büyük kısmı metinlerin sonundaki etkinlikler içerisinde verilmektedir.

Bu araştırmada 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde yer verilen söz varlığı öğeleri tespit edilip ortaya çıkan söz varlığı ile ilgili bulgular karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 2023-2024 eğitim öğretim yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde yer verilen söz varlığı öğeleri tespit edilip ortaya çıkan söz varlığı ile ilgili bulgular karşılaştırmalı olarak incelemektir. Buradan hareketle çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerdeki söz varlığı öğeleri nelerdir?
2. 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerdeki tespit edilen söz varlığı sayısının temalara göre dağılımı nasıldır?
3. 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde en sık tekrarlanan söz varlığı öğeleri nelerdir?
4. 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerdeki söz varlığı öğeleri nelerdir?

5. 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerdeki tespit edilen söz varlığı sayısının temalara göre dağılımı nasıldır?
6. 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerde en sık kullanılan söz varlığı öğeleri nelerdir?
7. 5. sınıfta ortaokula başlarken ve 8. sınıfta ortaokulu bitirirken kitaplardaki sözcük sayıları, biçim, anlam ve kullanım durumları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Dil

Dil, insanların yaşamlarının merkezinde yer alır ve insan topluluklarını bir araya getiren en temel iletişim aracıdır. Dilin işlevi sadece iletişimi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kültürel bir taşıyıcı ve toplumsal bir birleştiricidir. İnsanlar arasındaki iletişimin temelini oluşturan dil, insanın düşüncelerini ifade etme, duygularını aktarma ve bilgi alışverişi yapma yeteneğini sağlar.

Muharrem Ergin'e göre dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir (Ergin, 2009). Evet, her dilin kendine özgü yapısı ve kuralları vardır. Bu kurallar, o dilin ses, sözcük ve cümle yapılarını belirler. Örneğin, İngilizce ve Türkçe arasında farklı yapısal özellikler bulunmaktadır. İngilizce, sözcüklerin genellikle yazıldığı gibi okunduğu bir dildir. Ancak, bazı istisnai durumlar olabilir ve aynı harfler farklı şekillerde telaffuz edilebilir. Türkçe ise tam tersi bir yapıya sahiptir. Türkçede sözcükler genellikle yazıldığı gibi okunur, yani her harf tek bir sesi temsil eder. Bu nedenle, Türkçede okuma ve telaffuz genellikle daha tutarlı olduğu değerlendirilmektedir.

Dil ve düşünce arasındaki ilişki de önemlidir. Dil, düşünceleri ifade etmenin ve anlamlandırmanın aracıdır. İnsanlar, dil sayesinde düşüncelerini kelimelere döker ve başkalarıyla paylaşır. Bu nedenle, dilin yapısal ve işlevsel özellikleri, insanların düşünsel ve duygusal dünyalarını şekillendirir.

Dil sadece seslendirilen birimlerden oluşmaz. Onu oluşturan gizli bir yapılanma daha vardır. Bu yapılanma dilin düşünce perdesidir. Dil düşüncenin elbisesidir (Calp, 2016). Dolayısıyla, dilin düşünceyi ifade etmedeki rolü çok önemlidir. Düşüncelerimizi dil aracılığıyla ifade etmek, iletişim kurmak ve başkalarıyla anlam paylaşmak için temel bir gerekliliktir.

Dil kavramı içerisinde en önemli başlık ana dildir. Ana dil, bireyin doğduğu toplumun ve kültürün bir parçasıdır. TDK ana dili şu şekilde tanımlamıştır: Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil (TDK 2005/a). Bu dil, çocuğun ailesinden, çevresinden ve toplumundan öğrendiği ilk dildir. Ana dilin öğrenilmesi, bireyin toplumla olan

bağlarını güçlendirir ve kültürel mirasın devamını sağlar. Bu ifadeler, ana dilin insan yaşamındaki önemini ve kültürel taşıyıcılığını vurguluyor. Ana dil, bir bireyin kökeni ve kimliğiyle derin bağlarını paylaştığı temel bir iletişim aracıdır. Bu dil, bireyin aidiyet duygusunu güçlendirir ve toplumla olan bağlarını sağlamlaştırır. Ana dil, sadece bir bireyin kişisel iletişim aracı olmakla kalmaz, aynı zamanda o bireyin ait olduğu toplumun kültürünü, değerlerini ve birikimlerini de taşır. Bu nedenle, dilin rolü sadece iletişimde değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasında ve aktarılmasında da hayati öneme sahiptir. İnsanlar doğduklarında ana dillerini öğrenmeye başlarlar ve bu süreçte kültürleriyle derin bir etkileşim içine girerler. Ana dil, bireylere sadece iletişimde değil, aynı zamanda düşünme, hissetme ve anlamlandırma süreçlerinde de rehberlik eder. Dolayısıyla, bir insanın ana dili, onun düşünsel ve duygusal dünyasını derinlemesine etkiler. Ayrıca, ana dilin kültürel bir taşıyıcı olduğu ve insanlık tarihindeki bilgi, sanat, tarih gibi tüm yapıların ana dil aracılığıyla taşındığı vurgulanmaktadır. Bu, dilin sadece iletişim aracı olmanın ötesinde, insanlık mirasının korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından da kritik bir rol oynadığını gösterir. İnsan kendini, toplumu, kültürü ana dili ile tanır, yorumlar, anlamaya çalışır (Adalı, 2004).

Ana dil eğitimi, çocuğun iletişim becerilerini geliştirirken, okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerini kazanmasını sağlar. Bu süreç, bireyin düşünsel ve duygusal gelişimine de katkıda bulunur.

Sonuç olarak, dil insan yaşamının merkezinde yer alır ve iletişimden kültüre, düşünceden toplumsal düzene kadar birçok alanda önemli bir rol oynar. Ana dil eğitimi ise bireyin bu temel iletişim aracını etkin bir şekilde kullanabilmesi için gereklidir ve toplumsal entegrasyonunu sağlar.

Sözcük

Sözcük dilin en temel yapı taşıdır. Sözcük, Türkçe Sözlük'te, "kelime" maddesi altında şu şekilde tanımlanmıştır: Anlamlı ses veya ses birliği, söz (TDK, 2023). Sözcükler, insanların duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini ifade etmek için kullandıkları araçlardır. Her kelime, belirli bir anlamı temsil eder ve insanların iletişim kurmasını sağlar.

Kelime, dilin yapısal ve işlevsel özelliklerinin merkezinde yer alır. Bir dilin sözlüklerinde binlerce kelime bulunabilir ve bu kelimelerin her biri farklı bir anlamı veya kavramı ifade eder. Kelimelerin seçimi, dilin zenginliğini ve esnekliğini gösterir.

Dilbilimciler, kelimeleri dilin temel yapı taşı olarak kabul ederler ve kelime dağarcığının önemini vurgularlar. Kelimeler, insanların iletişimini zenginleştirir, anlamı derinleştirir ve duyguları ifade etmeye yardımcı olur.

Her dilde, kelimelerin ses, anlam, yapı ve kullanım özellikleri farklılık gösterebilir. Bu nedenle, dilbilimciler ve dilbilimi öğrencileri kelimelerin yapısal ve işlevsel özelliklerini inceleyerek dilin derinliklerini anlamaya çalışırlar.

Sözcük Kavram İlişkisi

Her sözcüğün insan zihninde bir karşılığı, bir imgesi vardır. Bu imgeler, sözcüklerin çağrıştırdığı kavramlar veya anlamlarla ilişkilidir. İnsanlar yaşantıları, deneyimleri ve öğrenme süreçleri sonucunda bu imgelere ulaşırlar. Bir sözcüğün çağrıştırdığı imge veya tasarım, o sözcüğün temsil ettiği kavramı anlamamıza yardımcı olur. Örneğin, "ağaç" kelimesini duyduğumuzda, zihnimizde bir ağaç görüntüsü canlanabilir ve bu görüntü, "ağaç" kavramını temsil eder. Kavramlar, insanların düşünce süreçlerinde önemli bir rol oynar. İnsanlar, düşüncelerini, fikirlerini ve deneyimlerini kavramlar aracılığıyla ifade ederler. Kavramlar, insanların dünyayı anlamasına ve deneyimlerini organize etmesine yardımcı olur. Bu nedenle, sözcüklerin zihinsel tasarımları veya imgeleri, insanların dil aracılığıyla düşünme ve iletişim kurma yeteneklerini şekillendirir. Kavramlar, insanların deneyimlerini anlamalarına ve başkalarıyla paylaşmalarına yardımcı olan önemli bir araçtır.

Doğumdan itibaren, bireyler çevrelerinden kelimeleri öğrenmeye başlarlar. Bu süreç, bireylerin dil edinimini ve kavram oluşturmayı içerir. Kelimeler, çevredeki nesnelere, kişilere, eylemlere ve kavramlara temsil eder. Bireyler, bu kelimeleri duydukları zaman, onların bağlamını ve anlamlarını öğrenirler. Akyürek'e göre kavramlar, insanların yaşantıları ve deneyimleri sonucunda obje ve olayların ortak özelliklerinden soyutlanarak elde edilen ve sembollerle ifade edilen düşünme ürünleridir (Akyürek, 2004). Kavramlar sayesinde bireyler daha hızlı öğrenme ve anlama sürecine geçerler. Zihinde canlanan imgeler veya tasarımlar, kavramların somutlaştırılmasına ve daha net anlaşılmasına yardımcı olur. Bu, öğrenme sürecini hızlandırır ve kavramların daha sağlam bir şekilde kavranmasını sağlar.

Öğrenilen kavramların artması, kelime dağarcığının genişlemesine, kelime dağarcığının genişlemesi de bir kişinin dil yetkinliğinin artmasını sağlar. Bu durum kişinin kendini daha iyi ifade etmesine, Türkçeyi daha etkili bir şekilde kullanmasına ve ana diline daha hâkim olmasına yardımcı olur. Ayrıca, kavram öğrenme süreci, düşünme becerilerinin gelişmesine ve aktif olarak kullanılmasına da katkı sağlar. İyi bir eğitim, kişinin kavramsal alanını genişletmesine ve dolayısıyla dil becerilerini geliştirmesine yardımcı olabilir. Eğitim sürecinde öğrenilen kavramlar, bireyin bilgi birikimini ve anlama yeteneğini artırır. Bu nedenle, kavram öğrenme dil öğrenme sürecinde önemlidir çünkü söz varlığının genişlemesi, dilin etkili bir şekilde kullanılmasına ve iletişimde başarılı olunmasına katkı sağlar.

Söz Varlığı

Türk Dil Kurumu sözlüğünde söz, “Bir düşünceyi tam bir şekilde ifade eden kelime dizisi.” olarak ifade edilmiştir. Söz kavramının ikinci anlamı ise “en az bir heceden oluşan ve bir manası olan ses topluluğu, kelime, sözcük”tür. Sözcük kavramının anlamı olan ses veya ses birliğinin ise “söz, sözcük, lügat” olduğu ifade edilmiştir (TDK, 2023). Sözcük kavramının karşılığı olarak doğrudan “kelime” kavramı kullanılmıştır. Oysa “söz, kelime, sözcük” terimleri, anlamları arasında farklılık barındıran kavramlardır. Sözcük, Türkçede sözden daha küçük bir dil birimini anlatmak amacıyla türetilmiştir (Onan, 2016). Karadağ (2019), kelime ile sözün anlam bakımından birbirine denk olmasının mümkün olmadığını, görünüş olarak kelime ile sözün kesiştiği durumda bile sözün kelimedenden daha çok şey ifade ettiğini belirtmiştir. Bu bakımdan söz varlığı kavramının yerine kelime hazinesi ve diğer kavramların kullanılmasının söz varlığının kapsamını daralttığı söylenebilir. Baş, kelime hazinesinin söz varlığının en zengin unsuru olduğunu ifade etmiştir (Baş, 2010). Sonuç olarak bir dilin sahip olduğu kelimelerin tümünü söz varlığı, bireyin sahip olduğu kelimelerin tümünü ise kelime hazinesi olarak adlandırmak doğru olacaktır.

Söz varlığı denilince akla ilk önce Türk Dil Kurumu Sözlüğü gelmektedir. Türk Dil Kurumunun sözlüğünde söz varlığı; “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime kadrosu” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2023). Bu tanımda “kelime hazinesi” ve “söz varlığı” aynı kavramı ifade etmektedir. Bilim insanları da söz varlığı kavramının karşılığı olarak “kelime serveti, söz dağarcığı, kelime hazinesi, söz hazinesi” gibi kavramları kullanmışlardır. Alanyazın incelendiğinde söz varlığı kavramının çeşitli şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Banguoğlu, dilin, canlı bir organizma gibi zamanın ihtiyacına göre sürekli kendi yapısından sözcükler türeterek ve farklı dillerden sözcük alışverişi yaparak dağarcığını zenginleştirdiğini, öte yandan kimi sözcükleri eskiterek kaybettiğini ifade ederek bu duruma göre kelime dağarcığının çoğalan, bir yandan da değişerek, kendini yenileyen bir hazine olduğunu belirtmektedir. (Banguoğlu, 1974)

Yukarıdaki tanımlarda söz varlığı ile kelime hazinesi arasında bir ayırım yapılmadığı; söz varlığı kavramının yerine “sözcük hazinesi”, “kelime hazinesi”, “kelime kadrosu”, “söz dağarcığı”, “kelime serveti” gibi kavramların kullanıldığı görülmektedir. Bu durumun değerlendirilebilmesi için öncelikle söz, sözcük ve kelime kavramlarının neyi ifade ettiği anlaşılmalıdır. Aksan, söz varlığını yalnızca bir dilde bazı seslerin bir araya gelerek oluşturduğu simgeler, kodlar ya da göstergeler olarak değil, o dili konuşan toplumun kavramlar dünyasının, dünya görüşünün bir parçası olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda söz varlığına, bir topluma ait “dil” olarak nitelendirilen anlaşmalar sistemini kapsayan tüm

sözler dâhil edilebilir (Aksan, 2018). Bu suretle inanç, kültür, toplumsal olaylar neticesinde ortaya çıkan atasözleri, deyimler, özlü sözler, ikilemeler, vb. de söz varlığı unsurlarını meydana getirir.

İnsanlarda kelime dağarcığı, aktif olarak kullanılan kelimeler ve pasif olan kelimeler olmak üzere ikiye ayrılır. Aktif kelimelerin sayısı, pasif kelimelere göre daha az sayıdadır. Bunun sebebi insanların zaman içerisinde birçok kelimeyi duymakta, öğrenmekte ve anlamakta fakat kendi yaşayış ve ilgilerine göre bu duyduğu, öğrendiği kelimelerin çok az kısmını kullanmalarındır. İnsanların anlamak için zihinsel süreçlere kaydettikleri kelimeler pasif, anlatmak için zihinde işleyerek yeni yapılar oluşturduğu kelimeler ise aktif kelime olarak nitelendirilebilir (Özbay & Melanlıoğlu, 2008). Karakuş (2002), insanların konuşurken ve yazarken anlamını bilerek kullandığı kelimelerin tamamına aktif kelime serveti, insanların okuduğu ve duyduğu zaman anlamını tahmin edebildiği ancak kendi cümlelerinde yer vermediği kelimelerin tamamına ise pasif kelime serveti denilebileceğini ifade etmektedir. Erkul'a (2008) göre, söz varlığını meydana getiren kelime veya kelime gruplarının bir bölümü sözlü ve yazılı ifadelerde rahatça kullanılan (aktif) kelimelerden, bir bölümü ise yalnız metinlerde karşılaşılan (pasif) kelimelerden oluşmaktadır. Aytan, öğrencilerin yazılı ve sözlü olarak ifade edemeyip bağlamdan hareketle anlamını çıkarabildiği ya da genel olarak bilgisine sahip olduğu sözcüklerin pasif kelime hazinesini; yazılı ve sözlü olarak metin üretiminde kullanabildiği kelimelerin ise aktif kelime hazinesini oluşturduğu görüşündedir (Aytan, 2016). Bu doğrultuda öğrencilerin kelime hazinesini zenginleştirmek hususunda, eğitim öğretim süresince öğrencilerin edindikleri pasif kelimeleri, aktif kelimeler hâline dönüştürmek önem arz etmektedir.

Araştırmacılar tarafından yapılan değerlendirmelerden hareketle, bireyin okuma ve dinleme/izleme eylemi sırasında anlamını bildiği kelimelerin pasif kelime hazinesini, konuşma ve yazma eylemi sırasında anlamını bilip günlük yaşantısında kullandığı kelimelerin ise aktif kelime hazinesini oluşturduğu sonucuna varılabilir.

Bu çalışmada; söz varlığının bir dilin sözlerinin bütününe kapsadığı, kelime hazinesinin ise bireyin bildiği ve kullandığı sözlerin tümü olduğu kabul edilmektedir. Çalışmada Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler üzerinde araştırma yapıldığı için Aksan'ın (2018) da benimsediği “söz varlığı” teriminin kullanılmasının daha uygun olacaktır.

Türkçe'nin Söz Varlığı

Türkçenin geniş kavram ve kelime alanı, Türk milletinin tarih boyunca çeşitli kültürlerle etkileşimde bulunmasının ve farklı coğrafyalarda yaşamasının bir sonucudur. Bu

etkileşimler, ticaret yolları, göçler, fethedilen topraklar gibi faktörlerle olmuştur ve Türkçeyi zenginleştirmiştir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde konuşulan ağızlar da Türkçeye özgü bir derinlik ve renk katmaktadır. Bu ağızlarda kullanılan pek çok kelime, genellikle standart Türkçede yer almaz, ancak günlük konuşma dilinde sıkça kullanılır. Bu kelimelerin bir kısmı Türkçe sözlüklerde yer almasa da, Türkçe'nin zenginliğini ve çeşitliliğini artırır. Dolayısıyla, bu mahalli sözcüklerin ve ağızların dikkate alınmasıyla Türkçe'nin söz varlığı daha da genişler. Türkçenin anlatım gücü, bu zenginlik ve çeşitlilikten gelir. Her kelime, birçok duygu, düşünce ve kavramı ifade etmek için kullanılabilir. Bu da Türkçe'nin sanatlı ve derin bir dil olmasını sağlar. Dilin ifade gücü ne kadar büyükse, kültürün, düşüncenin ve duyguların iletilmesi de o kadar etkili olur. Bu nedenle, Türkçe'nin söz varlığının genişliği, onun anlatım gücünü artırır ve bu da Türkçe'yi daha etkili bir iletişim aracı hâline getirir (Karaörs, 2009). Mahalli söyleyişlerin ve yerel ağızların Türkçe sözlüklerde yer alması, dilin zenginliğini daha iyi yansıtabilecektir. Bu söyleyişler ve ağızlar, dilin farklı bölgelerdeki kullanımını ve çeşitliliğini gösterir, böylece dilin gerçekten ne kadar zengin ve çeşitli olduğunu ortaya koyar.

Türkçe'nin türetme gücü, gerçekten de dile zengin bir boyut kazandırır. Fiil ve isim köklerine ekler getirilerek çok sayıda yeni sözcük türetilebilir. Bu, dilin esnekliğini ve üretkenliğini gösterir. Bu türetilen sözcükler, cümle içinde farklı görevler üstlenebilir, böylece dilin ifade gücünü artırır ve iletişimi daha etkili hâle getirir. Türkçe'nin sözcük türlerindeki bu kullanım esnekliği ve anlatım imkânları, gerçekten de dilin önemli bir niteliğidir. Bu özellikler, Türkçe'nin çok yönlü ve derin bir dil olduğunu ortaya koyar, aynı zamanda da dilin yaşayan bir yapı olduğunu gösterir. Dil, kullanıcıları tarafından sürekli olarak şekillendirilir ve geliştirilir, bu da Türkçe'nin gücünü ve zenginliğini korumasını sağlar (Öz, 2012).

Türkçenin söz varlığı 2019 yılında yayımlanan Türk Dil Kurumuna ait Türkçe Sözlükte şöyle belirtilmektedir: Söz, terim, deyim, ek ve anlamdan oluşan 132.334 söz varlığına sahiptir. (TDK, 2019).

Deyimler

Deyim, belirli bir toplum veya kültür içinde belirli bir anlamı ifade eden, genellikle mecazi veya sembolik bir anlamı olan sabit ifadelerdir. Deyimler, dilin zenginliğini ve renkliliğini artıran ve konuşmanın canlılığını sağlayan yaygın kullanılan ifadelerdir. Deyimler genellikle kelime kelime alındığında anlamsız veya yanıltıcı olabilirler, ancak belli bir toplumda veya dilde tanınan ve kabul gören bir anlamı ifade ederler. Örneğin, "elini taşın altına koymak" deyimini, birisi bir işte aktif olarak yardım etmeyi ifade eder, ancak gerçek anlamıyla bir elin taşın altına koymak anlamına gelmez.

Deyimler, dilde renk katmanın yanı sıra, belirli bir kültürün değerlerini, inançlarını veya deneyimlerini de yansıtabilirler. Bu nedenle, bir dildeki deyimler başka bir dilde tam olarak aynı anlama gelmeyebilir.

Deyimler, yazı dilinde ve konuşma dilinde sıkça kullanılır ve iletişimi daha etkili hâle getirir. Bir deyimi kullanmak, kısa ve öz bir şekilde bir fikri veya duyguyu ifade etmenin yanı sıra, dinleyicinin veya okuyucunun daha derin bir anlamı çözümlemesine ve bu bağlamda düşünmesine olanak tanır. Bu nedenle, deyimler dilin gücünü ve esnekliğini gösteren önemli bir unsurdur (Eğilmez, 2010). Bazen satırlarca anlatılamayacak, ifade edilemeyecek bazı konular deyim ile etkili ve güçlü bir şekilde ifade edilir.

Deyimler ve atasözleri, toplumun ortak birikimleridir ve genellikle uzun süre boyunca kullanılmalarıyla varlıklarını sürdürürler. Bir deyim veya atasözü, toplumun geneli tarafından kabul görmesi ve kullanılmasıyla anlamını korur ve yayılır.

Atasözleri

Atasözü, Türkçe Sözlükte uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2010a). Atasözleri, bir milletin yaşam felsefesini, değerlerini, deneyimlerini ve hatta tarihini yansıtan kısa ve özlü ifadelerdir.

Atasözü anonim karakteri olan, atalardan kaldığı varsayılan ve toplumun asırlar boyunca geçirdiği tecrübelerden, ortak fikir, tutum ve davranışlarıyla dünya görüşünden oluşan genel kural niteliğindeki kısa özlü kalıplaşmış sözdür (Korkmaz, 1992). Buradan hareketle atasözleri, genellikle belirli bir kişiye veya kaynağa atfedilmez. Onlar, toplumun ortak birikiminin bir ürünü olarak kabul edilirler. Bu nedenle, atalarımızdan bize kalan ve toplumun genel tecrübelerini yansıtan ifadelerdir.

Türk atasözleri ve deyimleri gerçekten çok eski bir geçmişe sahiptir ve Türk dilinin önemli bir parçasını oluştururlar. Orhun Kitabeleri, Türk tarihindeki yazılı kaynakların en eski örneklerinden biridir ve içerisinde çeşitli atasözleri ve deyimler bulunmaktadır. Bu atasözleri ve deyimler, o dönemdeki Türk toplumunun yaşam tarzını, değerlerini ve düşünce yapısını yansıtır.

Divan-ı Lügat-it Türk ise Türk dilinin ilk sözlüğü olarak kabul edilir. 11. yüzyılda yaşamış olan Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmıştır ve içerisinde Türk dilinin o dönemdeki kullanımına dair çeşitli atasözleri ve deyimler bulunmaktadır. Bu eser, Türk dilinin ve kültürünün ilk önemli derlemelerinden biridir ve atasözlerinin Türk dilindeki yerini ve önemini göstermesi açısından oldukça değerlidir.

Günümüze kadar gelen atasözleri, Türk dilinin ve kültürünün önemli bir parçası olarak varlığını sürdürmüştür. Her bir atasözü, binlerce yıllık geçmişten gelen bilgelik ve deneyimin bir yansımasıdır ve hâlâ günlük hayatta sıkça kullanılan ifadelerdir. Bu atasözleri, Türk toplumunun yaşam felsefesini, değerlerini ve tecrübelerini aktarmak için önemli bir araç olmaya devam etmektedirler.

İkilemeler

İkileme, anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması anlamına gelmektedir (TDK, 2019). TDK' nin belirttiği gibi, ikilemeler genellikle anlamı güçlendirmek veya vurgulamak için kullanılır ve kelimelerin tekrarı veya benzer seslerin bir araya gelmesiyle oluşur. İkilemeler, dilin estetik yapısına katkıda bulunarak, konuşmanın veya yazının akıcılığını ve canlılığını artırır.

İkilemeler, sadece anlamı vurgulamakla kalmaz, aynı zamanda dilin ritmi ve melodisine de katkı sağlar. Kelimelerin tekrarı veya benzer seslerin bir araya gelmesiyle oluşan bu yapı, dilin kullanımında bir tür ezgi veya ritim oluşturur. Bu, konuşmanın veya yazının daha etkileyici ve akılda kalıcı olmasını sağlar.

Örneğin, "yavaş yavaş" veya "irili ufaklı" gibi ikilemelerde, kelimelerin tekrarıyla oluşan yapı, anlamı güçlendirirken aynı zamanda dilin estetik yönüne de katkı sağlar. Bu tür ikilemeler, Türkçe dilinin zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtan önemli yapısal öğelerdir.

Aksan'ın ifade ettiği gibi, Türkçe dilinin en belirgin özelliklerinden biri olan ikilemeler, dilimize özgü bir zenginlik katmıştır (Aksan, 2006b). İkilemeler, bir kavramı daha etkili bir şekilde ifade etmek veya pekiştirmek için iki sözcükle dile getirilmesi şeklinde belirginleşir. Bu eğilim Türkçede oldukça yaygınken, diğer dillerde çok az görülür.

Diğer dillerde, özellikle Latin yazınında, nadiren birkaç örnek bulunabilir. Ancak, Türkçede ikilemelerin bolca kullanılması, dilin zenginliğini ve ifade gücünü gösterir. İki kelimeyle uzun bir ifadeyi özetleme becerisi, Türkçe'nin anlam derinliğini yansıtır.

İkilemelere ilişkin olarak farklı terimler kullanılsa da, temelde aynı kavramı ifade ederler. İkilemeler, genellikle aynı cinsten iki sözcüğün ardışık olarak kullanılmasıyla oluşan yapılar olarak tanımlanır. Bu yapılar dilin canlılığını, ifade gücünü ve çeşitliliğini yansıtır ve Türkçe'nin diğer dillere kıyasla zengin bir dil olduğunu gösterir.

Aksan'ın (2014) gruplandırması ikilemelerin çeşitli kuruluş biçimlerini ve özelliklerini anlamak için oldukça faydalı bir çerçeve sunuyor. İkilemelerin farklı yapıları, Türkçe'nin zenginliğini ve esnekliğini gösterirken, iletişimde ve edebiyatta da kullanımlarını çeşitlendirir.

1. Farklı Sözcük Türlerinden Aynı Sözcüğün Tekrarlandığı İkilemeler: Bu tür ikilemelerde aynı sözcük farklı sözcük türleriyle tekrarlanır ve genellikle vurgu, betimleme veya vurgulama amacı taşır: siyah siyah(isim), hızlı hızlı(zarf), gide gide(fiil), vay vay (ünlem), vb.
2. Farklı Sözcük Türlerinden Eş Anlamlılarla Kurulan İkilemeler: Bu ikilemelerde farklı sözcük türlerinden eş anlamlılar bir araya gelerek kullanılır ve genellikle ifadenin yoğunluğunu artırmak veya anlatılanı güçlendirmek için tercih edilir: çarşı pazar(isim), yalan yanlış(sıfat), ağlamış sızlamış(fiil), vb.,
3. Farklı Sözcük Türlerinden Zıt Anlamlılarla Kurulan İkilemeler: Bu tür ikilemelerde zıt anlamlı kelimeler bir araya gelerek kullanılır ve genellikle karşıtlıkları vurgulamak veya kontrast oluşturmak için kullanılır: irili ufaklı, yaşlı genç(sıfat), ölüm kalım(isim), yazdı yazmadı(fiil), vb.
4. Yansıma Kelimelerden Oluşan İkilemeler: Bu ikilemelerde genellikle bir oluş, hareket veya durumu ifade etmek için yansıma kelimeler kullanılır ve genellikle ses tekrarıyla dikkat çekerler: takır tukur, şırıl şırıl, vızır vızır, vb.
5. Ön Sesi "m" İle Değiştirilerek Tekrarlanan İkilemeler: Bu tür ikilemelerde, bir sözcüğün başındaki "m" sesiyle tekrarlanmasıyla oluşur ve genellikle belirli bir vurgu veya espri amacı taşır: para mara, Ali Mali vb. Aksan (2015)

Bu çeşitli ikileme yapıları, Türkçe dilinin esnekliğini ve ifade gücünü gösterirken, iletişimde ve edebiyatta da kullanımlarını zenginleştirir. Bu ikilemelerin kullanımı, dilin estetik yönüne de katkı sağlayarak iletişimin etkileyciliğini artırır.

Terimler

Terimler, günlük dilde sık kullanılmayan ve genellikle belirli bir bilim, sanat, meslek dalı veya konuyla ilgili özel bir kavramı ifade eden kelimelerdir. Bu kelimeler, sözlük anlamında bir ıstılah veya belirli bir alana özgü bir terimi ifade eder (TDK, 2010a). Terimler Türkçe dilinde de diğer dillerde olduğu gibi bulunmaktadır. Türkçe, çeşitli alanlardan terimlere sahiptir ve bu terimler sağlık, spor, siyaset, müzik, eğitim, sanat gibi geniş bir yelpazede yer alır. Örneğin, tıp alanında "epidemi", "antibiyotik", "kan basıncı" gibi terimler kullanılırken, sporda "ofsayt", "penaltı", "antrenman" gibi terimler yaygındır.

Her alanın kendine özgü terimleri bulunur ve bu terimler o alandaki gelişmişlik düzeyini de yansıtır. Örneğin, bir bilim dalında daha fazla araştırma ve gelişme olduğunda, o alana ait terimlerin sayısı ve çeşitliliği artar. Aynı şekilde, bir sanat dalında daha fazla eser üretildiğinde veya bir spor dalında daha fazla müsabaka yapıldığında, o alanla ilgili terimlerin kullanımını da artabilir.

Terimler, dilin söz varlığında önemli bir yer kaplar. Çünkü belirli bir alana ait derinlemesine bilgiyi ifade etmek için kullanılırlar. Bu terimler, o alandaki uzmanlar arasında iletişimi kolaylaştırır ve karmaşık kavramların daha etkili bir şekilde ifade edilmesine yardımcı olur. Dolayısıyla, terimler dilin zenginliğini ve çeşitliliğini gösteren önemli unsurlardır.

Terimlerin belirli bir sınırlamaya tabi olmamasına rağmen, genel olarak aşağıdaki niteliklere sahip oldukları kabul edilir (Zülfikar, 1991):

a. Terimler genellikle tek anlamlı öğelerdir: Bir terim, belirli bir alanda belirli bir anlamı ifade eder ve genellikle bu anlam dışında farklı anlamlara gelmez.

b. Terimlerin türetilmesi farklı yollarla gerçekleşir: Terimler, dilin kendi öğelerine yeni anlamlar yüklenerek, birleşme yoluyla, unutulmuş veya lehçe ve ağızlarında yaşayan öğelerin yeniden canlandırılması yoluyla, başka dillerden çevirilerle veya dilin kendi kök ve ekleriyle türetilir.

c. Terimler genel dilde kullanılan diğer sözcüklerden farklıdır: Terimler, genel dilde kullanılan sözcüklerden anlamca ve görevce farklılık gösterirler. Bir terim, bulunduğu cümledeki diğer sözcüklerden etkilenmez ve anlamında değişiklik yaşanmaz.

d. Terimler genellikle halkın söz varlığında yer almaz: Terimler, genellikle halk arasında yaygın olarak kullanılmazlar. Ancak, bazı durumlarda halk arasında kullanılan ancak sonradan terim niteliği kazanan sözcükler de olabilir. Örneğin, bir sanat dalındaki ustaların kullandığı özel terimler terim olarak kabul edilir.

e. Gündelik dilde sık kullanılan sözcüklerin terim olarak kullanılması mümkündür: Bazı durumlarda, gündelik dilde sıkça kullanılan bir sözcük belirli bir alanda özel bir anlam kazanarak bir terim hâline gelebilir. Bu durumda, o sözcük artık o alandaki uzmanlar arasında belirli bir anlamı ifade etmek için kullanılır.

Dilin gelişimi, bir ulusun bilim, teknik, sanat ve zanaat alanlarındaki ilerlemesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu alanlardaki gelişmeler, dilin söz varlığını da etkiler ve terimlerin sayısının artmasına neden olur. Dolayısıyla, bir ülkenin bilim, teknik, sanat ve zanaat

alanlarında ne kadar ilerleme kaydettiği, dilin terim söz varlığının ne kadar genişleyeceğini belirler.

Terimler, bir ulusun dilindeki bilimsel ve teknik ilerlemeyi yansıtan önemli bir unsurdur. Bu terimlerin Türkçe olması, dilin millî kimliğinin korunması açısından önemlidir. Türkçe terimlerin kullanılması, bilimin, sanatın ve eğitimin gelişmesine katkı sağlar ve bu alanlarda uzmanların artmasını teşvik eder.

Bir ulus ne kadar gelişmişse, bilim dilindeki sözcüklerin de o kadar millî olması beklenir. Bu, o ulusun bilimsel ve teknik alandaki başarılarının ve millî kimliğinin bir göstergesidir (Ünalın, 2005). Dolayısıyla, Türkçe terimlerin kullanımı, dilin millî kimliğini koruyarak ülkenin gelişmesine ve ilerlemesine katkı sağlar.

İlişkili Sözler/Kalıp Sözler

İlişkili sözler, bir toplumun bireyleri arasındaki iletişimde sıkça kullanılan ve o toplumun kültürel değerlerini yansıtan sözlerdir. Bu sözler, geçmişten günümüze aktarılarak günümüz şartlarına uyum sağlamış ve önemini her zaman korumuştur. İlişkili sözler, bir dilin konuşan toplumuna ait olup, o toplumun kültürünü en iyi şekilde yansıtır.

Örneğin, İslam kültürünü yansıtan ve dile vurulmuş hâlde olan "Allah rahmet eylesin", "ömrüne bereket", "Allah iyiliğini versin", "Allah kerim", "Allah'tan kork", "takdiri ilahi" gibi kalıplar, toplumun din kültürünü yansıtır. Benzer şekilde, "küçüklerin gözlerinden öperim", "ayıptır söylemesi" gibi kalıplar da gelenek ve göreneklerimizle ilgilidir.

İlişkili sözlerin dil öğrenme sürecinde öğrenilmesi zor olabilir. Bu tür sözler, ulusal bir birikim ve kültürle ilgili olduğu için anlam olarak derinliklidir. Ayrıca, bu kalıp sözlerin anlam derinliği Türkçe'nin zenginliğiyle birleşince, diğer toplumların bireyleri tarafından anlaşılması güçleşebilir. Örneğin, "şeytanın kulağına kurşun" kalıbı, halk ağzında iyi giden bir duruma nazar değmesinden korkulması durumunu anlatır. Bu kalıp sözün ilk bakışta anlamı belirsiz gibi görünse de, Türk dilinin derinliği düşünüldüğünde, bu ifadenin de anlamı anlaşılabilir hâle gelir.

Gökdayı (2008), birçok alanda kullanılan kalıp sözlerini çeşitli kategorilere ayırarak sınıflandırmıştır:

1. Hayır, dua ve iyi dilekte bulunanlar: Allah razı olsun, güle güle oturun, mutlu yıllar, Allah ne muradın varsa versin, iyi bayramlar, doğum günün kutlu olsun vb.
2. Küfür veya beddua içerenler: Allah cezasını versin, lanet olsun, Allah belasını versin, Allah kahretsin vb.

3. Duygusal tepkileri ifade edenler: Allah aşkına, aklına şaşayım, güler misin ağlar mısın?, güleriz ağlanacak hâlimize, Allah çarpsın vb.
4. Selamlaşmayı ifade edenler: İyi akşamlar, günaydın, iyi sabahlar, iyi günler, selamünaleyküm, merhaba vb.
5. Ayrılığı bildirenler: Görüşmek üzere, iyi yolculuklar, hoşça kal, Allah'a ismarladık, elveda, görüşürüz vb.
6. Batıl inançları yansıtanlar: Şeytan kulağına kurşun, iyi saatte olsunlar, nazar değmesin, elemtere fiş kem gözlere şiş vb.
7. Bir istekte bulunanlar: Ateşiniz var mı?, saatiniz var mı?, bize de buyurun, gereğini arz ederim, sadede gelelim, durakta inecek var, bana müsaade vb.
8. Konuşanı ya da dinleyeni yüceltme ifade edenler: Sözüğü balla kestim, senden (sizden) iyi olmasın, rahatsız ediyorum, estağfurullah, rica ederim vb.
9. Bir isteğı kabul ya da reddetme bildirenler: Eyvallah, baş üstüne, emredersiniz, amenna, âmin, maalesef, maatteessüf, Allah derim vb.
10. Dinleyeni uyarma, tehdit etme, eleştirme ifade edenler: Benden günah gitti, benden söylemesi, ben sana gösteririm, dikkatli ol, dikkat, kendine dikkat et, Allah'tan korkmaz kuldan utanmaz, alacağın olsun, ağzına acı biber sürerim vb.
11. Genel bir davranışı ya da düşünceyi bildirenler: Tarih tekerrürden ibarettir, korkunun ecele faydası yoktur, her şey olacağına varır, tebdil-i mekânda ferahlık vardır vb.
12. Gelenek, töre ve kültürel değerleri yansıtanlar: Ellerinizden öperim, yediğün içtiğün senin olsun gezdiğün gördüğün yerleri anlat, elçiye zeval olmaz, ölülerin ardından kötü söz söylenmez, ayıptır söylemesi, küçüklerin gözlerinden öperim vb.
13. Dinî inançları gösterenler: Allah kerim, Allah bilir, günah, Allah'tan geldi, takdir-i ilahi, kadere meydan okunmaz vb.
14. Soru sorup cevap isteyenler: Hemşehrim memleket nere?, Eş olarak kabul ediyor musunuz?, Merhumu nasıl bilirdiniz? vb.
15. Özür dileme bildirenler: Kusura kalma, kusura bakma, pardon, affedersin, özür dilerim.
16. Sembolik olarak ödüllendirme ifade edenler: Bravo, berhudar ol, aferin, el öpenlerin çok olsun, su gibi aziz ol vb.
17. Teşekkür bildirenler: Teşekkürler, teşekkür ederim, zahmet oldu, sağ ol(un), vb.

Kalıplaşmış sözler, genellikle liderlerin, düşünürlerin, tanınmış kişilerin veya sanatçıların belirli durumlarda ifade ettikleri ve zamanla yayılarak yaygınlaşmış olan

sözlerdir. Bu sözler, dilde özel bir yere sahiptir ve çoğu zaman kültürel bir miras olarak kabul edilirler. Örneğin, Osmanlı padişahı Kanuni'nin "Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi" sözü, bu türden bir kalıplaşmış söz örneğidir (Ünalın, 2014).

Kalıplaşmış sözler genellikle yabancı dillerden Türkçeye çevrilirken, orijinal anlamlarını korurlar veya çok az değişlikle aktarılırlar. Örneğin, Sinoplu Diogenes'in "Gölge etme, başka bir ihsan istemez" ve J. Caesar'ın "Sen de mi Brütüs" ifadeleri, Türkçeye çevrildiğinde hâla tanınabilirliklerini korurlar.

Yabancı Sözcükler

Toplumlar arasındaki iletişim, ticaret, siyaset, kültür ve sanat gibi alanlardaki ilişkilerin doğal bir sonucudur. Bu ilişkilerin yoğunluğu, diller arasında etkileşimi ve öğelerin alınmasını beraberinde getirir. Her dil, kendi kültürel mirası ve tarihi ile birlikte başka dillerden öğeleri bünyesinde barındırabilir. Ancak, bu alıntılar bazen o kadar yaygınlaşır ki, bir dilin özgünlüğünü zedeleyebilir ve onu tamamen yabancılaştırabilir (Aksan, 2015).

Bu alıntılar, bir dilin gelişimine ve zenginleşmesine katkıda bulunabilirken, aynı zamanda o dilin özgünlüğünü koruma açısından da bir denge gerektirir. Toplumlar, bu dengeyi sağlamak için dillerinin özgünlüğünü ve kimliğini korumak adına çeşitli politikalar ve tedbirler alabilirler. Bu şekilde, diller hem küresel iletişimde etkin bir rol oynayabilir hem de kendi özgünlüklerini muhafaza edebilirler.

Dil, toplumların tarih boyunca yaşadığı çeşitli etkileşimlerin bir yansımasıdır. Ticaret, göç, savaş gibi faktörlerin yanı sıra, teknolojik ilerlemeler ve bilimsel çalışmalar da diller arasındaki etkileşimi artırmıştır. Türkçe de bu etkileşimden nasibini almış ve çeşitli dönemlerde farklı dillerden kelime alarak zenginleşmiştir. Bu kelimelerin bir kısmı Türk dilinin yapısına uyum sağlamış ve günlük kullanımda yer edinmiştir.

Özellikle Arapça ve Farsça'nın etkisi, Türkçe üzerinde uzun bir süre devam etmiş ve dilin kelime hazinesini zenginleştirmiştir. Daha sonra Fransızca ve İngilizce gibi dillerin etkisi de hissedilmiş ve Türkçe'ye yeni kelimeler kazandırmıştır. Bu süreç, Türkçe'nin zenginliğini artırmış ve dilin evrimine katkıda bulunmuştur (Apaydın, 2010).

Özel İsimler

TDK'ye göre, özel isimler, bir kişiye, diğerlerinden farklı özellikler taşıyan bir varlığa veya topluluğa verilen isimlerdir (TDK, 2023). Ergin'in tanımına göre ise, diğer varlıklar içinde tam olarak bir benzeri bulunmayan varlıkların hususi isimleri şeklinde ifade edilirler Ergin (2009). Bu tanımlar, özel isimlerin belirli bir varlığı ya da topluluğu tanımlamak

amacıyla kullanıldığını ve genellikle diğer varlıklardan ayırt edici özelliklere sahip olduğunu vurgular.

Özel isimler, toplumların ve kültürlerin tarihsel gelişimi içinde büyük bir öneme sahip olmuştur. Bu isimler, bir varlığı veya topluluğu tanımlamak için kullanıldığından, o toplumun veya kültürün benzersiz özelliklerini ve kendine özgü varlıklarını yansıtır (Acıpayamlı, 1992). Özel isimler, dilin söz varlığının önemli bir parçasıdır. Çünkü her biri belirli bir kişiyi, yer veya olayı belirtir. İsimlerin verilmesi, toplumun bir kişinin veya bir olayın anlamını, önemini ve bağlamını anlamasına yardımcı olur. Dolayısıyla, özel isimler, dilin ve kültürün zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtan önemli unsurlardır.

Söz Varlığının Önemi ve Geliştirilmesi

Söz varlığı, bir milletin dilindeki bütün ulusal unsurları kapsayan, dile özgünlük değeri veren ve genellikle sadece o dile ait değerlerle anlam kazanan söz ve söz gruplarını ifade eder. Sözlüklerde ve farklı tanımlarda "söz dağarcığı", "kelime hazinesi" ve "sözcük dağarcığı" gibi terimlerle de anılabilir. Bir milletin söz varlığının zenginliği, o dilin kültür zenginliği anlamına da gelir. Dil ne kadar çok kavram içeriyorsa, o kadar çok kelimeye sahiptir. Bu kelimeler ulusal kimlik kazanarak söz varlığını oluşturur. Söz varlığını geliştirmek ve nesilden nesle aktarmak, o toplumda yaşayan her bireyin sorumluluğundadır.

Öğrencilerin ana dillerini doğru ve düzgün konuşabilmelerinde gelişmiş bir söz varlığına sahip olmaları önemlidir. Söz varlığı edinimi ise Türkçe dersi aracılığıyla elde edilmektedir. Türkçe dersi, bu konudaki ilk adımı, söz varlığı edinimini öğretim programına dâhil ederek atmıştır. Bu adım TDÖP'nin söz varlığı maddesine dayanır. Öğrencilerin belirsiz ve yetersiz olan söz varlıklarının geliştirilmesi, düzeltilmesi büyük oranda Türkçe dersinin oluşturacağı olanaklarla sağlanır (Calp, 2016). Bu dersin, öğrencilerin söz varlığını geliştirmek için en çok kullandığı araç yazılı kaynaklar olan kitaplardır. Ders kitaplarının bu denli önemli bir görevi üstlenmesi, onların daha da donanımlı olmasını gerektirmektedir.

Türkçe dersinde söz varlığı eğitimini sağlam temeller üzerine oturtan birey, dilin dört becerisini de aktif olarak kullanacak ve kendini daha iyi ifade edebilecektir. Bireyin iletileri ya da metni doğru anlayıp doğru düşünmesi, anlayıp düşündüklerini doğru yorumlaması ya da yazıya dökmesi, zengin bir söz varlığı ile mümkündür. Söz varlığı gelişen birey, anlama ve anlatma becerilerini daha iyi kullanacak, merakını daha iyi ifade edecek ve sorun çözmeye yönelik iletişimde daha başarılı sonuçlar alacaktır. Bu da, söz varlığı ediniminin insanların hayatını daha da kolaylaştırdığını göstermektedir. Bireylerin söz varlığının gelişmesi, toplumların söz dağarcığının genişlemesi anlamına gelir. Ait olduğu dili yaşatan ve

sürekliğini sağlayan toplumun fertleridir. Bu fertler, söz varlığı konusunda iyi bir eğitim alırsa, o dilin yaşam süresi de artacak ve kültür aktarımı daha sağlıklı gerçekleşecektir. Nitekim, toplum ve bireylerin varlığı için önemli olan söz varlığının eğitimi doğru yapılırsa, fertlerin bilgi ve kültür düzeyi yükselecek ve toplum düzeyi de bu gelişmelere bağlı olarak yükselecektir.

Bir toplumun gelişmesi için, bireylerin duygu ve düşünce dünyasının gelişmesi gerekmektedir. Kişilerin duygu ve düşünce dünyasının zenginliği ise söz varlığı ile aynı doğrultuda ilerlemektedir. Düşünceleri doğru anlamak ve duyguları doğru ifade edebilmek, söz varlığının derinliğine ve sağlıklı bir şekilde alınan söz varlığı eğitimine bağlıdır. Milletlerin ortak değeri olan söz varlığının büyüklüğü, başka gelişmişlikleri de gösterebilir. Yani, söz varlığını zenginleştirebilen, koruyabilen ve doğru eğitimle bireylere doğru aktarabilen bir toplum, varlığını koruyacak ve gelecek yıllardaki gelişmişliğini de şimdiden garantileyecektir.

Söz varlığı öğretiminde bazı zorluklarla karşılaşılmaktadır. Bunlar Yalçın (2005), tarafından şöyle sıralanmıştır:

Yaş Gruplarına Aktarılması Gereken Temel Söz Varlığının Belirlenememesi:

- Her yaş grubuna uygun temel söz varlığının tam anlamıyla belirlenememiş olması önemli bir sorundur. Batılı ülkelerde çocuklara öğretilecek temel söz varlığı daha iyi belirlenmiştir. Türkiye'de ise bu alanda yapılan çalışmalar kısıtlı ve eksiktir.

Okuma Alışkanlığının Kazandırılmamış Olması:

- Söz varlığının geliştirilmesinde en verimli yöntemlerden biri olan okuma alışkanlığı tam olarak kazandırılmamıştır.

Çevresel Unsurların Dil Gelişimine Olumsuz Etkileri:

- Türkiye'de ebeveynlerin ölçünlü dil yerine mahalli ve yöresel dili kullanmaları, söz varlığının gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu durum telaffuz ve şekil açısından olumsuz sonuçlar doğurur.

Okullarda Söz Varlığını Geliştirmeye Yönelik Etkinliklerin Yetersizliği:

- Okullarda söz varlığını geliştirmeye yönelik etkinliklerden tam anlamıyla yararlanılamamaktadır.

Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yetersizliği:

- Söz varlığını geliştirmek için en etkili yol, sözcüklerin bağlam içinde kullanımlarını görmektir. Ancak, okullarda kullanılan ders kitaplarındaki metinler, bu kurallara uygun hazırlanmamıştır.

Ders Kitapları

Ders kitapları yönetmeliğine göre “örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül hâlinde de üretilen basılı eser” olarak tanımlanmaktadır (Yavuz, 2020).

Yönetmeliğin bu maddesine göre ders kitapları;

a) Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içeremez.

b) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen "Atatürk inkılap ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlakî, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.

c) Temel insan haklarına aykırılık taşıyamaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içeremez. Hiçbir kitapta ötekileştirici ifade kullanılamaz. Bu toplum bütünlüğünü bozmak, birlik ve beraberlik duygularını zedelemek anlamına geleceğinden ders kitapları bu hususa dikkat etmelidir.

d) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır. Her kitap bilime dayalı bir alt yapı ile oluşturulur. Mesela bireyin biyolojik süreçleri, bilişsel dönemlerinin bilinip buna göre ders kitaplarının oluşturulması kitapların alt yapısının bilime dayandırıldığını gösterir.

e) Reklâm niteliğinde öğeleri içeremez. Ders kitaplarının kâr amacı gütmemesi doğru olmaz. Genel amaç devletin her bireyine eğitim hakkının tanınması olduğu için ekonomik çıkar elde etmeyi düşünmek yanlış olacaktır.

Derslerde öğretim ve çalışma aracı olarak en çok tercih edilen materyal ders kitaplarıdır. Bu sebepten eğitim öğretim sürecinde önemli bir yeri vardır. Ders kitaplarının hem hazırlanmasının kolay olması, hem aynı seviyedeki öğrencileri ortak bir çatıda toplaması, hem de ekonomik olması gibi özellikleri sebebiyle bu kitaplar en çok tercih edilen materyallerdir. Kitapların görsel hafızaya kaydedilmesi, gerektiğinde öğrenilen bilgilerin tekrar edilme şansının olması ve ders esnasında etkinliklerle öğrenciyi derste aktif hâle getirmesi onu diğer materyallere oranla daha fonksiyonel yapmıştır.

Ders kitapları, öncelikle millî eğitimin genel ve özel hedeflerine, eğitim programına ve öğrencilerin bilişsel seviyesine uygun olarak tasarlanmalıdır. Çünkü ders kitapları, en çok tercih edilen ve hemen hemen her öğrenciye ulaşan tek materyaldir. Öğrencilerin seviyelerine uygun hazırlanmış, ilgi ve dikkatlerine hizmet eden, bireyi her yönden geliştirmeyi hedefleyen kitaplarda sayılan tüm bu amaçlara ulaşmak için zengin metinler tercih edilmelidir. Zengin metinler, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimini destekler. Bu metinler, öğrencilere bilgi aktarımının yanı sıra eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerileri kazandırır. Ayrıca, ders kitaplarında kullanılan metinlerin çeşitliliği, öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmesine ve kültürel farkındalık kazanmalarına yardımcı olur. Bu yüzden, ders kitapları sadece bilgi aktarımı için değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemek için de önemlidir.

Türkçe ders kitapları, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda onların millî kimlik ve kültürel değerler konusunda bilinçlenmelerini sağlar. Metin merkezli öğrencilerin hem dil hem de zihinsel becerilerini geliştirmeyi amaçlayan Türkçe derslerinde metinler aracılığıyla öğrencilere Türkçe'nin incelikleri ve kuralları sezdirilmeye çalışılırken aynı zamanda birtakım değerler aracılığıyla kültür aktarımı yapmak da amaçlanmaktadır (Aktaş, 2017). Dilin incelikleri, deyimler, atasözleri ve edebi eserler aracılığıyla öğrenciler, toplumlarının kültürel mirasını öğrenirler. Bu nedenle, Türkçe ders kitaplarının içerik olarak zengin, doğru ve güncel bilgilerle donatılmış olması, öğrencilerin bu derslerden en yüksek verimi alabilmeleri açısından büyük önem taşır. Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında kullanılan metinlerin, öğrencilerin ilgisini çekecek, onları düşünmeye sevk edecek ve dil becerilerini geliştirecek nitelikte olması gerekmektedir.

İlgili Araştırmalar

Alan yazını incelendiğinde Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı unsurları ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda çoğunlukla ders kitaplarındaki söz varlığı öğelerinin dağılımı, yapısı ve sıklık değerlerinin tespit edildiği görülmektedir.

Yalçın (2005), söz varlığı üzerine yaptığı araştırmada Türkçe ders kitaplarında yer alan söz varlığı öğelerinin dağılımını, yapısını, kökenini, tekrar edilme durumunu, yeterli olup olmadığını, hedef kitlenin gelişimine uygunluğunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda Türkçe ders kitaplarında yer alan sözcüklerin miktarının hedef kitlenin gelişimine uygun olarak düzenlenmesi zorunluluğunu dile getirmiştir.

Kutlu (2006) yapmış olduğu çalışmada 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerin söz varlığı bakımından nasıl özellikler gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu çalışmada 5. sınıf tan 8. sınıf a doğru ilerleyişte metinlerin söz varlığında sayısal oranda artış olduğu tespit edilmesine karşılık bu artışın söz varlığının kimi unsurlarında olmadığı, üstelik azalmaların yaşandığını belirtmiştir.

Ekmen (2009) tarafından yapılan çalışmada ise materyal olarak kullanılan ders kitabının tamamında 10009 sözcük ve 9073 söz varlığı yer aldığı görülmüştür.

Eğilmez (2010) tarafından yapılan çalışmada da farklı ekonomik şartlardaki ilköğretim dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları ile bu öğrencilere okutulmak amacıyla MEB tarafından hazırlanan ilköğretim 4. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerinin söz varlığının belirlenerek ortaya çıkan veriler karşılaştırılmış, aralarındaki farklılıklar ile benzerlikler tespit edilmiştir.

Büyükhellaç (2014) ve Kargın (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da aynı şekilde Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığını tespit etmek amaçlamıştır. Araştırmalarda, üzerinde çalışma yapılan ders kitaplarının Türkçe'nin söz varlığını yansıtması bakımından farklılıklar ortaya koyduğu, söz konusu kitaplarda atasözlerinin yok denecek kadar az olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Aksoy'un (2018) yaptığı sözlük çalışması, Türkçe öğretimi açısından önemli bir adımdır. Bu çalışma, 6. sınıf öğrencileri için hedeflenen söz varlığını ve Türkçe sözlüğü incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, 5. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarında 8996 söz varlığı unsuru tespit edilmiştir. Bu, öğrencilerin dil bilgisi, kelime dağarcığı ve dil becerilerini geliştirmek için önemli bir kaynak sağlar. Bu 8996 söz varlığı unsurundan, 940 tanesi özel isimlerden oluşmaktadır. Özel isimler, kişilerin, yerlerin veya kurumların isimlerini belirtmek için kullanılan kelimelerdir. Bu kelimelerin öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmesi ve dünya hakkında daha fazla bilgi edinmeleri açısından önemlidir. Ayrıca, öğrencilerin 4. sınıf ve daha önceki Türkçe derslerinde karşılaştığı ve öğrendiği kabul edilen 4296 sözcüğün, 5. sınıfta da tekrar edildiği belirlenmiştir. Bu tekrarlar, öğrencilerin daha önce öğrendikleri kelimeleri hatırlamalarına ve güçlendirmelerine yardımcı olabilir.

Çolak'ın (2019) yaptığı çalışma, 6. sınıf öğrencilerinin hedef söz varlığı ve Türkçe sözlüğünü incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada, 8 farklı yayının kitapları incelenmiş ve sınıf temelli bir sözlük çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, tespit edilen söz varlığı 4769'dur. Ancak bu sayıya 11 adet takvim belirten kavram, 17 atasözü, 36 ünlem, 41 kısaltma, 63 yabancı kelime ve 811 deyim de dâhil edilmiştir. Madde başı olarak alınmayan bu dilsel birimlerin toplamı 979 olarak bulunmuştur. Elde edilen birimler çıkarıldığında, madde başı olarak alınan ad, eylem, ön ad, belirteç, bağlaç görevindeki kelimelerin toplamda 3790 söz hazinesi unsuru olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının içeriği ve öğrencilere sunulan söz varlığının çeşitliliği hakkında önemli bilgiler sağlar. Ayrıca, dil eğitimi alanında kullanılan materyallerin içeriğinin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi için rehberlik sağlar. Özellikle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek ve dil becerilerini geliştirmek için yapılan bu tür çalışmalar, dil öğretimi ve öğreniminde önemli bir rol oynar.

Karadağ'ın (2019) çalışması, altıncı sınıf düzeyinde MEB Yayınları ve Eksen Yayıncılık tarafından hazırlanan Türkçe ders kitaplarının söz varlığı bakımından karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu çalışmada her iki kitabın söz varlığı belirlenerek karşılaştırılmış ve ortak söz varlığı belirlenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, iki kitap arasındaki söz varlığı benzerliğinin %45'in altında olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, farklı yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarının aynı sınıf düzeyindeki öğrencilere ortak söz varlığı kazandırmak bakımından yeterli olmadığını göstermektedir. Bu bulgu, Türkçe öğretim materyallerinin içeriğinin ve kalitesinin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Öğrencilere dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarının içeriğinin tutarlılığı ve uygunluğu, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek ve dil öğrenimini desteklemek için önemlidir. Ders kitaplarının söz varlığı bakımından ortaklığının düşük olması, dil öğretiminde farklı yayınevlerinin içeriklerinin dikkatlice incelenmesi ve değerlendirilmesi gerektiğini vurgular. Bu tür çalışmalar, dil öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için rehberlik sağlar, böylece öğrencilerin dil öğreniminde daha etkili bir deneyim yaşamalarına yardımcı olabilir.

Bulut ve Taçyıldız'ın (2020) çalışması, 6 ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan söz varlığını incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada, 2018/2019 yılından itibaren okutulan 6 ve 7. sınıfa ait dört farklı Türkçe ders kitabındaki 96 metin deyim, atasözü, ikileme ve kalıplaşmış söz açısından incelenmiştir. Veriler, doküman analizi ile toplanmış ve betimsel analizle çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, özel yayınevine ait kitapta söz varlığının en çok hikâye edici metinlerde olduğu belirlenmiştir. MEB Yayıncılık kitaplarında ise bilgilendirici metinlerde daha fazla söz varlığına rastlanmıştır. Ek olarak, 6. sınıflarda Ekoyay Yayıncılığa ait kitabın; 7. sınıflarda ise MEB Yayıncılığa ait kitabın söz varlığı açısından

daha zengin olduğu tespit edilmiştir. Dört kitabın toplamında en az atasözü; en fazla deyim kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgular, farklı yayınevlerine ait Türkçe ders kitaplarının içeriğindeki çeşitliliği ve öğrencilere sunulan dil bilgisi unsurlarını vurgular. Bu tür analizler, dil öğretim materyallerinin içeriğinin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi için önemli bir rehberlik sağlar. Öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek ve dil öğrenimini desteklemek için ders kitaplarının içeriğinin çeşitliliği ve zenginliği önemlidir.

Yavuz'un (2020) yaptığı çalışmada farklı olarak 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilen okuma metinlerinde söz varlığı öğeleri tespit edilmiş ve bu ders kitaplarının içeriğinde büyük bir yer tutan okuma ve dinleme/izleme metinlerinin devamında yer verilen etkinlikler üzerinde de çalışma yapılmıştır. Bunun sonucunda ders kitapları üzerinde çoğunlukla okuma metinleri üzerinde incelemeler yapıldığı, metinlerin sonundaki etkinliklerin ihmal edildiği belirtilmiştir.

Şimşek'in (2021) çalışması, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığını incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada, metinlerin söz varlığı Türkçe Ulusal Derlemi ve TS CORPUS gibi derlem dilbilim araçlarıyla incelenmiştir. Araştırmanın verilerine göre, ders kitabı söz varlığı açısından zengin ve çeşitli kelimeler içermektedir. Kitapta yer alan farklı kelimelerin yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında, Türkçe Ulusal Derlemi ve TS CORPUS derlemi sıklık listeleri ders materyalindeki okuma metinlerinden elde edilen sıklık listeleri ile karşılaştırılmıştır. Türkçede en sık kullanılan 1000 kelimenin baz alındığı bu karşılaştırma neticesinde, ders materyalinin söz varlığında Türkçe Ulusal Derlemi verilerine göre 433, TS CORPUS Derlemi verilerine göre ise 395 ortak kelime saptanmıştır. Bu sonuçlar, ders kitaplarının söz varlığının Türkçede sıkça kullanılan kelimelerle uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, Türkçe öğretim materyallerinin içeriğinin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Öğrencilere sunulan metinlerin ve kelimelerin, dil bilgisi ve kelime dağarcığını geliştirmeye yönelik olarak çeşitli ve zengin olması önemlidir. Bu tür çalışmalar, dil öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için rehberlik sağlar.

Altaş (2023) ise “7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi” adlı araştırmasında, metin türlerinin ya da içeriğin zengin olmamasının toplam söz varlığını ve söz varlığı unsurlarının sayısını etkilediği tespitinde bulunmuş ve ülkemizde öğrencilerin seviyesine yönelik öğretilmesi hedeflenen söz varlığı sözlüğünün olmamasının büyük eksiklik olduğunu belirterek “söz varlığı sözlüğü” hazırlanması gerektiğini belirtmiştir.

Bu gibi araştırmalar, Türkçe ders kitaplarının içeriğinin ve söz varlığının öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliğini değerlendirmek için önemli bir kaynak teşkil

etmektedir. Bu çalışmaların sonuçları, dil öğretimi uygulamalarının iyileştirilmesi ve öğrencilerin dil becerilerinin daha etkili bir şekilde geliştirilmesi için önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca çalışmaların çoğunluğunda ders kitaplarındaki metinlerde geçen söz varlığı öğeleri ortaya çıkarılmış ancak kitaplarda büyük bir yere sahip olan etkinlikler ihmal edilmiştir. Hâlbuki 2019 yılından itibaren yürürlüğe konulan programda ifade edilen bu konu ile ilgili ile verilmek istenen kazanımların büyük kısmı metinlerin sonundaki etkinlikler içerisinde verilmektedir. Bu araştırmada 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde yer verilen söz varlığı öğeleri tespit edilip ortaya çıkan söz varlığı ile ilgili bulgular karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Araştırmanın Önem ve Gereçesi

Alan yazınında söz varlığı ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Söz varlığı ile ilgili ortaya konan tezler, 2004 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır. Bu çalışmalarda örneklem türü ilkokuldan üniversiteye kadar çeşitlilik göstermektedir. Yapılacak olan bu çalışmada ise, metinlerde yer alan söz varlığı unsurları incelenmiştir. Bu konu ile ilgili araştırmalarda, eserlerin ortaokul yaş grubuna uygunluğunun incelendiği görülmüştür. Bu araştırmada 5. ve 8. sınıf ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının tespit edilerek tablolştırılması ve sayısal olarak gösterimi amaçlanmıştır.

Araştırmanın alan yazınında bahsedilen boşlukları doldurması, incelenen eserlerin okul öncesi eğitimcilerine ve ortaokul seviyesine yönelik eserler verecek kişilere daha nitelikli eserlerin ortaya çıkarılması için örnek teşkil etmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma sayesinde, MEB tarafından yayımlanan ve bakanlığa bağlı ortaokullarda kullanılan eserlerin barındırdığı dil öğeleri ortaya koyularak eğitimcilerin ve kitap hazırlayıcıların fikir sahibi olmaları sağlanacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada 2023/2024 eğitim öğretim yılında okutulan iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan -dinleme metinleri hariç- okuma metinleri söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Nitel araştırma, araştırmacının gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak belirli bir durum veya olayı derinlemesine incelediği bir araştırma türüdür. Bu yöntem, araştırmacının katılımcıların doğal ortamlarında algıladığı ve yaşadığı deneyimleri anlamaya çalışmasını sağlar. (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Söz varlığı incelemesi yapılan bu çalışmada nitel araştırma yönteminin doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi ise, araştırmacının yazılı veya görsel belgeleri inceleyerek veri toplamasını sağlar. Bu, önceki araştırmaların sonuçlarını, resmî belgeleri, medya raporlarını veya diğer kaynakları analiz ederek kullanılır. Bu bağlamda 2023/2024 eğitim öğretim yılında okutulan iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında metinlerde geçen söz varlığı unsurları tespit edilmiş olup her iki kitapta yer alan söz varlığı unsurları çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmalı incelenmiştir. 2023/2024 eğitim öğretim yılında okutulan iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinleri ve serbest okuma metinlerinin sıklık dizini Cibakaya Dizin Programı (2.4 sürümü) ile oluşturulmuştur. Metinlerdeki temel söz varlığı, deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, kalıplaşmış sözler, ilişki sözleri, çeviriler, yabancı sözcükler, yerel söylemler, özel isimler doküman incelemesine tabi tutulmuştur.

Veri Kaynakları

Bu araştırmada örneklem olarak 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitapları örneklem olarak alınmıştır..

Çalışmada kullanılmış olan ders kitabı materyallerinin seçiminde “amaçlı örnekleme yöntemi” uygulanmıştır. Amaçlı örnekleme, içerik olarak geniş olan olay ve olguların ayrıntılı bir şekilde araştırılmasına olanak sağlamaktadır. Bu doğrultuda amaçlı örnekleme yöntemi birçok durumda olayların ve olguların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmada 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitabı araştırma materyali olarak kullanılmıştır. Araştırmada bu iki kitabın önümüzdeki beş yıl daha okutulması göz önünde bulundurulmuş ayrıca 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının biri ortaokul başlangıç seviyesi diğeri de ortaokul bitiş seviyesi olarak inceleme ve iki seviyenin karşılaştırma yapmak için uygun olduğu düşünülmüştür. Bu nedenle bu iki sınıf düzeyi için hazırlanan kitaplar veri kaynağı olarak belirlenmiştir.

Araştırma materyali olarak belirlenen ders kitaplarını tanıtmaya yönelik bilgiler şu şekilde ifade edilebilir:

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 09.05.2022 tarih ve 36 sayılı kurul kararı ile 2023-2024 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kullanımı kabul edilen özel yayınevine ait 5. sınıf Türkçe ders kitabı” (KOZA, 2023) ve yine Talim ve Terbiye Kurulunun 09.05.2022 tarih ve 36 sayılı kurul kararı ile 2023-2024 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kullanımı kabul edilen özel yayınevine ait 8. sınıf Türkçe ders kitabı” (FERMAN, 2023) araştırma materyali olarak belirlenmiştir. Araştırma materyali olarak belirlenen ders kitabında yer alan okuma metinleri söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu kapsamda özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. Sınıf ders kitabındaki temalar ve incelenen metinlerle ilgili bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Temalar ve Metinler

TEMALAR	METİNLER	YAZARLAR/ŞAİRLER
1. Tema-Birey ve Toplum	Dünya Çocukları Eskiciyle Para Babası Aile-Toplum-Dünya İlişkisi Bayrak Öğretmen(DİM) Yoldaki Kaya(SOM)	Ceyhun Atuf KANSU La Fontaine Masalları Zekiye DEMİR Bestami YAZGAN Emin ÖZDEMİR
2. Tema-Millî Mücadele ve Atatürk	Dersimiz:Atatürk Elazığlı Hasan Onbaşı Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Çıkışı İngiliz Memiş(DİM) Atatürk'ü Son Görüşüm(SOM)	Turgut ÖZAKMAN İsmail BİLGİN Orhan Şaik GÖKYAY Teoman ÖZALP

Tablo 1. (Devamı)

3. Tema-Erdemler	İki Kardeşin Fedakarlığı Yüreğinizde Bir Yer Açın Dostluğun Türleri Tatlı Dile Dair(DİM) Yarın İçin	Saide Nur DİKMEN Ülkü DUYSAK Murat ÇİFTKAYA Emin ÖZDEMİR
4. Tema-Millî Kültürümüz	Bayrağımın Türküsü Dedem Korkut Öyküleri Üzerine Padişaha Su Hediye Eden Adam Benden Selam Olsun Bolu Beyine(DİM) Hacivatİle Karagöz(SOM)	Mustafa Ruhi ŞİRİN Erdal ÖZ Hicabi KIRLANGIÇ Halil İbrahim ŞAHİN
5. Tema-Doğa ve Evren	Küçük Çam Ağacı Yıldızlar Gayet Memnun Dünyanın Beyaz Devleri Buzullar Sonsuzluk Ve Ötesi(DİM) Gülden Güle Konur Zer Kelebekler(SİM)	Nalân KİRAZ Hasan AKAY Pınar DÜNDAR Bahtiyar VAHAPZADE
6. Tema-Sağlık Spor	Mavi Eşofmanlı Adam Olimpiyat Oyunları Uyku Salıncak (DİM) Başlayın(SİM)	Sevim AK Kübra SIVIŞOĞLU Ayla ÇINAROĞLU Nihan YAPICI
7. Tema-Bilim ve Teknoloji	Bir Bilim İnsanı Neler Yapar Zaman İçinde Gezerken Gördüklerimiz Kuşlu Mektuplar El Cezeri(DİM) İğnenin Deliği	Nihan YAPICI Bilgin ADALI Güngör TEKÇE Çiğdem CAN Tarık USLU
8. Tema-Sanat	Çocuğun Değeri Ünlü Ressam Şiir Nedir Piyano ile Piyaniist(DİM) Şarkı (SOM)	Ayla ÇINAROĞLU Cemal Süreya İsmail KARAKURT Melisa GÜRPINAR

Tablo 1 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında (KOZA, 2023); “Birey ve Toplum, Millî Mücadele ve Atatürk, Erdemler, Millî Kültürümüz, Doğa ve Evren, Sağlık ve Spor, Bilim ve Teknoloji, Sanat” temaları olmak üzere 8 tema bulunmaktadır. Bununla birlikte her bir temanın altında çeşitli yazarlara ya da şairlere ait, bir dinleme / izleme metni ve bir serbest okuma metni bulunmaktadır.

Tablo 2. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Temalar ve Metinler

TEMALAR	METİNLER	YAZARLAR/ŞAİRLER
1. Tema-Erdemler	Tuzağa Düşen Ceylan Forsa Türkçe'nin Söz Denizinde Sevmek Anadolu'da Tuzun da Bir Sözü Var(SOM)	Refik DURBAŞ Ömer SEYFETTİN Şükrü Haluk AKALIN Mehmet ÖNDER

Tablo 2. (Devamı)

2. Tema-Doğa ve Evren	Kızıl Renkli Komşumuz Ağaçlar Al Giydi Kuşlar Dillendi Beyaz Diş KestanAe(SOM)	Alp AKOĞLU Aşık Veysel ŞATIROĞLU Jack LONDON Öncü Çocuk Dergisi
3. Tema-Millî Kültürümüz	Türk Plastik Sanatları Türkiye'm Ergenekon Destanı Atasözleri Üzerine(Dinleme/İzleme Metni) Güldüren Gerçek: Nasrettin Hoca(SOM)	Mehmet KAPLAN Turgut UYAR Nihad Sami BANARLI Ali PÜSKÜLLÜOĞLU Mehmet ÖNDER
4. Tema-Millî Mücadele ve Atatürk	Duatepe Şu Sonsuz Koşu Atatürk ve Millî Eğitim Mustafa Kemal'in Kağnısı(SOM)	Halide Edip ADIVAR Ceyhun Atuf KANSU Afet İNAN Fazıl Hüsni DAĞLARCA
5. Tema-Vatandaşlık	Selim'i Anarım Bebeklerin Ulusu Yok Birey-Toplumsallık Çömlekçi Baba(SOM)	Necati CUMALI Ataol BEHRAMOĞLU Şemsettin ÜNLÜ Mehmet BAŞARAN
6. Tema-Sağlık ve Spor	Kahvaltının Önemi Güreş Lokman Hekim'in Masalı Hastahane(SOM)	www.sağlık.gov. Tr Ahmet Kutsi TECER İbrahim Zeki BURDURLU Aşık Veysel ŞATIROĞLU
7. Tema-Sanat	Ressam İçin Zili Çalın Geleneksel El Sanatları Çarşısı San'at Bir Kış Öyküsü(SOM)	Ferit EDGÜ İzlem ŞEN TOKER Faruk Nafiz ÇAMLİBEL Sulhi DÖLEK
8. Tema-Bilim ve Teknoloji	Robotlar Akıl Aydınlığında Pastör'ün Savaşı Sosyal Medya Bağımlılığı(SOM)	Tuğba CAN Aziz SİVASLIOĞLU Tarık USLU Kemal SAYAR

Tablo 2 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında (Ferman, 2023); “Erdemler, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Vatandaşlık, Sağlık ve Spor, Sanat, Bilim ve Teknoloji” temaları olmak üzere 8 tema bulunmaktadır. Bununla birlikte her bir temanın altında çeşitli yazarlara ya da şairlere ait üç okuma metni, bir dinleme / izleme metni ve bir serbest okuma metni bulunmaktadır.

Verilerin Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olay veya olgular ile ilgili bilgiler ortaya koyan yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman analizi, tek başına bir veri

toplama metodu olabileceği gibi başka veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Buradan hareketle verilerin toplanması aşamasında araştırmada doküman olarak kullanılmış olan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının EBA bilişim ağı üzerinden temini sağlanmıştır. Bu alanda daha önce alan yazınında yapılmış olan çalışmalar incelenmiştir. Yapılan çalışmalar ve izlenecek yol ile ilgili bu alanda çalışma yapmış olan iki öğretim görevlisinden uzman görüşü alınmıştır. Erişimi sağlanan Türkçe ders kitaplarındaki metinler Word belgesi hâlinde getirilip Cibakaya 2.4 dizin programı aracılığıyla incelenmiştir. Yine Cibakaya 2.4 dizin programı aracılığıyla en sık tekrar edilen söz varlığı ögeleri tespit edilmiştir. Söz varlığı kavramı geniş bir alanı kapsadığı için araştırmada deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, yabancı sözcükler, özel isimler, kalıp sözler/ilişkili sözler üzerinde durulmuştur. Yukarıda ifade edilen söz varlığı ögeleri tespit edilerek tablolar hâlinde sunulmuştur. Yapılan tablolar sonucunda ortaya çıkan veriler ışığında benzerlik ve farklılıklar ortaya konularak bu aşamada yine uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri ve ortaya çıkan veriler analiz edilerek ortak veriler elde edilmiştir.

Süreç/Uygulama

Bu çalışmada veri kaynağı olarak 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitabı kullanılmıştır. İlk olarak araştırmada kullanılacak 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulan ve okutulmasına önümüzdeki beş yıl süresince izin verilen iki farklı özel yayınevine ait olan biri 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve biri de 8. sınıf Türkçe ders kitabı temin edilmiştir. Daha sonra alanyazında söz varlığı ile ilgili alan yazınında bulunan araştırmalar incelenmiş ve Türkçe eğitimi alanında uzman katılımcılardan görüşler alınmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalardan ve katılımcı görüşlerinden yola çıkarak aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

- Materyal olarak kullanılacak olan kitaplardaki metinlerin yine temalara göre sınıflandırılması yapılmıştır.
- Türkçe ders kitaplarındaki metinler Word dosyaları hâline getirilerek Cibakaya 2.4 dizin programı kullanılarak incelenmiştir.
- Sözlükte bulunan deyimler ve atasözleri gibi unsurlar, Türk Dil Kurumu çevrimiçi Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü doğrultusunda belirlenmiştir.

- En sık tekrar edilen sözcüklerin ortaya çıkarılmasında Sıklık Sözlüğünden faydalanılmıştır.
- Özel isimler veya özellikle yabancı sözcükler var ise bunların telaffuzları parantez içinde gösterilmiştir.

Yapılan tüm incelemelerde elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşturulan tabloların, sayısal verilerin, alınan uzman görüşlerinin yorumlanması yapılmıştır.. Elde edilen bulgular ile alan yazınında yer alan ilgili araştırmaların benzer ve farklı yönleri karşılaştırılarak bir sonuca ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel araştırmalarda kullanılan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizi metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Araştırmacılar bu kelime ve kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini belirler ve analiz ederek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk vd., 2006). Araştırmadan elde edilen verilerin analizi bu çerçeveye göre yapılmıştır.

Araştırmada söz varlığı başlığı çok geniş bir alanı kapsadığı için yalnızca deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, özdeyişler, kalıp sözler/ilişkili sözler, yabancı sözcükler, yerel söylemler ve özel isimlerin üzerinde durulmuştur. Belirtilen ögeler belirlendikten sonra sayısal olarak tablolaştırılıp ortaya konmuştur. Yine metinlerde en çok kullanılan söz varlıkları da liste hâlinde çalışmanın ekinde verilmiştir.

Araştırmacı Rolü

Bu çalışmada araştırmacı, doküman incelemesi yaparak ve bu dokümanları inceleyerek bilgisayar ortamına aktarmıştır. Üzerinde incelemeler yaptıktan sonra uzman görüşü alarak doküman incelemesinin geçerliği ve güvenilirliğinin artırılmasını sağlamıştır. Elde edilen bulguları tablolaştırarak bulguların betimlemesini yapmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak amacıyla araştırmayı yapan kişi veri kaynakları ile uzun soluklu bir etkileşim içinde olmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada doküman incelemesi yapılmış, yine bu dokümanlar bilgisayar ortamına aktarılarak, üzerinde incelemeler yapıldıktan sonra uzman görüşü alınıp doküman incelemesinin geçerliği ve güvenilirliği artırılmıştır. Bu yüzden nitel araştırmalarda değişik

yöntemlerle ortaya çıkan verilerin karşılaştırarak birbirlerini doğrulama amacıyla kullanılması, elde edilen sonuçların geçerliğini ve güvenilirliğini artırmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

İlgili araştırmalar ile karşılaştırmalar yapılarak elde edilen veriler teyit edilmiştir. Ayrıca uzman teyidine başvurulmuştur. Bu araştırma yapılırken geçerliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla bulgular kısmında doğrudan alıntılara ve betimlemelere ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde çalışmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular araştırma sorularından hareketle başlıklar hâlinde sunulmuştur. İlk bölümde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan söz varlığı ögeleri, ikinci bölümde yine özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan söz varlığı ögeleri, son bölümde ise her iki ders kitabında yer alan söz varlığı ögelerinin karşılaştırmalı olarak incelemesi üzerinde durulmuştur. Elde edilen bulgular tablolar ve grafikler üzerinden yorumlanmıştır.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri

Bulgular başlığının ilk bölümünde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan söz varlığı ögeleri incelenmiştir. İncelenen bölümlerde; 5. sınıf Türkçe ders kitabında (özel yayınevi) bulunan genel söz varlığı sayısının temalara göre dağılımı, söz varlığı ögelerinin sayısal olarak gösterimi, en sık tekrar edilen söz varlığı ögeleri ve araştırmaya konu olan her bir söz varlığı ögesine (deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, özdeyişler, kalıp sözler/ ilişki sözleri, yabancı sözcükler, yerel söylemler ve özel isimler) ait listelere yer verilmiştir. Söz varlığı ögelerinin listelemesinde en sık tekrar eden ögeden en az tekrar eden ögeye doğru bir sıralama benimsenmiştir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Genel Söz Varlığı Sayısının Temalara Göre Dağılımı

Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan söz varlığı ögelerinin incelenen ders kitabındaki temalara sayısal olarak dağılımı Tablo 3'te gösterilmektedir:

Tablo 3. *5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Genel Söz Varlığı Sayısının Temalara Göre Dağılımı*

Temalar	Toplam Söz Varlığı Sayısı (f)
1. Tema-Birey ve Toplum	911
2. Tema- Milli Mücadele ve Atatürk	1432
3. Tema-Erdemler	900
4. Tema- Milli Kültürümüz	1039
5. Tema- Doğa ve Evren	1086

Tablo 3. (Devamı)

6. Tema-Sağlık ve Spor	969
7. Tema- Bilim ve Teknoloji	1643
8. Tema- Sanat	570
TOPLAM	8550

Tablo 3 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında sekiz temaya yer verildiği görülmektedir. Toplam söz varlığı sayısının temalara dağılımına bakıldığında ise; sırasıyla “Birey ve Toplum” temasında (f=911), “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında (f=1432), “Erdemler” temasında (f=900), “Millî Kültürümüz” temasında (f=1039), “Doğa ve Evren” temasında (f=1086), “Sağlık ve Spor” temasında (f=969), “Bilim ve Teknoloji” temasında (f=1643), “Sanat” temasında (f=570) ve toplamda (f=8550) söz varlığı ögesine yer verildiği görülmektedir. Bu temalar içerisinde “Millî Mücadele ve Atatürk” ile “Bilim ve Teknoloji” temalarının söz varlığı sayısı bakımından daha zengin olduğu ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Söz Varlığı Ögelerinin Sayısal Olarak Gösterimi

Tablo 4’de özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan söz varlığı ögelerinin sayısal olarak gösterimine yer verilmiştir. İncelenen Türkçe ders kitabında tespit edilen söz varlığı ögeleri toplam (tekrar eden) söz varlığı sayısı ve birbirinden farklı söz varlığı sayısı ayırımına gidilerek sunulmuştur:

Tablo 4. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz Varlığı Ögelerinin Sayısal Olarak Gösterimi

Söz Varlığı Ögeleri	Farklı Söz Varlığı Sayısı (f)	Toplam Söz Varlığı Sayısı (f)
Atasözleri	2	2
Deyimler	40	40
İkilemeler	20	22
Terimler	22	36
Özdeyişler	0	0
Kalıp Sözler/İlişkili Sözler	5	5
Yabancı Sözcükler	35	44
Özel İsimler	91	122
TOPLAM	215	271

Tablo 4’te görüldüğü üzere 5. sınıf Türkçe dersi öğretim materyalinde; (f=40)deyim, (f=2) atasözü, (f=22) ikileme, (f=26) terim, (f=0) özdeyiş, (f=5) kalıp söz / ilişki söz, (f=44) yabancı sözcük, (f=122) özel isim ve toplamda (f=271) söz varlığı ögesine yer verildiği belirlenmiştir.

Tablo 4’te özel yayınevi tarafından hazırlanan Türkçe dersi öğretim materyalinde bulunan toplam söz varlığı sayısının yanında farklı söz varlığı sayısı da irdelenmiştir. Bu kapsamda söz konusu ders kitabında birbirinden farklı (f=40) deyim, (f=2) atasözü, (f=20) ikileme, (f=22) terim, (f=0) özdeyiş, (f=5) kalıp söz / ilişki söz, (f=35) yabancı sözcük, (f=91) özel isim olmak üzere toplamda (f=215) söz varlığı ögesi yer aldığı belirlenmiştir.

Bu bilgilerden hareketle genel olarak bakıldığında; özel isimler, terimler, yabancı sözcükler ve deyimlere diğer ögelere nispetle kitaplarda daha fazla yer verildiği görülmektedir. İlerleyen bölümde söz varlığı ögeleri ile ilgili verilen listelerde bu ögelere yönelik ayrıntılı incelemeler yapılmıştır.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Söz Varlığı Ögelerine Yönelik Listeler

Araştırmaya konu olan özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan okuma metinlerinde geçen her bir söz varlığı ögesi (deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, özdeyişler, kalıp sözler/ ilişki sözleri yabancı sözcükler ve özel isimler) ile ilgili tablolar aşağıda yer verilmiştir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Deyimler. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan deyimler Tablo 5’te listelenmiştir:

Tablo 5. *5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Deyimler*

Deyimler	(f)	Deyimler	(f)	Deyimler	(f)
bolluk içinde yaşamak	1	günü görmek	1	sözünü tutmak	1
burnunun direği sızlamak	1	hayata vurulmak	1	tadını çıkarmak	1
dert yanmak	1	ilgi göstermek	1	tereddüt etmek	1
diz çökmek	1	kalp kırmak	1	yüreğinde yer açmak	1
dizlerini dövmek	1	karşılık vermek	1	yön vermek	1
düdük çalmak	1	keyif sürmek	1	zenginlik içinde yüzmek	1
ele geçirmek	1	kıyametler koparmak	1	sızı duymak	1
eli boş gitmek	1	korkuya yenilmek	1	göğsünü yoklamak	1
eli kana bulanmak	1	kuşkuyla bakmak	1	karanlığa dalmak	1
fırsat doğurmak	1	kül olmak	1	bil vermek	1
galip gelmek	1	sahip olmak		yüreğinde yer açmak	1
gönül almak	1	sesi kesilmek	1	yüzünü ayıramamak	1
gözlerine inanmamak	1	silaha sarılmak	1	umut bağlamak	1
gözünü almak	1				
Farklı Deyim Sayısı				40	
Toplam Deyim Sayısı				40	

Tablo 5 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan okuma metinleri içerisinde yer alan deyimler görülmektedir. Metinlerin içerisinde toplamda 40 deyim birer defa kullanıldığı görülmüştür.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Atasözleri. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında geçen atasözleri Tablo 6’da gösterilmiştir:

Tablo 6. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Atasözleri

Atasözleri	(f)
Sabırla koruk helvaya dönüşür	1
Söz uçar, yazı kalır	1
Farklı Atasözü Sayısı	2
Toplam Atasözü Sayısı	2

Tablo 6’da görüldüğü üzere özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında (f=2) atasözü yer almaktadır. Bu atasözleri; “Sabırla koruk helvaya dönüşür” (f=1), “Söz uçar, yazı kalır” şeklinde listelenmiştir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan İkilemeler. Tablo 7’de özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan ikilemelere ait listeye yer verilmiştir:

Tablo 7. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan İkilemeler

İkilemeler	(f)	İkilemeler	(f)	İkilemeler	(f)
dinleye dinleye	2	çok çok	1	lıkır lıkır	1
hızlı hızlı	2	duya duya	1	sağa sola	1
ağır ağır	1	düşüne düşüne	1	tir tir	1
ağızdan ağıza	1	geçe geçe	1	uzun uzun	1
alaycı alaycı	1	katıla katıla	1	yer yer	1
birer birer	1	kendi kendine	1	yuvarlana yuvarlana	1
çatır çatur	1	küçüklü büyüklü	1		
Farklı İkileme Sayısı				20	
Toplam İkileme Sayısı				22	

Tablo 7’de görüldüğü üzere özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe dersi öğretim materyalinde birbirinden farklı (f=20) ve toplamda (f=22) ikilemeye yer almaktadır. Bu ikilemelerden dinleye dinleye (f=2), hızlı hızlı (f=2) deyimlerinin okuma metinlerine ikişer defa tekrar edildiği diğer ikilemelerin birer defa kullanıldığı ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Terimler. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında geçen terimler Tablo 8’de gösterilmiştir:

Tablo 8. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Terimler

Terimler	(f)	Terimler	(f)	Terimler	(f)
mermi	5	balyoz	1	levye	1
mevzi	4	beste	1	poster	1
cetvel	3	buzdağı	1	siper	1
ressam	3	buzul	1	şair	1
yer çekimi	3	desinatör	1	tetik	1
grafiker	2	gelgit	1	tsunami	1
afiş	1	komutan	1	tüfek	1
akort	1				
Farklı Terim Sayısı				22	
Toplam Terim Sayısı				36	

Tablo 8 incelendiğinde 5. sınıf Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=22) ve toplamda (f=36) terime yer verildiği görülmektedir. Bu terimler içerisinde mermi (f=5), mevzi (f=4), cetvel (f=3), ressam (f=3), yer çekimi (f=3) ve grafiker (f=2) terimlerinin sık tekrarlanan terimler olduğu söylenebilir. Ayrıyeten Tablo 8’de yer alan terimlerin genel olarak askerlik, coğrafya, görsel sanatlar ve reklamcılık vb. alanlarından olduğu görülmüştür.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Kalıp Sözcükler/ İlişki Sözcükleri. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan kalıp sözcükler/ ilişki sözcükleri Tablo 9’da ele alınmıştır:

Tablo 9. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri

Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri	(f)	Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri	(f)	Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri	(f)
Aferin	1	Kalın sağlıcakla	1	Şükürler olsun	1
Çok şükür	1	Saldım çayıra Mevlam kayıra	1		
Farklı Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri Sayısı				5	
Toplam Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri Sayısı				5	

Tablo 9 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan kalıp sözcükler / ilişki sözcükleri görülmektedir. Okuma metinlerinde toplamda 5 farklı kalıp sözcük/ilişkili sözcüğe yer verilmiştir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yabancı Sözcükler. Tablo 10’da özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan yabancı sözcüklere değinilmiştir:

Tablo 10. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Yabancı Sözcükler

Yabancı Sözcükler	(f)	Yabancı Sözcükler	(f)	Yabancı Sözcükler	(f)
pedal	4	düşman	1	radıoculuk	1
radıo	3	enstitü	1	ray	1
dınamo	3	grafiker	1	siper	1
eşofman	2	hisar	1	şarj	1
motor	2	kulüp	1	şef	1
afiş	1	lego	1	televizyon	1
akademi	1	makine	1	tramvay	1
astronot	1	mermi	1	tsunami	1
atmosfer	1	nabız	1	tüfek	1
atölye	1	pil	1	vatman	1
bomba	1	poster	1	zer	1
desinatör	1	problem	1		
Farklı Yabancı Sözcük Sayısı				35	
Toplam Yabancı Sözcük Sayısı				44	

Tablo 10'da özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan yabancı sözcükler listelenmiştir. Okuma metinlerinde farklı (f=35) ve toplamda (f=44) yabancı sözcük kullanılmıştır. Öte yandan pedal (f=4), radyo (f=3), dinamo (f=3), eşofman (f=2), motor (f=2) sözcüklerin okuma metinlerinde birden fazla kullanılan yabancı sözcükler olduğu ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Özel İsimler. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan okuma metinlerinin söz varlığı öğeleri açısından incelenmesinde son olarak özel isimler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan verilere Tablo 11'de değinilmiştir:

Tablo 11. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Özel İsimler

Özel İsimler	(f)	Özel İsimler	(f)	Özel İsimler	(f)
Atatürk	14	Damla	1	Kazım Paşa	1
Anadolu	4	Demirci Mehmet	1	Kuzeydoğu	1
İstanbul	4	Doğu Anadolu	1	Leonardo do Vinci	1
Ankara	3	Doğu Trakya	1	Makbule Hanım	1
İstanbullu	3	Dresden Kitaplığı	1	Mavi Boya(Kitap ismi)	1
Türkçe	3	Elias Howe(Elyas Hov)	1	Olimpia	1
Yağmur	3	Elis	1	Olimpiyat Oyunları	1
Dedem Korkut	2	Er Mustafa	1	Osmanlı	1
Dicle Nehri	2	Ermeni	1	Paralimpik Oyunları	1
Erzurum	2	Ermeniler	1	Picasso	1
Fransız	2	Erzurumlu Arif	1	Pontus	1
İstanbul	2	Eski Yunan	1	Rafaello	1
Oğuz Türkleri	2	Fatih Sultan Mehmet	1	Rum	1

Tablo 11. (Devamı)

Oğuzlar	2	Fransa	1	Rumlar	1
Pierre de Coubortin	2	Gelibolu Yarımadası	1	Samsun	1
Rumeli Hisarı	2	Gürcü	1	Seddülbahir	1
Türk	2	Halil Ağa	1	Sessiz İsmail	1
Acar Motoru	1	Hasan Onbaşı	1	Suadiye	1
Alçitepe	1	Hattiler	1	Sümerler	1
Anin	1	Hititler	1	Şeker Ahmet Paşa	1
Atina	1	İngiliz	1	Tanrı	1
Avrupa	1	İsmail	1	Teoman	1
Bağdat	1	İtalyan	1	Türkiye	1
Balıkesirli	1	İzmir	1	Türkler	1
Bedri Rahmi Eyüboğlu	1	İzmit	1	Türkmen	1
Bellini	1	Kadıköy	1	Vatkan Kitaplığı	1
Britanya	1	Kadıköy Vapur İskeleyi	1	Venedik Cumhuriyeti	1
Büyük İskender	1	Karadeniz	1	Yunan	1
Büyükada Polis Karakolu	1	Karain Mağarası	1	Yunanlılar	1
Cihat Burak	1	Karpınar	1	Yunus Emre	1
Çuka	1	Kars	1	Zaman Bisikleti(Roman)	1
Çukurova	1				
Farklı Özel İsim Sayısı				91	
Toplam Özel İsim Sayısı				122	

Tablo 11 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=91) olmak üzere toplamda (f=122) özel isme yer verilmiştir. Özel isimler bu çerçevede incelendiğinde; Atatürk (f=14), Anadolu (f=4), İstanbul (f=4), Ankara (f=3), İstanbullu (f=3), Türkçe (f=3) Yağmur (f=3) özel isimlerinin sıklık değerleri bakımından diğerlerine göre daha fazla kullanıldığı ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri

Bu bölümde özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan okuma metinlerinin söz varlığı ögeleri açısından incelenmesi sonucu ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bulgular incelenen diğer ders kitabı ile benzer şekilde ele alınmış ve tablolar üzerinden yorumlanarak sunulmuştur.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Genel Söz Varlığı Sayısının Temalara Göre Dağılımı

Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan söz varlığı ögelerinin incelenen ders kitabındaki temalara sayısal olarak dağılımı Tablo 12'de gösterilmektedir:

Tablo 12. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Genel Söz Varlığı Sayısının Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Toplam Söz Varlığı Sayısı (f)
1. Tema-Erdemler	3052
2. Tema-Doğa ve Evren	2449
3. Tema-Millî Kültürümüz	2537
4. Tema-Millî Mücadele ve Atatürk	1636
5. Tema-Vatandaşlık	2104
6. Tema-Sağlık ve Spor	1634
7. Tema-Sanat	2860
8. Tema-Bilim ve Teknoloji	2497
TOPLAM	18769

Tablo 12 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında sekiz temaya yer verilmiştir. Toplam söz varlığı sayısının temalara dağılımına bakıldığında ise; sırasıyla “Erdemler” temasında (f=3052) “Doğa ve Evren” temasında (f=2449), “Millî Kültürümüz” temasında (f=2537), “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında (f=1636), “Vatandaşlık” temasında (f=2104), “Sağlık ve Spor” temasında (f=1634), “Sanat” temasında (f=2860), “Bilim ve Teknoloji” temasında (f=2497) toplamda (f=18769) söz varlığı ögesine yer verildiği görülmektedir. Bu temalar içerisinde “Erdemler” ve “Sanat” temalarının söz varlığı sayısı açısından diğer temalara oranla daha zengin olduğu ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Söz Varlığı Ögelerinin Sayısal Olarak Gösterimi

Tablo 13’te özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan söz varlığı ögeleri sayısal olarak gösterilmiştir. Araştırmada kullanılan Türkçe ders kitabında yer alan söz varlığı ögeleri toplam söz varlığı sayısı ve farklı söz varlığı sayısı şeklinde sunulmuştur:

Tablo 13. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz Varlığı Ögelerinin Sayısal Olarak Gösterimi

Söz Varlığı Ögeleri	Farklı Söz Varlığı Sayısı (f)	Toplam Söz Varlığı Sayısı (f)
Atasözleri	22	22
Deyimler	69	79
İkilemeler	49	57
Terimler	48	51
Özdeyişler	1	1
Kalıp Sözler/İlişkili Sözler	28	31
Yabancı Sözcükler	123	250
Özel İsimler	200	427
TOPLAM	540	918

Tablo 13'te görüldüğü üzere 8. sınıf Türkçe dersi öğretim materyalinde; (f=79)deyim, (f=22) atasözü, (f=57) ikileme, (f=51) terim, (f=1) özdeyiş, (f=31) kalıp söz / ilişki söz, (f=250) yabancı sözcük, (f=427) özel isim ve toplamda (f=918) söz varlığı ögesine yer verildiği belirlenmiştir.

Tablo 13'te özel yayınevi tarafından hazırlanan Türkçe kitabında bulunan toplam söz varlığı sayısının yanında farklı söz varlığı sayısı da incelenmiştir. Bu kapsamda 8. sınıf Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=69) deyim, (f=22) atasözü, (f=49) ikileme, (f=48) terim, (f=1) özdeyiş, (f=28) kalıp söz / ilişki söz, (f=123) yabancı sözcük, (f=200) özel isim olmak üzere toplam (f=540) söz varlığı ögesi bulunduğu ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Söz Varlığı Ögelerine Yönelik Listeler

Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer verilen okuma metinlerinde geçen ve çalışmaya konu olan her bir söz varlığı ögesine (deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, özdeyişler, kalıp sözler / ilişki sözleri yabancı sözcükler ve özel isimler) yönelik tablolar aşağıda yer verilmiştir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Deyimler. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan deyimler Tablo 14'te listelenmiştir:

Tablo 14. *8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Deyimler*

Deyimler	(f)	Deyimler	(f)	Deyimler	(f)
göz yaşı dökmek	2	göğsünü kabartmak	1	meydan okumak	1
gözden geçirmek	2	gönlünü etmek	1	ölümle boğuşmak	1
açığa çıkarmak	1	gönül vermek	1	ömür çürütmek	1
altını çizmek	1	görmezlikten gelmek	1	sağını solunu araştırmak	1
anlam vermek	1	göz kulak olmak	1	sevgiyle bağlanmak	1
ayak basmak	1	göze çarpmak	1	sevinci kursağında kalmak	1
başını ağrıtmak	1	gözünü tutmak	1	ağzı kulaklarına varmak	1
boğazına düğümlemek	1	gözüne kestirmek	1	sevinçten uçmak	1
boşa gitmek	1	hak vermek	1	sol tarafından kalkmak	1
burnundan solumak	1	hakkını vermek	1	tadında bırakmak	1
büyüklik göstermek	1	hayat vermek	1	tadını kaçırmak	1
can kulağı ile dinlemek	1	hedef büyütme	1	taş kesilmek	1
can vermek	1	içi ezilmek	1	türküler tutturmak	1
çam devirmek	1	içinde duymak	1	uykuları kaçmak	1
çoluk çucuğa karışmak	1	ilgisini çekmek	1	ümidini kesmek	1
çorbada tuzu bulunmak	1	ince eleyip sık dokumak	1	üzerine titremek	1
dile gelmek	1	kafa yormak	1	vücuda getirmek	1

Tablo 14. (Devamı)

dizlerinin bağı çözülmek	1	kafası işlemek	1	yakınlık duymak	1
dört bucağı tutmak	1	karşı koymak	1	yol göstermek	1
dudak bükmek	1	kendini ele vermek	1	yola koyulmak	1
elinden gelmek	1	kene gibi yapışmak	1	yolunu göstermek	1
elini çabuk tutmak	1	kulak kabartmak	1	yüreğini bozmak	1
emek vermek	1	kulak vermek	1	yüreğini serinletmek	1
etekleri zil çalmak	1	kuyruğuna basmak	1	yüzü kararmak	1
etkisi altına almak	1	mal olmak	1	yüzünü aydınlatmak	1
fırsat kollamak	1	masrafını çekmek	1		
Farklı Deyim Sayısı				77	
Toplam Deyim Sayısı				79	

Tablo 14'te özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan deyimler görülmektedir. Bu çerçevede; göz yaşı dökmek (f=2), gözden geçirmek (f=2), deyimlerinin 8. sınıf Türkçe ders kitabında birden fazla yer alan deyimler olduğu görülmektedir. Ayrıca metinlerde birbirinden farklı (f=77) ve toplamda (f=79) deyim yer verildiği de ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Atasözleri. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 6. sınıf Türkçe ders kitabında geçen atasözleri Tablo 15'te gösterilmiştir:

Tablo 15. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Atasözleri

Atasözleri	(f)
Tuzsuz aş, ağrısız baş olmaz	1
Acıdan kimse ölmemiş.	1
Bir ağaçta gül de biter dikende.	1
Bir ağızdan çıkan bin ağıza yayılır.	1
Fazla mal göz çıkarmaz.	1
Bakmakla usta olursa kediler kasap olurdu.	1
Baba koruk yer oğlunun dişi kamaşır	1
Az kazanan çok kazanır, çok kazanan hiç kazanır.	1
Mum dibine ışık vermez.	1
Aba altında sultan yatar	1
Abanın kadri yağmurda bilinir	1
Abdestsiz sofuya namaz dayanmaz	1
Acele ile kalkan nedametle oturur.	1
Adam ahabından bellidir.	1
Belaya sabır gerek	1
Bin nasihat bir musibetten yeğdir.	1
Mart kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır.	1
Bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar	1

Tablo 15. (Devamı)

Kanaat gibi devlet(mutluluk)olmaz	1
Bir çöplükte iki horoz ötmez.	1
Gençliğinin kıymeti ihtiyarlıkta bilinir	1
Farklı Atasözü Sayısı	21
Toplam Atasözü Sayısı	21

Tablo 15'te özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplamda birbirinden farklı (f=21) atasözü yer aldığı ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan İkilemeler. Tablo 16'da özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan ikilemelere ait listeye yer verilmiştir:

Tablo 16. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Atasözleri

İkilemeler	(f)	İkilemeler	(f)	İkilemeler	(f)
Renk renk	3	dinleye dinleye	1	Köy köy	1
Uzun uzun	3	Dilim dilim	1	Koku koku	1
Yavaş yavaş	3	Dönüp dönüp	1	kuğul kuğul	1
Kendi kendine	2	Durula durula	1	Kurula kurula	1
Yüz yüze	2	Elif elif	1	Neler neler	1
anlar anlamaz	1	Elma elma	1	Omuz omuza	1
Akın akın	1	firt firt	1	Parça parça	1
Baygın baygın	1	Gece gece	1	Pırıl pırıl	1
Bir bir	1	Hece hece	1	Sağ sol	1
Boy boy	1	İç içe	1	söyleye söyleye	1
Bütün bütün	1	İri iri	1	Şaşkın şaşkın	1
Çanak çömlak	1	İsteksiz isteksiz	1	Türlü türlü	1
Çıkar çıkmaz	1	kardeş kardeşe	1	Tir tir	1
Çok çok	1	Karı koca	1	Üzüm üzüm	1
Çoluk çocuk	1	kırt kırt	1	zırp zırp	1
Dağ taş	1	Kol kol	1	Yol yol	1
Dal dal	1				
Farklı İkileme Sayısı				49	
Toplam İkileme Sayısı				57	

Tablo 16'da görüldüğü üzere özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=49) ve toplamda (f=57) ikilemeye yer verilmiştir. Bu ikilemelerden renk renk (f=3), uzun uzun (f=3), yavaş yavaş (f=3), kendi kendine (f=2),yüz yüze (f=2) metinlerde daha sık tekrarlanan ikilemeler olduğu ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Terimler. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında geçen atasözleri Tablo 17'de gösterilmiştir:

Tablo 17. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Terimler

Terimler	(f)	Terimler	(f)	Terimler	(f)
Olimpiyat	5	Elektronik beyin	1	Neptün	1
Güreş	3	Fen memuru	1	Okyanus	1
Aşı	2	Fosfor	1	Pentatlon	1
Er	2	Glüten	1	Piezoelektrik	1
Koşu	2	Harita	1	Portre	1
Kroki	2	Hasat	1	Potasyum	1
Siper	2	Hat	1	Profil	1
Tohum	2	Hat	1	Protein	1
Yüksek atlama	2	Humus	1	Proton	1
Atasözü	1	Kaligrafi	1	Robot kol	1
Atlas	1	Kalp çipi	1	Roman	1
Atlet	1	Kalp pili	1	Subay	1
Atmosfer	1	Kalsiyum	1	Tezhip	1
Atom	1	Kanyon	1	Top	1
Beyin salgıları	1	Kaval	1	Turnuva	1
Birleşik söz	1	Kök	1	Tuval	1
Boks	1	Kumandan	1	Tümen	1
Cirit atma	1	Kuşbakışı	1	Uranüs	1
Çini	1	Lehçe	1	Uzunluk	1
Çinko	1	Magnezyum	1	Venüs	1
Demir	1	Mineral	1	Vitamin	1
Denek	1	Motif	1	Yanardağ	1
Desen	1	Mozaik	1	Yapay zeka	1
Deyim	1	Musiki	1	Yargıç	1
Disk atma	1	Nano	1	Yörünge	1
Donanma	1	Nanoteknoloji	1	Yüzey	1
Dopamin(kimyasal madde)	1	Nefer	1	Zırh	1
Farklı Terim Sayısı				75	
Toplam Terim Sayısı				90	

Tablo 17 incelendiğinde 8. sınıfta materyal olarak kullanılan Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=75) ve toplamda (f=90) terime yer verildiği görülmektedir. Bu terimler içerisinde olimpiyat (f=5), güreş (f=3), aşı (f=2), er (f=2), koşu (f=2), kroki (f=2), siper (f=2), tohum (f=2) ve yüksek atlama (f=2) terimlerinin sık tekrarlanan terimler olduğu söylenebilir. Ayrıca Tablo 3.2.3.3'te yer alan terimlerin genel olarak askerlik, coğrafya, sağlık, tekstil, tiyatro, biyoloji, fizik, matematik vb. alanlar üzerinde yoğunlaştığı da ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Özdeyişler. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan özdeyişler Tablo 18'de listelenmiştir:

Tablo 18. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Özdeyişler

Özdeyişler	(f)
Bir gün benim sözlerim bilime ters düşerse bilimi seçin.(M. Kemal Atatürk)	1
Farklı Özdeyiş Sayısı	1
Toplam Özdeyiş Sayısı	1

Tablo 18’de görüldüğü üzere 8. sınıf Türkçe ders kitabında “Atatürk” tarafından söylenmiş bir özdeyiş bulunmaktadır. Bu özdeyiş incelendiğinde bilimin öneminden bahsettiği görülmektedir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Kalıp Sözler/ İlişki Sözleri. Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan kalıp sözler/ ilişki sözleri Tablo 19’da ele alınmıştır:

Tablo 19. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Kalıp Sözler / İlişki Sözleri

Kalıp Sözler / İlişki Sözleri	(f)	Kalıp Sözler / İlişki Sözleri	(f)	Kalıp Sözler / İlişki Sözleri	(f)
hoş bulduk	3	geçmiş olsun	1	özür diliyorum	1
Allah rızası için	2	güle güle	1	şifa bulsun	1
hoş geldin / geldiniz	2	gözüm görmesin	1	sağ olun	1
hoşça kal	2	gözümün nuru	1	sefalar getirdin	1
aşk olsun	1	günaydın	1	teşekkür ederim	1
can kurban	1	için rahat olsun	1	uğurlar olsun	1
elin kırılın	1	inşallah	1		
elveda	1	iyi günler	1		
Farklı Kalıp Sözler / İlişki Sözleri Sayısı				22	
Toplam Kalıp Sözler / İlişki Sözleri Sayısı				28	

Tablo 19 incelendiğinde özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan kalıp sözler / ilişki sözleri yer aldığı ifade edilebilir. Bu açıdan bakıldığında; hoş bulduk (f=3), Allah rızası için (f=2), hoş geldin / geldiniz (f=2) ve hoşça kal (f=2) ifadelerinin diğer kalıp sözlere göre daha sık tekrarlandığı görülmektedir. Ayrıca Tablo 20’de 8. sınıf Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=22) ve toplamda (f=28) kalıp söz / ilişkili söz olduğu ifade edilebilir.

Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yabancı Sözcükler. Tablo 20’de özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan yabancı sözcüklere değinilmiştir:

Tablo 20. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Yabancı Sözcükler

Yabancı Sözcükler	(f)	Yabancı Sözcükler	(f)	Yabancı Sözcükler	(f)
teknoloji	18	âlim	1	mahluk	1
madde	16	ansiklopedi	1	megafon	1
materyal	10	apartman	1	mesken	1
şampiyon	10	batarya	1	mesut	1
olimpiyat	9	bent	1	mihrap	1
makine	8	biilaç	1	minber	1
senfoni	7	cihan	1	motosiklet	1
metre	6	civan	1	muhabbet	1
vibrasyon	6	direkt	1	muhtaç	1
derman	5	dua	1	mühim	1
kompozisyon	5	dubleks	1	mükafat	1
koleksiyon	4	egzersiz	1	namüsaid	1
komisyon	4	elektrik	1	nefer	1
robot	4	elektronik	1	orkestra	1
site	4	empati	1	paraşüt	1
tahayyül	4	fert	1	park	1
villa	4	forsa	1	parlamento	1
afiş	3	fotoğraf	1	peyzaj	1
astronot	3	futbol	1	plastik	1
broşür	3	global	1	pozisyon	1
film	3	hakikat	1	prizma	1
kilogram	3	hakikaten	1	problem	1
otomobil	3	hamal	1	profil	1
salon	3	haz	1	puan	1
shopping	3	hudut	1	rutubet	1
sinema	3	hürmet	1	saadet	1
çark	2	hürriyet	1	saf (sıra)	1
formül	2	ihata	1	saltanat	1
kral	2	ihlal	1	sempati	1
makara	2	ihtilâl	1	serüven	1
maşallah	2	inşallah	1	seyahat	1
matbaa	2	internet	1	show	1
metreküp	2	iskemle	1	sıdk	1
palto	2	istikamet	1	sıla	1
piskopos	2	kabahat	1	silindir	1
rezidans	2	kafile	1	tevekkül	1
röportaj	2	kilometre	1	vazife	1
santimetre	2	koleksiyon	1	viran	1
sentetik	2	kulübe	1	zafiyet	1
tebessüm	2	kumandan	1	zembil	1
teknolojik	2	laboratuvar	1	zerre	1
tuş	2	lütuf	1	zırh	1
Farklı Yabancı Sözcük Sayısı					126
Toplam Yabancı Sözcük Sayısı					273

Tablo 20’de özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan yabancı sözcükler listelenmiştir. Bu kapsamda birbirinden farklı (f=126) ve toplamda (f=273) yabancı sözcük olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan teknoloji (f=18), madde (f=16), materyal (f=10), şampiyon (f=10), vb. sözcüklerin okuma metinlerinde diğer yabancı sözcüklere oranla daha sık geçen yabancı sözcükler olduğu ifade edilebilir.

MEB Yayınları Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Özel İsimler. Tablo 21’de özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan özel isimler ortaya çıkarılmıştır:

Tablo 21. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (MEB Yayınları) Yer Alan Özel İsimler

Özel İsimler	(f)	Özel İsimler	(f)	Özel İsimler	(f)
Türk	33	Marie Curie	2	Kanada	1
Mars	20	Mehmet	2	Kanuni	1
Nasrettin Hoca	18	Percival Lowel(Pörsıvıl Lovıl)	2	Karacoğlan	1
Lokman	17	Samsun	2	Karaltepe	1
Türkler	16	Seyhan	2	Kars	1
Nancy(Nensi)	15	Tokyo	2	Kastamonu	1
Lokman Hekim	12	Türkiye	2	Kazım Bey	1
Anadolu	10	Türkiye Türkçesi	2	Keygatu	1
Henry	10	Veysel	2	Kırkpınar	1
Çömlekçi Baba	9	Yunus Emre	2	Kiche(Kurt ismi)	1
Gök-Türk	9	ABD	1	Kobot(robot ismi)	1
Beyaz Diş	8	Adanalı	1	Koçhisar	1
Bill	8	Adapazarı	1	Kostantin	1
Duatepe	8	Akşehir Müzesi	1	Kurt(robot ismi)	1
Akşehir	7	Almanca	1	Kuzey Anadolu	1
Türkçe	7	Alpaslan	1	Küçük Joseph	1
Mustafa Kemal	6	Altınoluk	1	Malta	1
Selim	6	Amerika	1	Mariner 9(Uzay Aracı)	1
Ergenekon	5	Amsterdam	1	Marmara Bölgesi	1
Kocabaş(Öküz ismi)	5	Arapça	1	Marşlılar	1
Konya	5	Ardahan	1	Mevlana	1
Pathfinder(Petfayndr)	5	Ares Vallis(Ares Volis)	1	Mevlana Celaleddin	1
Polly Herington(Poli)	5	Atina	1	Mimar Sinan	1
Yunan	5	Baron Pierre	1	Mustafa Kemal Atatürk	1
Atatürk	4	Coubertin	1	Nayi Sanatevi	1
Canan Dağdeviren	4	Battal Gazi	1	Neptün	1
Louise Pastör	4	Bizans	1	ODTÜ	1
Mete	4	Bostan(Eser)	1	Olimpiyat Meşalesi	1
Pastör	4	Bozoğlan(Eşek ismi)	1	Ormanistan	1
Tukuz	3	Bursa	1	Ödemiş	1
Akdeniz	3	Bursa’da Zaman	1	Pierre Curie	1

Tablo 21. (Devamı)

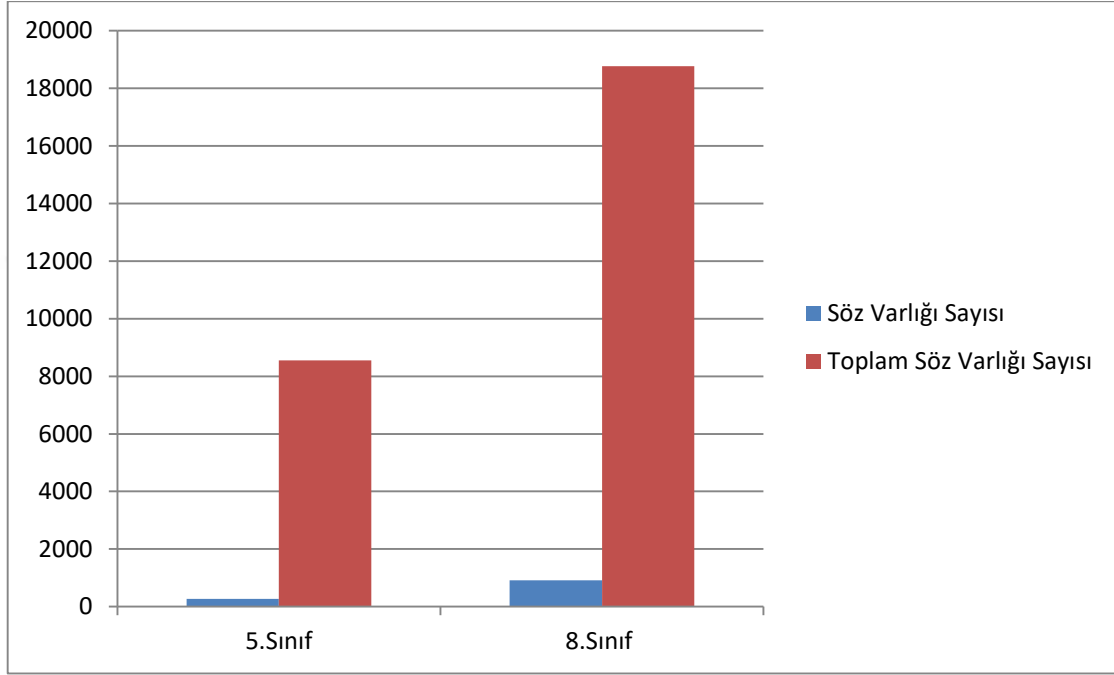
Aydın	3	Büyük Millet Meclisi	1	Piri Reis	1
Balibey Hanı	3	California	1	Polly Hanım	1
Elif	3	Caner	1	RoboCup	1
Elifçik	3	Ceyhan	1	Sait Faik	1
Eskişehir	3	Çan(ilçe)	1	Sakarya Savaşı	1
Gri Kunduz	3	Çanakkale	1	Samanyolu	1
Hortu(Köy İsmi)	3	Çanakkale Boğazı	1	Sarıköz(Öküz ismi)	1
İstanbul	3	Çekirdeksiz(Yer İsmi)	1	Seyit Mahmut Hayrani	1
Kayan	3	Dadaloğlu	1	Silli(Yer İsmi)	1
Louise	3	Dede Korkut	1	Sivaslı	1
Misis	3	Dole(yer ismi)	1	Sokrates	1
Olimpia (Vadi ismi)	3	Dünya	1	Sürmene	1
Sivrihisar	3	Dürrü Melek	1	Şeyh Sadi Şirazi	1
Turgut	3	Elise(şehir ismi)	1	Tanpınar	1
Weedon Scott	3	Emre	1	Tanrı	1
Adana	2	Erzurum	1	Tarık Boğazı	1
Akşehir Gölü	2	Fatih	1	Tecer(soy isim)	1
Avrupa	2	Forbes(Dergi ismi)	1	Tek Göz(Kurt ismi)	1
Avrupalılar	2	Fransa	1	The Corners(The Cornrs)	1
Bali Beyi	2	Fransız	1	Trakya	1
Börte Çene	2	Fransızca	1	Türk Dil Kurumu	1
Bursa	2	El Sanatları Çarşısı	1	Türk Tarih Kurumu	1
Çukurova	2	Grekler	1	Türklük	1
Edirne	2	Güzel Smith	1	Olimpiyat Komitesi	1
Edremit	2	Hamza Bey	1	Uranüs	1
Ege Bölgesi	2	Harvard Üniversitesi	1	Üsküdar	1
Fatma Hatun	2	Hititler	1	Venüs	1
Fevzi Paşa	2	II. Selim	1	Viking 1(Uzay Aracı)	1
Giovanni Schiaparelli(Ciovanni Şiparelli)	2	İl Han	1	Viking 2(Uzay Aracı)	1
İsmet Paşa	2	İran	1	Yavuz	1
İtalya	2	İslamiyet	1	Yunanistan	1
İzmir	2	İtalyan	1	Yunus	1
Joseph Meister	2	Jura Dağları	1	Zeus	1
Kara Memiş	2	Kabataş	1	Zonguldak	1
Karapınar(ilçe)	2				
Farklı Özel İsim Sayısı				200	
Toplam Özel İsim Sayısı				427	

Tablo 21 incelendiğinde MEB Yayınları tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında birbirinden farklı (f=200) olmak üzere toplamda (f=427) özel isme yer verildiği görülmektedir. Tablo bu açıdan incelendiğinde; Türk (f=33), Mars (f=20), Nasrettin Hoca

(f=18), Lokman (f=17), Türkler (f=16), Nancy(Nensi) (f=15), Lokman Hekim (f=11), Afyon (f=10) özel isimlerinin sıklık değerleri bakımından diğer özel isimlere göre daha fazla öne çıkarıldığı ifade edilebilir.

5. Sınıf ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Varlığı Sayılarının Toplam Söz Varlığı Sayılarına Oranı

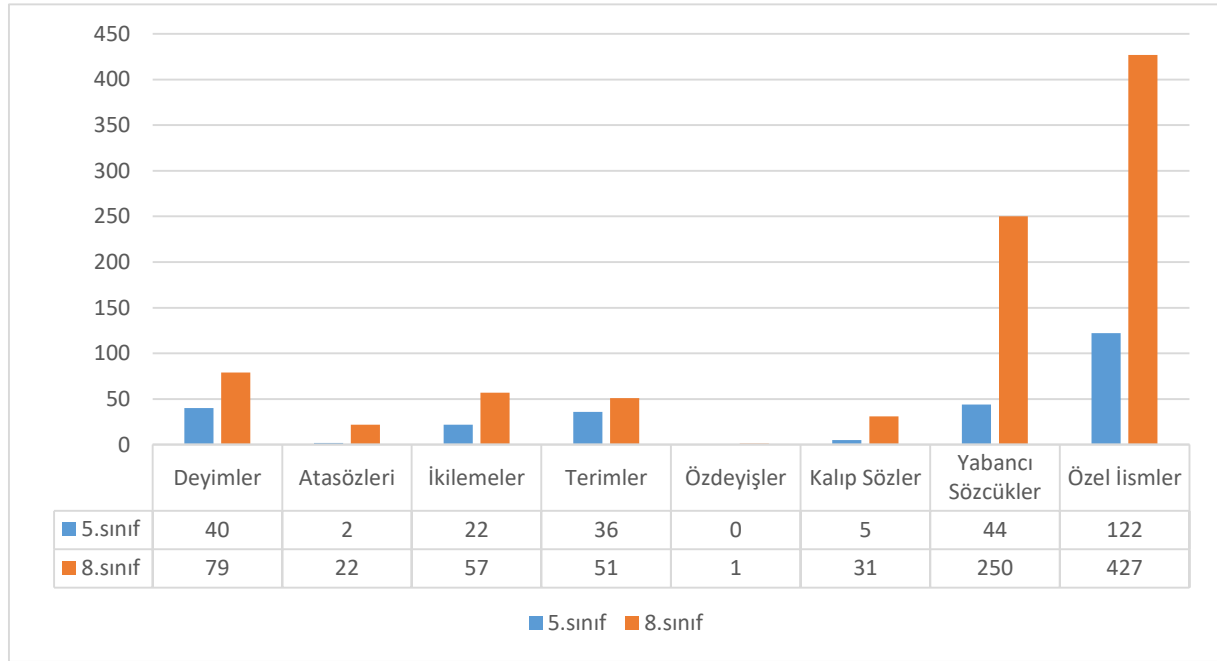
Şekil 1. 5. Sınıf ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Varlığı Sayılarının Toplam Söz Varlığı Sayılarına Oranı

Şekil 1 incelendiğinde iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan okuma metinlerinde tespit edilen söz varlığı öğelerine yönelik toplam sayılara yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda 5. sınıf ders kitabındaki okuma metinlerinde bulunan toplam söz varlığı sayısı (f=8550), tespit edilen söz varlığı sayısı (f=271) iken buna karşılık 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan okuma metinlerinde toplam söz varlığı sayısı (f=18769), tespit edilen söz varlığı sayısı (f=918) olduğu ifade edilebilir.

5. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Toplam Söz Varlığı Sayılarının Birbirlerine Oranı

Şekil 2. 5. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Toplam Söz Varlığı Sayılarının Birbirlerine Oranı

Şekil 2 incelendiğinde iki farklı özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan okuma metinlerinde tespit edilen söz varlığı öğelerine yönelik toplam sayılara yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda her iki ders kitabında da özel isimler ile ilgili daha fazla öğeye yer verildiği, bununla birlikte yabancı sözcükler, deyimler ve terimler ile ilgili öğelerin de öne çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabının tüm öğeler açısından daha zengin olduğu yorumu da yapılabilir. Diğer taraftan 8. sınıf Türkçe ders kitabında bir tane özdeyiş bulunurken 5. sınıf ders kitabında hiç özdeyiş yer almadığı görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç

Bu çalışmada iki farklı özel yayınevine ait olan 5. sınıf ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki söz varlığı ögeleri incelenmiştir. Elde edilen veriler karşılıklı değişkenler açısından karşılaştırılarak sonuca ulaşılmıştır.

Araştırmada özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 8550 söz varlığı; yine farklı bir özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 18769 söz varlığına ulaşılmıştır.

Özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında deyim (f=40), atasözü (f=2), ikileme (f=22), terim (f=26), özdeyiş (f=0), kalıp söz / ilişki söz (f=5), yabancı sözcük (f=44), özel isim (f=122) ve toplamda (f=271) söz varlığı ögesine yer verilmiştir.

Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında deyim (f=79), atasözü (f=22), ikileme (f=57), terim (f=51), özdeyiş (f=1), kalıp söz / ilişki söz (f=31), yabancı sözcük (f=250), özel isim (f=427) ve toplamda (f=918) söz varlığı ögesine yer verilmiştir.

Dil öğretiminde ve sözlüklerin hazırlanmasında sözcüklerin hangi sıraya göre öğretilmesi konusunda sözcük sıklıklarının bilinmesi önemlidir. Eğilmez (2010) bir dilde kullanılan ilk 1000 sözcüğün önemini çok büyük olduğunu ve bu doğrultuda Türk diline ait sözcük sıklığı çalışmalarının sonucunda tespit edilen ilk 1000 sözcüğün, ilköğretim düzeyinde ana dili eğitimi ve yabancılara Türkçe öğretimi bakımından oldukça önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır. Buradan hareketle özel yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında sıklık dizinleri incelendiğinde en sık tekrar edilen 10 kelime şöyledir: bir (f=716), ve (f=590), ol- (408), kelime (f=371), metin (f=311), anla- (f=306), de/da (f=287), yer (f=223), cümle (215), kullan- (f=208). Özel yayınevi tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında sıklık dizinleri incelendiğinde en sık tekrar edilen 10 kelime şöyledir: bu (f=371), etkinlik (f=252), yatır- (157), anla- (f=156), için (f=152), aş- (f=143), ile (f=139), ben (f=125), son (125), nazlı (f=122).

Temalara göre söz varlığı incelemesi yapıldığında her birindeki rakamların farklı çıktığı görülmektedir. 5. sınıf ders kitabında en çok söz varlığı Bilim ve Teknoloji (f=1643) temasında iken en az söz varlığı Sanat (f=570) temasındadır. Yine özel yayınevine ait 8. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla söz varlığı Sanat (f=2860) temasında iken en az söz varlığı

Sağlık ve Spor (f=1634) temasındadır. Bu farklılıkların oluşmasında metnin türü, kısalık-uzunluğu, içeriği etkili olmaktadır. Üzerinde araştırma yapılan her iki kitapta da okuma metinlerinde toplam 10 şiire yer verilmiş olup, 8. sınıf kitabında yer verilen şiirlerin 5. sınıf kitabında yer verilen şiirlere oranla mısra sayılarının fazla olduğunu ve bu yüzden söz varlığı bakımından zengin olduğu görülmektedir.

Araştırmaya konu olan her iki ders kitabında da atasözlerine yer verilmiştir. 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam atasözü (f=2), 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam atasözü (f=22) olduğu, 8. sınıf kitabında daha fazla atasözüne yer verildiği tespit edilmiştir.

Söz varlığı öğelerinden olan özdeyişler 5. sınıf Türkçe ders kitabında hiç yokken 8. sınıf Türkçe ders kitabında bir tane bulunmaktadır.

Her iki ders kitabına bakıldığında özel isimlere fazlasıyla yer verilmiştir. Her iki kitabın özel isim bakımından zengin olduğu ifade edilebilir. Özel isimler arasında bilim, sanat, edebiyat, tarih, kültür ve mimariye değer katan ünlü Türk büyüklerinden Atatürk, İbni Sina, Karagöz, Hacivat, Yunus Emre, Aşık Veysel, Nasrettin Hoca, Mevlâna gibi isimlerinin sık geçmesi kitabın değerler açısından zengin olduğunu göstermektedir. Bunun yanında genellikle kişisel gelişim ve bilim teknoloji temalarında dünya bilim adamlarına yer verilmesi öğrencilerde farklı bakış açısı ve bilime merak uyandırması bakımından katkı sağlayacaktır.

Deyimlere kitaplarda yer verilme durumuna bakıldığında her iki kitabın da farklı deyimlerin kullanılması konusunda zengin olduğu ve deyimlerle ilgili kazanımların öğrencilere kazandırılmasında yeterli sayıda deyim olduğu söylenebilir.

Terim sayıları 8. sınıf Türkçe ders kitabında (f=90) iken 5. sınıf Türkçe ders kitabında (f=36)'dır. Buradan hareketle 5. sınıf Türkçe ders kitabında terim sayısının daha az olduğu görülmektedir.

Her iki kitaba bakıldığında kalıplaşmış sözlerin sayısının az olduğu görülmektedir. Kalıplaşmış sözler tecrübe anlatıp teşvik içerdiği için bu söz varlıklarının sayısının arttırılması her iki kitaba da art değer katacağı ve öğrencilerin kişisel gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Temalara göre söz varlığı incelemesi yapıldığında her birindeki rakamların farklı çıktığı görülmektedir. 5. sınıf ders kitabında kitabında en çok söz varlığı Bilim ve Teknoloji (f=1643) temasında iken en az söz varlığı Sanat (f=570) temasındadır. Yine özel yayınevine ait 8. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla söz varlığı Sanat (f=2860) temasında iken en az söz varlığı Sağlık ve Spor (f=1634) temasındadır. Bu farklılıkların oluşmasında metnin türü, kısalık-uzunluğu, içeriği etkili olmaktadır. Üzerinde araştırma yapılan her iki kitapta da

okuma metinlerinde toplam 10 şiire yer verilmiş olup, 8. sınıf kitabında yer verilen şiirlerin 5. sınıf kitabında yer verilen şiirlere oranla mısra sayılarının fazla olduğu ve bu yüzden söz varlığı bakımından zengin olduğu görülmektedir.

Araştırmaya konu olan her iki ders kitabında da atasözlerine yer verilmiştir. 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam atasözü (f=2), 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam atasözü (f=22) olduğu, 8. sınıf kitabında daha fazla atasözüne yer verildiği tespit edilmiştir.

Söz varlığı öğelerinden olan özdeyişler 5. sınıf Türkçe ders kitabında hiç yokken 8. sınıf Türkçe ders kitabında bir tane bulunmaktadır.

Her iki ders kitabına bakıldığında özel isimlere fazlasıyla yer verilmiştir. Her iki kitabın özel isim bakımından zengin olduğu ifade edilebilir. Özel isimler arasında bilim, sanat, edebiyat, tarih, kültür ve mimariye değer katan ünlü Türk büyüklerinden Atatürk, İbni Sina, Karagöz, Hacıvat, Yunus Emre, Aşık Veysel, Nasrettin Hoca, Mevlâna gibi isimlerinin sık geçmesi kitabın değerler açısından zengin olduğunu göstermektedir. Bunun yanında genellikle kişisel gelişim ve bilim teknoloji temalarında dünya bilim adamlarına yer verilmesi öğrencilerde farklı bakış açısı ve bilime merak uyandırması bakımından katkı sağlayacaktır.

Deyimlere kitaplarda yer verilme durumuna bakıldığında her iki kitabın da farklı deyimlerin kullanılması konusunda zengin olduğu ve deyimlerle ilgili kazanımların öğrencilere kazandırılmasında yeterli sayıda deyim olduğu söylenebilir.

Terim sayıları 8. sınıf Türkçe ders kitabında (f=90) iken 5. sınıf Türkçe ders kitabında (f=36)'dır. Buradan hareketle 5. sınıf Türkçe ders kitabında terim sayısının daha az olduğu ifade edilebilir.

Her iki kitaba bakıldığında kalıplaşmış sözlerin sayısının az olduğu görülmektedir. Kalıplaşmış sözler tecrübe anlatıp teşvik içerdiği için bu söz varlıklarının sayısının artırılmasının her iki kitaba da nitelik kazandıracığı ve öğrencilerin kişisel gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Bu çalışmada iki farklı özel yayınevine ait 5. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitabı incelenmiş 5. sınıf Türkçe ders kitabında 32, 8. sınıf Türkçe ders kitabında 32 olmak üzere toplam 64 yer almaktadır. Bu sayıya Serbest Okuma Metinleri de dâhildir. Dinleme metinlerine erişim net olmadığı için bu metinler ele alınmamıştır. Türkçe Dersi Öğretim programında yer alan kazanımların sayısına göre metin sayılarının yetersiz olduğu ifade

edilebilir. Bu duruma 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer verilen atasözleri sayısının atasözleri kazanımına ulaşmada yetersiz olduğu örnek olarak verilebilir.

Okuma bilincinin gelişmediği bir toplum olunması gerçeğinden hareketle Türkçe ders kitaplarının ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Okuma alışkanlığı olmayan birey edebî metinlerle sadece ders kitapları aracılığıyla tanışmaktadır. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından zenginleştirilmesi gerekmektedir. Ancak bu çalışmada materyal olarak kullanılan kitaplardan 5. sınıf Türkçe ders kitabında bu sayı 8550 iken, 8. sınıf Türkçe ders kitabında 18769 olarak tespit edilmiştir. Durum böyle iken kitapların TDÖP’de yer alan söz varlığını zenginleştirme kazanımı ile çeliştiği ifade edilebilir.

Araştırmaya konu olan her iki Türkçe ders kitabında yer verilen şiir sayısının (f=10) fazla olduğu, bu durumun farklı söz varlığı sayısını ve söz varlığı öğelerinin sayısını olumlu etkilediği görülmüştür. Bu yüzden Türkçe dersi kitaplarında yer verilen şiir sayısının artırılmasının dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

Kitaplarda metin türlerinin veya içeriğin zengin olmaması toplam söz varlığını ve söz varlığı öğelerinin sayısını etkilediği için söz varlığını geliştirmeye uygun metinlerin seçilmesi gerekmektedir. Metinler seçilirken de öğrencilerin seviyeleri daha hassas ele alınmalıdır. Yine buradan hareketle söz varlığı açısından zengin olan metinlerin serbest okuma metni olarak değil de ana metin olarak verilmelidir. Bu sayede öğrencilerin metnin devamındaki metinle ilgili etkinlikler aracılığıyla metinde geçen söz varlığı unsurları üzerine çalışma yaparak söz varlıklarının geliştirilmesi sağlanabilir. Yine metinlerde öğretilen kelimelerin metinlerin sonundaki etkinliklerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu durum öğrencide dil becerisinin gelişmesine ve söz varlığının zenginleşmesine sebep olacağı unutulmamalıdır.

Öğrenci de söz varlığını geliştirme konusu çok kapsamlı bir eğitimi gerektirdiği için bu durum sadece ders kitaplarıyla sınırlı kalmamalıdır. Sınıf ve okul dışında yapılacak etkinliklerle, ailede okuma bilincini geliştirmekle ya da başka türlü faaliyetlerle desteklenerek bu durum geliştirilmelidir. Aksi takdirde sadece Türkçe ders kitapları ve sınıf ortamıyla sınırlı kalacak olan bu durum toplumun da söz varlığını olumsuz etkilemesi sonucunu doğuracaktır.

KAYNAKÇA

- Acıpayamlı, O. (1992). Türk kültüründe ad koyma folklorunun morfolojik ve fonksiyonel yönlerden incelenmesi. *IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri*, Ankara.
- Adalı, O. (2004). *Anlamak ve anlatmak* (2. baskı). Pan.
- Aktaş, E. (2017). Öğretmen adaylarının farklı metin türlerine yönelik soru sorma becerilerinin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11(25), 99-118.
- Aksan, D. (2005). *Türkiye Türkçesinin dünü, bugünü, yarını* (10. baskı). Bilgi.
- Aksan, D. (2006a). *Türkçenin söz varlığı*. Engin.
- Aksan, D. (2006b). *Ana dilimizin söz denizinde* (3. baskı). Bilgi.
- Aksan, D. (2015). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim* (5. baskı). Türk Dil Kurumu.
- Aksan, D. (2018). *Türkçenin söz varlığı* (3. baskı). Bilgi.
- Aksoy, E. (2018). *6. Sınıf öğrencilerinin hedef söz varlığı ve Türkçe sözlüğü* (Tez N.579635), [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi- Tokat]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akyürek, S. (2004). *Din öğretiminde kavram öğretimi*. Değerler Eğitimi Merkezi.
- Altaş, Ö. (2023). *7. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No. 802529) [Yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi-Ağrı]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Apaydın, N. (2010). *6. Sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No. 250869) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arslan, K. (2023). *İlkokul Türkçe ders kitaplarının söz varlığı bakımından incelenmesi* (Tez No. 792962) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi .
- Atalan, S. & Ünal, F. T. (2021). Aynı sınıf düzeyinde hazırlanmış ders kitaplarının atasözleri ve deyimler açısından karşılaştırılması. *Journal of Academic Social Science Studies*, 14(84), 129-143.
- Aydın, E. (2023). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma kitaplarının söz varlığı: Piktet yabancı öğrenciler için Türkçe hikâyeler seti örneği* (Tez No. 824170) [Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi].
- Aytan, T. (2016). Türk çocuk edebiyatı üzerine bir söz varlığı çalışması: atasözleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 425-445.
- Banguoğlu, T. (1974). *Türkçenin grameri* (8. baskı). Baha.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 137-159.
- Bayrak Gökkaya T. (2022) *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan hikâye kitaplarının söz varlığı açısından değerlendirilmesi: Salih hikâye serisi örneği* (Tez No. 717821) [Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi].

- Bulut, K., & Taçyıldız, E. (2020). Farklı yayınevlerine ait ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kalıplaşmış söz varlığı açısından incelenmesi. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 6(4), 687-714.
- Büyükhellaç, S. (2014). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının incelenmesi* (Tez No. 381058) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Büyüköztürk,Ş., Kılıç Çalmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz ,Ş., Demirel,F. (2020) *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. baskı) Pegem.
- Calp, M. (2016). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi* (5. baskı). Eğitim.
- Çolak, H. (2019), *6. sınıf öğrencilerinin hedef söz varlığı ve Türkçe sözlüğü*(Tez N.586440), [Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi- Tokat]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Daharlı, G. (2012). *5. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No. 319675) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demir, C. (2022). Ders kitapları ve kişisel söz varlığı. M. Çiftci (Editör). Türkçe öğretiminde söz varlığı üzerine incelemeler içinde. (ss. 29-48). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eğilmez, N. İ. (2010). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına aktarımı* (Tez No. 271221) [Doktora tezi, Uludağ Üniversitesi-Bursa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ekmen, H. (2009). *2005 programına göre hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabının söz varlığı bakımından incelenmesi* (Tez No. 229275) [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi-Afyonkarahisar]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erkul, A. B. (2008). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe kitaplarındaki olaya dayalı metinlerin, öğrencilerin söz varlığını geliştirmedeki etkisi* (Tez No. 220357) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gökdayı, H. (2008). *Türkçede kalıp sözler*. Bilig.
- Göçen, G., & Aydın, E. (2021). Yabancılar için hazırlanmış Türkçe okuma kitaplarındaki söz varlığı: Çocuk hikâyeleri dizisi A1-A2 örneği. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4(1), 93-126.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı* (2. baskı). Pegem Akademi.
- Karadağ, Ö. (2019). *Kelime öğretimi*. Kriter.
- Karakuş, İ. (2002). *Türkçe Türk dili ve edebiyatı öğretimi*. Anıttepe.
- Karaörs, M. (2009), Türkçenin zenginliği, *Dil ve Edebiyat*, sy.1, 12-16.
- Kargın, F. (2019). *6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı öğeleri üzerine bir inceleme* (Tez No. 615021) [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Koparan, B. & Bıçaklı, E. N. (2023). Açık öğretim ortaokulu 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki okuma metinlerinin söz varlığı unsurları bakımından incelenmesi. *Electronic Journal of Language and Education*, 4(1), 38-74.
- Korkmaz, Z. (1992): *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Kutlu, H. A. (2006). *MEB ilköğretim 6, 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin söz varlığı açısından değerlendirilmesi* (Tez No. 191640) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ortaokul 5, 6, 7, 8. sınıflar)*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Onan, B. (2016). Söz varlığı terminolojisi üzerine bir analiz çalışması. *Millî Eğitim*, 45(210), 11-29.
- Özbay, M., & Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(5), 30-45.
- Pilav, S. (2022). Kelime hazinesinin dil eğitimindeki yeri. M. Çiftci (Ed.). *Türkçe öğretiminde söz varlığı üzerine incelemeler içinde*. (ss. 121-137). TDK Yayınları.
- Sayın, H. (2024). *İlköğretim öğrencilerinin ders kitapları aracılığıyla karşılaştığı söz varlığı unsurları* (Tez No. 871539) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Suyer, Ü. G. (2023). *Hikâyeli türkülerin söz varlığı*. (Tez No. 777240) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi-Bursa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sinan, A. T. (2001). *Türkçenin deyim varlığı*. Kubbealtı.
- Şimşek, R. (2021). 8. sınıf Türkçe ders kitabının söz varlığına yönelik bir inceleme. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(28), 346-355.
- Tuzcu, K., & Canpolat, İ. (2023). 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan deyimlerin öğrencilerin kelime dağarcığına katkıları. *Türk Dergisi*, 4(1), 14-29.
- Türk Dil Kurumu. (2010). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Türkçe sözlük* (12. baskı). Türk Dil Kurumu.
- Usda, A. (2024). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe programı (2019) söz varlığı unsurları ve kazanımları açısından incelenmesi*. (Tez No. 856972) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi-Bursa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ünalın, Ş. (2014). *Dil ve kültür* (6. baskı). Nobel.
- Yalçın, S. K. (2005). *İlköğretim 1. ve 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının eğitsel açıdan değerlendirilmesi* (Tez No. 160482) [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi-Elâzığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yavuz, M. (2020). *Türkçe dersi öğretim programı ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No. 647597) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi-Antalya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin.
- Yiğit, A. (2011). *Millî Eğitim Bakanlığı 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime serveti açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Zülfikar, H. (1991). *Terim sorunları ve terim yapma yolları*. Türk Dil Kurumu.

EKLER

EK-1. Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri

Tablo 22. 8. *Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri*

Kelime	(f)	Kelime	(f)	Kelime	(f)
bir	716	özgür	3	engin	1
ve	590	öznel	3	erkek	1
ol-	408	paralimpik	3	erozyon	1
kelime	371	peri	3	Erzurum	1
metin	311	pil	3	eser	1
anla-	306	plan	3	esin	1
de-da	287	problem	3	eski	1
yer	223	rahat	3	esnaf	1
cümle	215	rol	3	eşref	1
kullan-	208	roman	3	eşsiz	1
dağ	187	ruhi	3	eşya	1
neden	170	sallan-	3	et	1
aşağı	157	saniye	3	ezgi	1
sonra	151	saray	3	fabl	1
çoklu	138	sarı	3	fabrika	1
konu	124	sarıl-	3	fatih	1
başlık	118	seçenek	3	fazla	1
olay	118	seçil-	3	fert	1
veya	117	seçilen	3	festival	1
konuş-	116	sedir	3	fikir	1
veril-	112	sefer	3	fosil	1
düşün-	107	sevecen	3	garip	1
bilgi	98	seven	3	gece	1
soru	97	sevindir-	3	gemi	1
gel-	95	seviye	3	gençlik	1
yap-	95	sıcaklık	3	gerek	1
arkadaş	94	sıkıntı	3	görsel	1
çocuk	94	sızlan-	3	gül	1
zaman	94	sil-	3	gümüş	1
kendi	93	simit	3	Güngör	1
amaç	90	simitçi	3	hasta	1
başla-	88	sonsuz	3	haz	1
insan	87	soyad	3	hazne	1
şey	86	sunul-	3	hece	1
şiir	80	sürükle-	3	helal	1
çalış-	79	Şaik	3	his	1
anlat-	77	şef	3	hisar	1
söyle-	77	Tahsin	3	hitap	1
okuma	76	tart-	3	hoş	1

Anadolu	75	tavır	3	hukuk	1
ver-	75	tecrübe	3	hüküm	1
ocak	74	temizle-	3	ısı	1
şekil	74	temmuz	3	ısınma	1
ağaç	73	temsilcilik	3	ıslak	1
iste-	73	teoman	3	ıslık	1
önce	72	tercih	3	Isparta	1
tahmin	72	tetik	3	ışık	1
uygun	72	tiyatro	3	İbrahim	1
söz	71	tren	3	ihsan	1
ilelebet	69	turistik	3	ilahi	1
al-	68	tuz	3	ileri	1
oluş-	68	uğra-	3	ilham	1
var	67	urgan	3	iman	1
baş	64	uyandır-	3	ince	1
bazı	64	uygarlık	3	index	1
son	63	uzat-	3	indirir	1
çiz-	62	yakın-	3	İndirmeme-	1
üzere	62	yapıcı	3	inek	1
ara	61	yararlı	3	iri	1
siz	60	yarımada	3	ise	1
cevap	59	yayımla-	3	İsmail	1
ne	59	yayımlan-	3	iyi	1
kadar	58	yayınevi	3	kabaağaçlı	1
sözlük	58	yetenek	3	kabartma	1
örnek	57	yıllık	3	kabul	1
alın-	56	yiğit	3	kaçırma-	1
ikinci	55	yorgun	3	kalıbı	1
noktalar	55	yönerge	3	kamil	1
öğren-	55	yukarı	3	Kapadokya	1
önemli	55	yukarıya	3	kapak	1
atasözü	52	yumuşak	3	kar	1
İstanbul	52	yunus	3	Karadeniz	1
küçük	52	zarar	3	karakurt	1
öğretmen	51	zaruret	3	karanfil	1
yıl	51	zenginleştir-	3	karanlık	1
gün	50	zenginleştirmek	3	karar	1
yeni	49	zeybek	3	kararsız	1
aşama	48	zorunlu	3	karate	1
dön-	48	Abdullah	2	karekod	1
oyun	48	abluka	2	karakter	1
baba	47	acar	2	kargalar	1
dikkat	46	acımasız	2	karı	1
ada-	45	aç-	2	karışık	1
adam	45	açı	2	karne	1
alan	45	adeta	2	Kars	1

asker	45	ağabeyim	2	karşılık	1
tarih	45	ağırlık	2	katalog	1
yol	45	ağıt	2	katip	1
kişi	44	akciğer	2	katkı	1
olabil-	44	akıllı	2	kavşak	1
sonuç	44	aksan	2	kavuş-	1
bit-	43	albüm	2	kavuşabil-	1
dünya	43	alçak	2	kaya	1
seç-	43	Alçıtepe	2	kayaç	1
ses	42	alfabemizdeki	2	kayalıpark	1
bak-	41	alın	2	kaygı	1
ben	40	alıntı	2	kaygılanmaya	1
karşıla-	40	amatör	2	kayıra	1
sanat	40	amca	2	kayısı	1
belirle-	39	ameliyat	2	kayısısı	1
araştır-	38	an-	2	kayıt	1
biz	38	anahtar	2	kaynağı	1
çık-	38	anıtsal	2	kaynakça	1
sayı	38	Antalya	2	kaynaklardan	1
yayın	38	apartman	2	kaynaklarında	1
altın	37	armağan	2	kaynaklarından	1
kitap	37	arpadan	2	kaynaklarını	1
özellik	37	asil	2	kaynayarak	1
Ankara	36	aş-	2	kaysı	1
ayır-	36	at	2	Kazım	1
kimse	36	atış	2	Keçiören	1
ait	35	atla-	2	kefensiz	1
başka	35	atölye	2	kekeme	1
bütün	35	ayçiçek	2	kekik	1
bul-	34	ayırt-	2	kelebek	1
kardeş	34	aynalı	2	Kemal	1
ülke	34	Azerbaycan	2	kent	1
ünsüz	34	azimli	2	kere	1
Çanakkale	33	bağ	2	kesici	1
günaydın	33	bağımlılık	2	kesik	1
arıcan	32	bağımsızlık	2	kesim	1
su	32	bağırt-	2	kesin	1
birey	31	bağlam	2	kesir	1
sınıf	31	bağlı	2	kesiş-	1
unsur	31	bahsedilmek-	2	kesiyorsunuz	1
Atatürk	30	Bakü	2	keskin	1
masal	30	bambaşka	2	kırk	1
paylaş-	30	bas-	2	kısa	1
sağlık	30	basıver-	2	kış	1
sen	30	bastır-	2	kıvrım	1
tema	30	beceri	2	kıyafet	1

Türk	30	belgesel	2	kıyamet	1
yöntem	30	belki	2	kıymetli	1
böylece	29	bembeyaz	2	kimyasal	1
kağıt	29	beyaz	2	kimyon	1
sesli	29	beyin	2	kinaye	1
deniz	28	bırak-	2	kiraz	1
nerede	28	bil-	2	kiremitli	1
para	28	bilmece	2	kiriş	1
Türkçe	28	bir	2	kirpi	1
ünlü	28	bollaş-	2	kitle	1
yön	28	bombardıman	2	kol	1
sıra	27	boşal-	2	komiser	1
şu	27	bulmak	2	komitesini	1
üç	27	cami	2	komşu	1
araba	26	cemal	2	konuşabil-	1
ayrıl-	26	cep	2	korkak	1
ban-	26	Cezeri	2	köprü	1
çek-	26	cilt	2	kritik	1
nefes	26	coşkuyla	2	kucaklaş-	1
tür	26	çabala-	2	kudret	1
yazar	26	çağrılan	2	kukla	1
yok	26	çalıkuşu	2	kul	1
an	25	çam	2	kulp	1
bence	25	çantası	2	kulplu	1
uzun	25	çavuş	2	kulüp	1
bölüm	24	çevrili	2	kurtuluş	1
kök	24	çınar	2	kurul-	1
mide	24	çift	2	kuvvet	1
öykü	24	çoraplı	2	kuyruklu	1
sev-	24	dakika	2	kükre-	1
akıl	23	Demir	2	kül	1
kal-	23	Deniz	2	laboratuvar	1
var-	23	ders	2	laf	1
ayraç	22	devam	2	lakin	1
güneş	22	dört	2	leb	1
makine	22	dumanla	2	leblebi	1
orman	22	düz	2	lego	1
öğrenci	22	düzyazı	2	leğen	1
öyle	22	engelli	2	leylek	1
resim	22	Ermeni	2	lezzetli	1
türkü	22	ev	2	lider	1
unut-	22	eylül	2	limanı	1
altı	21	eyüboğlu	2	literatür	1
bilebil-	21	fotoğraf	2	lokomotif	1
biricik	21	gazoz	2	lütfen	1
çevre	21	göç	2	mabed	1

düşman	21	göl	2	macera	1
isim	21	göz	2	maceraperest	1
kısaca	21	grafik	2	maç	1
sebep	21	hastalık	2	Maçka	1
toplum	21	hazır	2	madde	1
uyku	21	hektar	2	maddi	1
vb	21	horoz	2	mağaza	1
ad	20	hür	2	mahiyet	1
aile	20	icat	2	mahrum	1
belli	20	iktidar	2	mahvol-	1
Keloğlan	20	ilan	2	makale	1
onar-	20	imar	2	makas	1
sahip	20	inşa	2	makbule	1
sor-	20	iyelik	2	Malatya	1
tek	20	kaba	2	malı	1
aynı	19	kabuk	2	manevi	1
bayrak	19	kadro	2	manken	1
beğen-	19	kalabil-	2	mantık	1
kale	19	kambur	2	marangoz	1
karşı	19	kara	2	mart	1
meslek	19	karamsar	2	mazgallı	1
onbaşı	19	Karapınarlı	2	meb	1
otur-	19	kararlılık	2	meclis	1
saat	19	karavana	2	medeniyyet	1
sabah	19	kat	2	medrese	1
siper	19	kaygan	2	medya	1
tam	19	kaygısıyla	2	mekanik	1
taraf	19	kaymasına	2	mektep	1
yararlan-	19	kaynak	2	memeli	1
belir-	18	kaynakçaya	2	memur	1
köy	18	kaynaktan	2	memuriyet	1
oku-	18	Kayseri	2	mendil	1
özen	18	kenevir	2	menfaat	1
sessiz	18	kesil-	2	Mengenli	1
sevgi	18	kesme	2	merak	1
söylen-	18	kırmızı	2	merdiven	1
azal-	17	kız	2	merhametsiz	1
çeşit	17	kirli	2	merkez	1
düzen	17	kucak	2	mertlik	1
mektup	17	kuru	2	mesut	1
müze	17	kurul	2	meşakkatli	1
nokta	17	kütüphane	2	meşe	1
site	17	levye	2	meşgul	1
sorun	17	mağara	2	metal	1
süre	17	mala	2	Mevlam	1
yıldız	17	Manavgat	2	meyal	1

yüz-	17	mani	2	milim	1
yüz(sayı)	17	manzara	2	milli	1
adres	16	Marmara	2	milyonlarca	1
bağır-	16	marş	2	mimik	1
bekle-	16	masrafı	2	minicik	1
elektrik	16	mekan	2	misafir	1
haber	16	Melisa	2	moloz	1
kahraman	16	memnun	2	monografi	1
okul	16	Merve	2	mor	1
olan	16	mesela	2	muhafaza	1
öğret-	16	mesnevi	2	Muhammed	1
paragraf	16	meşhur	2	muhteşem	1
parça	16	mevki	2	mutlaka	1
ressam	16	mevsim	2	mücerret	1
şarkı	16	mevzilen-	2	müdafaa	1
tüm	16	meyve	2	mülkiyet	1
uyu-	16	minnet	2	mümessil	1
yabancı	16	mobilya	2	mümkün	1
yolcu	16	muhtar	2	mürşit	1
adım	15	Murat	2	müslüman	1
anne	15	müdür	2	müstevli	1
artık	15	Nalan	2	müşteri	1
beden	15	Namaz	2	Naim	1
bildirge	15	Nerede	2	namahrem	1
bisiklet	15	nezaket	2	namlu	1
ilgi	15	Nihan	2	namlulu	1
mavisel	15	Nisan	2	namüsaıt	1
mücadele	15	niye	2	Nar	1
olimpiyat	15	niyet	2	nasıl	1
Osmanlı	15	Nurdan	2	Nasrettin	1
oyna-	15	ofta	2	Naz	1
özel	15	okçuluk	2	nazik	1
renk	15	okşayıcı	2	nazlı	1
spor	15	olanak	2	Ne	1
Türkiye	15	olarak	2	Ne	1
ulaş-	15	olumlu	2	Nereye	1
üstün	15	olumsuz	2	nesnel	1
virgül	15	ona	2	Nesnel	1
yardım	15	onarırımış	2	Neşeli	1
yarın	15	organ	2	Neşet	1
akşam	14	otomobil	2	net	1
aya	14	oyala-	2	nicelik	1
birazcık	14	ozan	2	niçin	1
kal-	14	öfkeli	2	nişan	1
Karagöz	14	ölçme	2	niteleme	1
kaynakları	14	öldür-	2	noktalama	1

millet	14	ölüm	2	noktalı	1
müzik	14	önder	2	normal	1
sadece	14	örgü	2	nöbet	1
vücut	14	öteki	2	numara	1
alabil-	13	öyküleştir-	2	numaralandır-	1
ayak	13	öz	2	Nuri	1
bakım	13	özbal	2	odur	1
hacivat	13	özdemir	2	oğlan	1
Necatibey	13	Özdemir	2	oksijen	1
sana	13	Özge	2	okşa-	1
tamamla-	13	özgürlük	2	olanca	1
taslak	13	özlenen	2	olgu	1
telaffuz	13	özne	2	olta	1
tepe	13	pantolon	2	oluk	1
toprak	13	Paris	2	omuz	1
yerleşmek	13	parla-	2	omuzladı	1
anlaş-	12	parmak	2	omuzlarını	1
bağlantı	12	pekiyi	2	on	1
bugün	12	pencerede	2	onayla-	1
dörtlük	12	pınar	2	orijinal	1
kapı	12	piyanist	2	ortak	1
kazık	12	piyes	2	ortaöğrenim	1
meşdan	12	planlama	2	otçul	1
Neden	12	plastik	2	otomasyon	1
pek	12	postacı	2	otomatik	1
sağla-	12	prova	2	otuz	1
savaş	12	pullu	2	ovuştur-	1
sözcük	12	rağmen	2	oyalanabil-	1
tahta	12	rastgele	2	oynayabilirsiniz	1
tatlı	12	rastla-	2	oysa	1
temel	12	ray	2	oyuncu	1
testi	12	ruhsal	2	öbek	1
tırnak	12	sağlar	2	öbür	1
uzay	12	saldır-	2	ödetme	1
varlık	12	salgın	2	ödeyebil-	1
yavaş	12	salıncak	2	öfke	1
ağa	11	salla-	2	öfkelen-	1
ana	11	Samsun	2	öğüt	1
bağla-	11	san-	2	ölçülü	1
belirli	11	sancak	2	ölen	1
çal-	11	sandal	2	Ömer	1
dinozor	11	satıcı	2	öncülük	1
kuş	11	savaşçı	2	önemse-	1
kültür	11	savunma	2	öneril-	1
mesaj	11	sel	2	öngör-	1
mutluluk	11	Selahattin	2	önlem	1

ordu	11	senaryo	2	örnekle-	1
oyuncağa	11	sergile-	2	örneklendirme	1
önem	11	sergileyebil-	2	öte	1
rakam	11	seri	2	ötüş	1
sözlü	11	sert	2	övünç	1
tekrar	11	sertleş-	2	Özalp	1
Türkler	11	serzeniş	2	özdem	1
yağmur	11	seslilik	2	Özünlü	1
yakın	11	sessizce	2	özveri	1
yan	11	sevim	2	padişah	1
yaşam	11	sıralı	2	paketleme	1
yay	11	sızla-	2	Pakize	1
yemek	11	silindir	2	pancar	1
yine	11	Sinop	2	parlaklık	1
yiyecek	11	sistem	2	pas	1
ağırbaşlı	10	siyasi	2	paslanmaz	1
ara-	10	sofra	2	patırtı	1
aracı	10	sohbet	2	patlayan	1
araştırma	10	sosyal	2	paylaşım	1
atık	10	sön-	2	peçete	1
avlu	10	sönmez	2	pekala	1
ayrıcalık	10	söyleyiş	2	peribacaları	1
bahçe	10	subay	2	pes	1
dök-	10	sun-	2	peygamber	1
eskici	10	Süleymanoğlu	2	pırl	1
eşofmanlı	10	süngü	2	Picasso	1
komutan	10	süpür-	2	pierre	1
mecburiyet	10	sürdürme	2	pirinç	1
muallim	10	süren	2	piş-	1
Mustafa	10	sürü	2	pişir-	1
müzikhol	10	süs	2	pişiril	1
nedir	10	şahıs	2	pişman	1
nesne	10	şahin	2	pişmanlık	1
oğul	10	şaka	2	piyanist	1
özetle-	10	şeker	2	planla-	1
özlem	10	şekerleme	2	polis	1
piyano	10	şekillendir-	2	Pontus	1
sayfa	10	şen	2	portre	1
selam	10	şnav	2	posta	1
süreç	10	şiddetli	2	prens	1
tür	10	şirin	2	prensip	1
üniversite	10	şişe	2	prodüktör	1
vatan	10	şüheda	2	prof	1
yapabil-	10	şükret-	2	proje	1
yapım	10	şükür	2	pulsuz	1
zıpla-	10	tabaka	2	radyoculuk	1

açıkla-	9	tabii	2	rafaello	1
ata	9	tak-	2	rahatlatan	1
belirtil-	9	taklit	2	rahatsız	1
bulmaca	9	talimat	2	rahatsızlık	1
halife	9	tamamı	2	Rahmi	1
kadın	9	tan	2	rastlan-	1
kedi	9	tanım	2	razi	1
kulak	9	Tanrı	2	reçber	1
mahalle	9	tapan	2	rehberlik	1
mermi	9	tar	2	rekabet	1
milliyet	9	tarım	2	resimli	1
mutfak	9	tas	2	ret	1
not	9	tasarımcı	2	Rıfkı	1
Oğuz	9	taşıt	2	rıza	1
ölçüt	9	tatsız	2	rica	1
paşa	9	tavuk	2	riskli	1
pedal	9	tehdit	2	ritim	1
şimdi	9	tekerleme	2	rozet	1
toplan-	9	teknik	2	römorkör	1
türlü	9	tekrarlana-	2	ruh	1
ürün	9	televizyon	2	Rumeli	1
vurgu	9	tembel	2	rütbe	1
yanıt	9	temiz	2	rüzgarsız	1
yaş	9	ter	2	sabırla	1
aktar-	8	terim	2	sabret-	1
ateş	8	terk	2	saç	1
bacak	8	teyzeni	2	saç-	1
belirt-	8	titre-	2	saçaklı	1
benzeşme	8	Tokyo	2	saçıl-	1
bilgisayar	8	torba	2	sağla-	1
bina	8	tören	2	sağlıcakla	1
boyut	8	tramvay	2	saha	1
çiçek	8	tunç	2	sahi	1
karanlıklar	8	tüketim	2	sahne	1
köpek	8	tüten	2	sakın	1
kur-	8	uğurböceği	2	sakın-	1
kuşak	8	ulaşabil-	2	sakınca	1
masa	8	ulu	2	saklanan	1
merak	8	ulus	2	sal-	1
sağ	8	uslu	2	salatalık	1
sevinç	8	utanma	2	saldırı	1
silah	8	uygulama	2	salim	1
sunum	8	uza-	2	salkım	1
tahıl	8	uzantı	2	samimi	1
tane	8	üleştirme	2	sandalye	1
tarz	8	üstele-	2	santimetre	1

tasarla-	8	üzül-	2	sapasağlam	1
teknoloji	8	üzüntü	2	saplama	1
tonlama	8	vefa	2	saplan-	1
üst	8	verebil-	2	sapma	1
yangın	8	video	2	sargı	1
yansıt-	8	vurgula-	2	Sarıyer	1
yansıtan	8	vurul-	2	sarkıt-	1
yargı	8	yabani	2	sarmal	1
yaz	8	yadigar	2	sarp	1
yeniden	8	yakınma	2	sarsıl-	1
yet-	8	yaklaşık	2	satılan	1
yetiş-	8	yalnızca	2	satranç	1
yetiştirmek	8	yalnızlık	2	savun-	1
ağız	7	yamaç	2	say-	1
alet	7	yanan	2	sayabil-	1
alt	7	yara	2	saygılı	1
anı	7	yaralan-	2	saygımızı	1
aşçı	7	yarar	2	saygısızca	1
at-	7	yaratık	2	sayılı	1
bağlılık	7	yarış	2	sayısız	1
bakın-	7	yarışma	2	saz	1
başar-	7	yassı	2	sebil	1
bi-	7	yatak	2	sebze	1
buzullardan	7	yavaşça	2	secde	1
cumhuriyet	7	yavru	2	seç-	1
çok	7	yaygın	2	seçim	1
deri	7	yayım	2	Seddülbahir	1
ırk	7	yayınlanan	2	selamlaş-	1
ikindi	7	yayla	2	Selçuklu	1
kafa	7	yaz-	2	Selim	1
Kemalettin	7	yedek	2	semt	1
kesintisiz	7	yemiş	2	senfonik	1
koza	7	yersiz	2	sentetik	1
lise	7	yeryüzü	2	sepet	1
madalya	7	yeşil	2	serbest	1
madde	7	yeteneğini	2	serinle-	1
mehmet	7	yirmi	2	sermaye	1
mehmetçik	7	yitir-	2	serpil-	1
motor	7	yorgan	2	sertifika	1
Nedir	7	yorgunluk	2	servet	1
orta	7	yönelt-	2	seslenme	1
oynat-	7	yöneten	2	sessizlik	1
özet	7	yöresel	2	sevdir-	1
salon	7	yum-	2	sevgili	1
sanki	7	Yunanistan	2	sevilen	1
satır	7	yuva	2	sevimsizlik	1

sorumluluk	7	yuvarlak	2	sevin-	1
sürdür-	7	yuvarlan-	2	seyahat	1
taş	7	yüce	2	Seyit	1
taşı-	7	yükseklik	2	seyrek	1
terim	7	yüksel-	2	sıcakkanlı	1
tespit	7	yürekli	2	sıçra-	1
teşhis	7	yüze	2	sığ-	1
Tübitak	7	zan	2	sıkıştır-	1
tüfek	7	zaptet-	2	sıklet	1
türe-	7	zarfı	2	sıklık	1
üret-	7	zengin	2	sınav	1
vapur	7	zerzevat	2	sınıflandır-	1
yana	7	Zeynep	2	sınırında	1
yani	7	ziyaret	2	sızı	1
yerleştir-	7	abartıl-	1	silgi	1
yüksek	7	abartma	1	silk-	1
yürü-	7	Abbas	1	simge	1
zihin	7	ablamin	1	sindirim	1
acı	6	acaba	1	sinirlen-	1
al-	6	acıma	1	sinirli	1
alay	6	açık	1	Sivas	1
alev	6	açlık	1	Sofuoğlu	1
ambar	6	ad	1	soğan	1
art-	6	ada	1	soğu-	1
ateşli	6	adalet	1	sok-	1
atıl-	6	adaletli	1	sokak	1
ayrıntı	6	adalı	1	sol-	1
bakan	6	adet	1	solu-	1
bayram	6	afiş	1	som	1
besin	6	ağaçlandırma	1	sonsuzluk	1
beslenme	6	ağar-	1	sorabil-	1
beşinci	6	ağda	1	soruşturmak	1
bilinçsiz	6	ağır	1	sosyoloji	1
Bolulu	6	ağırla-	1	soyut	1
buluş	6	ağırlaş-	1	sökül-	1
çöp	6	ağlaş-	1	sömürü	1
eflatun	6	ah	1	söndürül-	1
güç	6	ahali	1	star	1
iğne	6	ahlak	1	strateji	1
İzmir	6	Ahlat	1	Suadiye	1
kaçın-	6	Ahmet	1	suç	1
kararlı	6	aşşap	1	suçlu	1
kartal	6	ak	1	sunan	1
kıl-	6	Akay	1	sunucu	1
kule	6	Akçağ	1	sur	1
lale	6	Akdeniz	1	surat	1

malzeme	6	akgöl	1	suratlı	1
mevcut	6	akıcı	1	Suriye	1
mezun	6	akım	1	sus-	1
mutlu	6	akıncı	1	susam	1
nitelik	6	akıp	1	sustur-	1
oda	6	aksayan	1	susuz	1
okun-	6	alaycı	1	susuzluk	1
okur	6	alçaklık	1	Süleymaniye	1
öl-	6	alfabetik	1	sümbül	1
örneklendir-	6	alıcı	1	Sümerler	1
özdeyiş	6	alınabil-	1	Süphan	1
özgü	6	alış	1	Süreya	1
özlü	6	alışlagel-	1	Sürmeneli	1
parçala-	6	alışım	1	sürtüş-	1
program	6	alıver-	1	sürücü	1
sağlam	6	alkış	1	sürüklen-	1
sağlan-	6	alkışla-	1	sürünüp	1
sar-	6	allı	1	süt	1
say-	6	alnından	1	süz-	1
sayıl-	6	alp	1	süzgeç	1
sık	6	altyapı	1	şahit	1
soğuk	6	ama	1	şahsi	1
sporcu	6	aman	1	şahsiyet	1
su	6	amma	1	şakırda-	1
şafak	6	Anayasa	1	Şakir	1
şaşır-	6	ancak	1	şamdan	1
şehir	6	anımsa-	1	şan	1
şehir	6	anımsat-	1	şanlı	1
şehit	6	antoloji	1	şans	1
şikayet	6	antrenman	1	şanslı	1
şöyle	6	apak	1	şart	1
tablo	6	aracı ol-	1	şaşaalı	1
tandır	6	araç	1	şaşırt-	1
tartış-	6	arala-	1	şaşkınlık	1
uç	6	aralıklı	1	şatafatlı	1
ünlem	6	aralıksız	1	şefkat	1
üretil-	6	ardınca	1	şehadet	1
veren	6	arı	1	şehirli	1
yarı	6	Arif	1	şekerli	1
yasa	6	arслан	1	şema	1
yazan	6	artış	1	şeref	1
yerli	6	arzu	1	şerefli	1
yoksa	6	as-	1	şerif	1
yoksul	6	asa	1	Şevket	1
yürek	6	asaf	1	şiddet	1
yüzyıl	6	asık	1	şikayetçi	1

zemin	6	asıl	1	şirin	1
zorluk	6	asla	1	Şişli	1
ajans	5	astronot	1	şort	1
akış	5	asude	1	şube	1
alışkanlık	5	Asya	1	şuur	1
alışveriş	5	aşık	1	şükran	1
Ali	5	aşıla-	1	taban	1
ay(zaman)	5	aşındır-	1	tacir	1
ayakkabı	5	aşırı	1	Taha	1
beca	5	aşkın	1	tahvil	1
bağış	5	atıver-	1	takım	1
banka	5	Atina	1	takın-	1
bebek	5	atlat-	1	takırda-	1
beraberlik	5	atlet	1	takırtı	1
bit-	5	atletizm	1	taksim	1
bodrum	5	avla-	1	talep	1
cihat	5	avuç	1	talih	1
cömertlik	5	avun-	1	tamamlan-	1
çağ	5	ay	1	tanı-	1
demirci	5	ayaklan-	1	tanı-	1
hisset-	5	ayar	1	tanık	1
ikna	5	ayarlanma	1	tanımla-	1
Kadıköy	5	aydın	1	tantana	1
karınca	5	aydınlan-	1	Tarancı	1
kayaalp	5	aydınlata-	1	tarayarak	1
kırmızılıkyeşillik	5	aydınlık	1	Tarık	1
kocaman	5	Ayla	1	tarihçi	1
kuyumcu	5	aynen	1	tartı	1
makam	5	ayrı	1	tasa	1
Memiş	5	ayrıcılık	1	tasarım	1
memleket	5	ayrım	1	tasavvuf	1
mızrak	5	Ayşe	1	taşımakla	1
muhtaç	5	az	1	taşın-	1
Nasl	5	azaltıl-	1	taşla-	1
Nehir	5	aziz	1	taşlık	1
nesil	5	badem	1	taşma	1
oyuncak	5	bağımsız	1	taştan	1
öneri	5	bağrışma	1	tat	1
pano	5	bahar	1	tatlılık	1
peki	5	bahset-	1	tavşan	1
radyo	5	baht	1	taze	1
robot	5	bahtiyar	1	tedbirleri	1
Rum	5	bakanlık	1	tehlike	1
Rumelihisarı	5	bakraç	1	tekerle-	1
sanatçı	5	balık	1	tekerlek	1
savaş-	5	Balıkesir	1	tekne	1

saygı	5	Balıkesirli	1	tekrarla-	1
seyret-	5	balkon	1	tekrarlanabil-	1
sol	5	ballıbaba	1	tekvando	1
sür-	5	balon	1	tellal	1
şair	5	balta	1	telli	1
takıl-	5	balyoz	1	temizlik	1
tamamen	5	bana	1	tempo	1
tanıklık	5	barındırıl-	1	temsil	1
teşbih	5	basılı	1	temsilci	1
tüket-	5	baskı	1	temsili	1
uzak	5	başarılı	1	teneffüs	1
üstelik	5	başkanlık	1	teneke	1
Vahapzade	5	başkişi	1	tenis	1
vakıf	5	başlıca	1	tercüman	1
veli	5	başüstü	1	tereddüt	1
yak-	5	başvuru	1	tersane	1
yat-	5	batı	1	teslim	1
yayıncılık	5	bayat	1	test	1
yedi	5	bazen	1	teşekkür	1
yorumla-	5	becer-	1	teşvik	1
Yunan	5	bedel	1	tevhit	1
yurt	5	bedhah	1	tezahür	1
Yücel	5	Bedri	1	tıbbi	1
zenginlik	5	bel	1	tıkan-	1
Zonguldak	5	belgeç	1	tıp	1
zor	5	belirgin	1	tırman-	1
ak-	4	belirginleştir-	1	tırmanabil-	1
akademi	4	belirten	1	ticaret	1
anıl-	4	belirtilen	1	tişört	1
arka	4	benekli	1	titiz	1
aykırı	4	benlik	1	titreşim	1
ayna	4	benze-	1	tohum	1
ayrıca	4	benzer	1	tok	1
bakış	4	benzetilen	1	topaç	1
balıkçı	4	benzetilme	1	topalla-	1
baloncuk	4	beraber	1	topla-	1
barışçıl	4	berbat	1	toplama	1
basıl-	4	beslen-	1	toz	1
basın	4	bestami	1	töre	1
başarı	4	beş	1	Trabzon	1
başkent	4	bey	1	Trakya	1
başvur-	4	beyan	1	tramvaylı	1
bat-	4	bezdir-	1	tsunami	1
bayıl-	4	bıçak	1	Turgut	1
bekar	4	bırakılan	1	turist	1
bela	4	bırakıp	1	turizm	1

belge	4	biber	1	turna	1
bencil	4	biç-	1	turuncu	1
bent	4	biçim	1	tuş	1
beri	4	bileşim	1	tut-	1
beyazbulut	4	bilezik	1	tutabil-	1
bırakıl-	4	bilfiil	1	tükenmez	1
bile	4	bilge	1	tüketici	1
boğaz	4	bilgin	1	türet-	1
bulgu	4	bilim	1	Türkiye	1
bulut	4	bilimsel	1	Türklük	1
büsbütün	4	bin	1	Türkmen	1
çadır	4	binbaşı	1	tütün	1
çay	4	bindir-	1	tüy	1
çukur	4	birbirimizi	1	uç-	1
dağıl-	4	biri	1	uçanbalık	1
dinamit	4	birikim	1	uğurla-	1
ebedi	4	birim	1	uğurlu	1
gemici	4	birinci	1	ulaştırma	1
iç	4	birleşim	1	uluslararası	1
internet	4	bitişik	1	um-	1
kalp	4	biyolojik	1	umutsuzluk	1
kırlangıç	4	boğ-	1	un	1
Köroğlu	4	boğazlı	1	unvan	1
kuvvet	4	boğucu	1	usanma	1
mayıs	4	boğuş-	1	ustalık	1
mecaz	4	boks	1	usulca	1
miktar	4	boksör	1	utan-	1
neye	4	bol	1	uyan-	1
okuyabil-	4	bolluk	1	uyandırıcı	1
okyanus	4	Bolu	1	uyar-	1
onay	4	boncuk	1	uyarı	1
ot	4	borç	1	uydu	1
ömür	4	boş	1	uygula-	1
ön	4	boşalt-	1	uygulama	1
pamuk	4	boşan-	1	uygulayıcı	1
park	4	boşluk	1	uzayan	1
parlak	4	boya	1	uzunca	1
pazar	4	boyalı	1	uzunlama	1
pazartesi	4	boylu	1	ümit	1
pozisyon	4	boz	1	ümitsiz	1
renkli	4	bozan	1	ün	1
rüya	4	bozkır	1	ün	1
rüzgar	4	bozuk	1	ünsal	1
sakla-	4	bozukluk	1	üretilen	1
sarmala-	4	bozul-	1	üretme	1
sayım	4	böcek	1	ürper	1

seslen-	4	böl-	1	üstünlük	1
sevimli	4	bölme	1	üşü-	1
sıcak	4	bölük	1	üyelik	1
sığ-	4	bölüştür-	1	üz-	1
sırala-	4	böyle	1	üzgün	1
sinema	4	Britanya	1	üzülme)	1
sivri	4	bronz	1	üzüm	1
slogan	4	broşür	1	üzüntülü	1
sök-	4	bu	1	vaat	1
sultan	4	budur	1	vadet-	1
sürekli	4	buğday	1	vadi	1
şerait	4	buket	1	vahim	1
takip	4	buz	1	vahşi	1
tamam	4	buzul	1	vakitsizce	1
tat	4	buzullar	1	Vatikan	1
telefon	4	büyü-	1	vaziyet	1
ters	4	büyük	1	vecd	1
tıpkı	4	büzül-	1	vefat	1
top	4	cadde	1	vekil	1
umut	4	cahillik	1	Venedik	1
usta	4	Cahit	1	Veysel	1
uzaklaş-	4	cam	1	Vinci	1
uzantılı	4	can	1	vitrin	1
uzman	4	canan	1	vokal	1
üretim	4	canavar	1	voleybol	1
üye	4	canım	1	vuran	1
vakit	4	canlandır-	1	vurgulan-	1
vatandaş	4	canlandırıl-	1	yağış	1
vazgeç-	4	canlılık	1	yağız	1
vazife	4	cansız	1	yahni	1
vur-	4	cebren	1	yaka	1
yağ-	4	cehennem	1	yakıl-	1
yalnız	4	ceket	1	yakış-	1
yaprak	4	celal	1	yakışsız	1
yarala-	4	cem	1	yaklaş-	1
yastık	4	cennet	1	yaklaşım	1
yaşlı	4	ceriha	1	yala-	1
yavaşla-	4	cesaret	1	yalvar-	1
yor-	4	cesur	1	yamuk	1
yönelik	4	cetvel	1	yan-	1
yönetim	4	cevat	1	yanar	1
yumurta	4	ceviz	1	yanaş-	1
yumuşama	4	cılız	1	yanıtla-	1
ziraat	4	cıvıldaş-	1	yansı-	1
abartılı	3	ciddi	1	yapımcı	1
aç	3	cin	1	yapraklı	1

af	3	cinsiyet	1	yaralanma	1
ağ	3	cirit	1	yaralı	1
ağla-	3	cisim	1	yararlılık	1
ağlama	3	coğrafya	1	yaratılan	1
ağrı-	3	coşar	1	yaratma-	1
ahlaki	3	cömert	1	yardımcı	1
ahlanan	3	cüda	1	yarık	1
ahval	3	cümbüş	1	yarış-	1
akın	3	çaba	1	yasemin	1
Akif	3	çabuk	1	yaşa-	1
akla-	3	çağdaş	1	yaşlılık	1
al	3	çağır-	1	yatır-	1
aldırma-	3	çağlayan	1	yatırabil-	1
Allah	3	çağrı	1	yatıştır-	1
aralık	3	çakı	1	yatma	1
ardında	3	çakıl-	1	yavaşlama	1
arpa	3	çakıroğlu	1	yavaşlat-	1
artır-	3	çalmak	1	yavuz	1
as-	3	çanta	1	yayan	1
aslan	3	çap	1	yaygınlaş-	1
aslı	3	çare	1	yayıl-	1
aşma	3	çarık	1	yayınla-	1
atmosfer	3	çarpan	1	yayınlanmış	1
av	3	çarparak	1	yayınlayabil-	1
Avrupa	3	çarpıcı	1	yaylan-	1
ayakkabısızlık	3	çarpıp	1	yedişer	1
aygıt	3	çarpışma	1	yegane	1
Bağdat	3	çarşamba	1	yel	1
barınma	3	çatışma	1	yelken	1
barış	3	çavdar	1	yelkensiz	1
basamak	3	çayır	1	yemin	1
basamaklı	3	çehre	1	yen-	1
başkan	3	çelebi	1	yenen	1
belirlen-	3	çelik	1	yenil-	1
belirsiz	3	çene	1	yenile-	1
benzerlik	3	çepeçevre	1	yenilebil-	1
benzetil-	3	çerçeve	1	yerçekimi	1
beslenin	3	çeşme	1	yemel	1
bırakmadım	3	çeyiz	1	yeşer	1
bildir-	3	çiğ	1	yeşillendir-	1
biraz	3	çiftkaya	1	yeşillik	1
bitap	3	çiftlik	1	yetişebil-	1
bitki	3	çiğdem	1	yetiştir-	1
bölge	3	çikolata	1	yetiştiril-	1
buzdağı	3	çirkin	1	yetkili	1
büyüt-	3	çoban	1	yığıl-	1

çatlak	3	çoğal-	1	yıkık	1
çevir-	3	çokluğu	1	yıkıktı	1
çığlık	3	çokluk	1	yıkıl-	1
çöl	3	çörek	1	yılan	1
daire	3	Çukurova	1	yinelen-	1
Demirci	3	çuval	1	yoğun	1
Devlet	3	çünkü	1	yokla-	1
Deyim	3	Dağ	1	yoksulluk	1
dijital	3	dal	1	yolluk	1
dik	3	dalalet	1	yontuyor	1
erken	3	damar	1	yozaş-	1
eş	3	danış	1	yönel-	1
güneydoğu	3	danışma	1	yönetici	1
halk	3	dar	1	yönetil-	1
hesap	3	darbe	1	yönlendir-	1
hürriyet	3	dargınlık	1	yöre	1
iklim	3	davet	1	yudum	1
inşaat	3	defter	1	yulaf	1
işgal	3	değer	1	yumuşatıl-	1
kalabalık	3	delik	1	yurtdışı	1
kan	3	demir	1	yusyuarlak	1
kap	3	deney	1	yut-	1
kazak	3	Deneyim	1	yuvarlayabil-	1
kenar	3	Dengeli	1	yüklem	1
kese	3	denizci	1	yüklen-	1
kolay	3	Denize	1	yükseköğretim	1
Kuran	3	Dersaadet	1	yükselt-	1
küçümse-	3	dert	1	yüreklik	1
mal	3	desen	1	yürüyüş	1
martı	3	desinatörlük	1	yüzbaşı	1
matematik	3	destan	1	yüzbinlerce	1
mavi	3	dev	1	yüzdürüyordum	1
meğer	3	devlet	1	yüzey	1
memnun	3	deyim	1	yüzük	1
meşale	3	dikiş	1	yüzüstü	1
Mete	3	dil	1	zafer	1
mezar	3	din	1	zalim	1
mi	3	disk	1	zanaat	1
minare	3	dişi	1	zaten	1
Nasıl	3	diz	1	zayıf	1
nazikçe	3	dizi	1	zedelen-	1
nehir	3	doğa	1	zehirlen-	1
nur	3	doğal	1	zeki	1
odaklan-	3	doktor	1	zekiye	1
okunuş	3	dost	1	zenginleştiril-	1
olun	3	dua	1	zer	1

olympia	3	duman	1	zevk	1
ortaokul	3	duracak	1	zevкли	1
oyun	3	düğün	1	zıt	1
öge	3	düzey	1	zincir	1
ögle	3	düzgün	1	zira	1
ölçüsünce	3	edebiyat	1	zorlanış	1
öner-	3	efendi	1	zorlayıcı	1
ört-	3	efendim	1	zorunluluk	1
öz	3	elektronik	1	zulüm	1
özetlen-	3				

EK-2. Özel Yayınevi Tarafından Hazırlanan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Söz Varlığı Ögeleri

Tablo 23. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (Özel Yayınevi) Yer Alan Söz varlığı Ögeleri

Kelime	(f)	Kelime	(f)	Kelime	(f)
bu	371	azal-	3	çaydanlık	1
etkinlik	252	azdır	3	çehre	1
yatır-	157	bahane	3	çekici	1
anla-	156	bakıcı	3	çekiç	1
için	152	balıkçı	3	çekimli	1
aş-	143	banka	3	çekin-	1
ile	139	başarılı	3	çelik	1
ben	125	başvur-	3	çeşitlilik	1
son	125	bazen	3	çevik	1
nazlı	122	bel	3	çevreleyen	1
sözcük	121	benzet-	3	çevril-	1
ol-	120	benzetme	3	çevrili	1
bil-	110	berber	3	çeyrek	1
yen	108	bilge	3	çığ	1
geç-	107	bilgilendir-	3	çığırtkan	1
vaveyla	107	bin-	3	çığlıklı	1
iç	105	birtakım	3	dikme	1
en	100	bitiş	3	dil-	1
hangi	100	bitki	3	dimdik	1
çalış-	96	boğuş-	3	din-	1
al-	88	boşalt-	3	dindir-	1
kendi	87	boyut	3	dinlendir-	1
kız mıyorum	87	broşür	3	dipdiri	1
yanak	85	Buğra	3	direkt	1
gör-	83	buz	3	diren-	1
anlat-	81	bürü-	3	diret-	1
yarın	81	büyükük	3	diri	1
bul-	80	cahillik	3	diril-	1
saat	80	cennet	3	dizil-	1
kaç-	78	cesaret	3	diziliş	1
göre	76	ceviz	3	doğabil-	1
ilgilen-	75	çalı	3	doyur-	1
siz	72	çalın-	3	dökülebil-	1
bak-	68	çarşı	3	dönül-	1
olan	66	çatla-	3	dört nala	1
vazgeçil-	66	çay	3	döşe-	1
ana	64	çeşme	3	dua	1
hareket	63	dikkatli	3	dubleks	1
ama	62	dilek	3	dudak	1

biz	62	dilekçe	3	düğün	1
söyle-	62	din	3	dükkan	1
Atatürk	61	diz	3	düş	1
soru	59	doğ-	3	düşkün	1
ara	58	doğan	3	düşkünlük	1
iki	58	dönem	3	eflatun	1
türe-	58	eğik	3	ege	1
bölüm	56	elma	3	egzersiz	1
geldi	56	emeksiz	3	eğilim	1
tür	56	endişe	3	eğitil-	1
yalak	56	engelle-	3	elim	1
şiiir	55	engelli	3	elmalar	1
başla-	52	engin	3	elver-	1
araştır-	51	esrar	3	emektar	1
kuş	51	et	3	Emile	1
konuş-	49	etik	3	emin	1
üslup	49	gazi	3	emir	1
ses	48	geçil-	3	emmi	1
yer-	48	gelecek	3	empati	1
tarih	47	gelenek	3	Emre	1
yalvar-	47	Gelibolu	3	emret-	1
yemyeşil	47	gizle-	3	emsal	1
sev-	46	gizli	3	emzik	1
bulun-	45	görebil-	3	emzir-	1
bura	45	görünüş	3	enerji	1
gece	45	halı	3	enkaz	1
git-	45	han	3	ensiz	1
yüklü	45	hariç	3	enteresan	1
et-	44	ıslık	3	enzim	1
kültür	44	ıssız	3	epey	1
özellik	43	ışt-	3	epeyce	1
büyük	42	ibaret	3	er-	1
arkadaş	41	icat	3	erdem	1
göster-	41	içir-	3	Erdoğan	1
Şevket	41	ihtiyaç	3	Ergüven	1
art-	40	ikna	3	erik	1
bütün	40	ilgi	3	eriş-	1
müzik	40	kafi	3	erk	1
olay	40	kahveci	3	es-	1
aldan-	38	kara	3	eski-	1
düş-	38	kargacık	3	Eskişehir	1
gel-	38	karşıla-	3	eşik	1
yitir-	38	kat	3	eşin-	1

ilişki	37	kavram	3	eşkıya	1
alt	36	kayıt	3	etiket	1
Türkçe	36	kemer	3	etkiledi	1
baba	35	kereviz	3	etkileyici	1
cahil	35	kesinleş-	3	gazilik	1
saadet	35	kesinti	3	Gazneli	1
bilgi	34	kestane	3	geçerli	1
dünya	34	kımlıda-	3	geçim	1
otur-	34	Kırgızistan	3	geçit	1
alın-	33	kıskanan-	3	gelebil-	1
enerji	33	kışla	3	gelincik	1
ifade	33	kıyafet	3	geliş-	1
kadın	33	kız-	3	gelişigüzel	1
Kahta	33	kilit	3	gizemli	1
neden	33	koltuk	3	globalleşmek	1
ön	33	komut	3	Goethe	1
tehlike	33	konser	3	göçmen	1
telkin	33	kök	3	Gökalp	1
yırtıl-	33	kuşan-	3	Gökçen	1
böyle	32	kutlu	3	gölgeli	1
önem	32	macun	3	gömül-	1
vicdan	32	mahiyet	3	görecelik	1
yel	32	makine	3	Göreme	1
sorun	31	martı	3	gören	1
yumak	31	masa	3	görenek	1
balık	30	mecnun	3	görkemli	1
bekle-	30	mektubu	3	halay	1
hal	30	olasılık	3	Halide	1
sevgi	30	ördek	3	halihazır	1
şüphe	30	özgü	3	Halikarnas	1
Ali	29	özgürlük	3	halsiz	1
başka	29	özür	3	ham	1
bilim	29	padişah	3	hamam	1
eşref	29	paket	3	hamur	1
karanlık	29	parçacık	3	hapis	1
sor-	29	parıltı	3	hapsedil-	1
şekil	29	peynir	3	harap	1
şey	29	piş-	3	harika	1
yurt	29	pişiril-	3	harikulade	1
boşluk	28	reklam	3	Isparta	1
topluluk	28	rol	3	ısrar	1
yükümlülük	28	sağlan-	3	ıssızlık	1
alan	27	sahipsiz	3	ızdırap	1

bayrak	27	Salihli	3	ibretlik	1
biri	27	sandık	3	icap	1
kim	27	savaş	3	icra	1
sanat	27	savunma	3	içebil-	1
sen	27	sayfa	3	içerle-	1
bin-	26	seçil-	3	içli	1
çevre	26	sene	3	ifa	1
gönder-	26	sepet	3	iftihar	1
küçük	26	shopping	3	iftiracı	1
sempozyum	26	Sıdka	3	iğneli	1
yanaş-	26	sıkıl-	3	ihata	1
at	25	sır	3	ihlal	1
karşılaş-	25	silah	3	ihtilaf	1
kır-	25	sine	3	ihtiyarca	1
koş-	25	sisli	3	ihtiyarla-	1
park	25	Sivrihisarlı	3	ihtiyarlık	1
sıra	25	soyad	3	ikbal	1
soluk	25	söğüt	3	iklim	1
Türkiye	25	söylenti	3	ikramiye	1
dön-	24	söyleyiş	3	il	1
imdat	24	sucu	3	il-	1
örnek	24	suret	3	ilaç	1
teknoloji	24	Süleyman	3	ilelebet	1
tepe	24	sürdürebil-	3	iletişim	1
anne	23	sürü	3	ilgilendir-	1
biçim	23	sürün-	3	ilgilenil-	1
birer	23	şahin	3	ilginç	1
dört	23	şanlı	3	ilik	1
görün-	23	şavk	3	ilim	1
halk	23	şehitlik	3	ilkbahar	1
karşı	23	şekerli	3	imamlık	1
orman	23	şerait	3	kaba	1
öykün-	23	tablet	3	kabar-	1
türkü	23	takıntılı	3	kabart-	1
üretil-	23	tarhana	3	kabile	1
çık-	22	tartışıl-	3	kabul	1
düşün-	22	taslak	3	kaçır-	1
gelen	22	tebessüm	3	kaçıran	1
kurt	22	tedavi	3	kaçırma	1
öteki	22	teklif	3	kadar	1
tut-	22	temizle-	3	kadife	1
at-	21	temmuz	3	kadim	1
az	21	temsil	3	Kadir	1

Baca	21	ters	3	kadranlı	1
erkek	21	tersane	3	kafalı	1
karpuz	21	teyze	3	kafe	1
kız	21	tırman-	3	kahkaha	1
özle-	21	topla-	3	kahrol-	1
seç-	21	tuğla	3	kahverengi	1
yanık	21	tuz	3	kahvesiz	1
araç	20	tüm	3	kaide	1
bağımlılık	20	uydur-	3	kalabil-	1
başlık	20	uykusuzluk	3	kararsızlık	1
boy	20	Üsküp	3	karı	1
el	20	üstlenmek	3	karın	1
ışık	20	üzüntü	3	karışık	1
ne	20	vazgeç-	3	karıştırma	1
öyle	20	vecd	3	karikatür	1
su	20	yabani	3	karlı	1
vaziyet	20	yahut	3	karşılaşılabil-	1
Anadolu	19	yakıştırıl-	3	kartpostal	1
lütfen	19	yalnız	3	kasım	1
pehlivan	19	yardımcı	3	kaşar	1
tarla	19	yarışma	3	kaşık	1
yarım	19	yasaklan-	3	kaşıkçı	1
yazılış	19	yaslan-	3	kategori	1
yüklemli	19	yassı	3	katık	1
amaç	18	yavaşla-	3	katılımcı	1
ara-	18	yaz	3	kathı	1
asker	18	yazdır-	3	katmanlı	1
bana	18	yenilenebil-	3	kavga	1
belirle-	18	yepyeni	3	kavrayabil-	1
eşek	18	yerleştiril-	3	kayabil-	1
kardeş	18	yeşil	3	kaydırılması	1
orta	18	yıl	3	kaygısız	1
sürdür-	18	yine	3	kayıp	1
taraf	18	yiyeceksizlik	3	kayısı	1
yolcu	18	yol-	3	kayıtsız	1
bağlı	17	yön	3	kaykay	1
beğen-	17	yukarı	3	kaymakamlık	1
eğitim	17	yürekendir-	3	kayna-	1
kahve	17	yürüyüş	3	kaynakça	1
renk	17	zannet-	3	kaynaklan-	1
savaş	17	zengin	3	kaynaş-	1
şöyle	17	zifirî	3	kaynata	1
Türk	17	zümrüt	3	kaypak	1

veril-	17	Abasıyanık	2	kaz	1
yavaş	17	acayip	2	kaz-	1
yele	17	açıkça	2	kazara	1
yitiş-	17	alaşım	2	kazı	1
yudum	17	alıcı	2	kazın-	1
acı	16	alın	2	kefensiz	1
biraz	16	alışveriş	2	kelek	1
birey	16	allak	2	kemli	1
çek-	16	Altınok	2	kere	1
kal-	16	altmış	2	kerim	1
madde	16	alttaki	2	kes-	1
söz	16	ampute	2	kese	1
şu	16	anahtarı	2	kesik	1
uzantılı	16	arda	2	kesikli	1
ürün	16	arkeolojik	2	kesin	1
yay-	16	arz	2	kesince	1
yiğit	16	asla	2	keskin	1
yorumla-	16	ata-	2	kestireme-	1
altın	15	ateşle-	2	kestirme	1
Ankara	15	ayrıntılı	2	keşke	1
aynı	15	azap	2	keza	1
beri	15	Azerbaycan	2	Kıbrıs	1
beyaz	15	azgın	2	kıl-	1
dil	15	azgınlık	2	kılan	1
geçir-	15	bacı	2	kılıç	1
harf	15	bağda	2	kına-	1
kaldır-	15	bağışçı	2	kınalı	1
katıl-	15	bağla-	2	kıpırda-	1
kurabiye	15	bağlam	2	kır	1
kutu	15	bahtiyar	2	kıraç	1
pürüzsüz	15	bakır	2	kırık	1
sahil	15	bal	2	kırp-	1
salıncak	15	bam	2	kısıl-	1
sonuç	15	barış	2	kısmen	1
tahmin	15	bark	2	kışlık	1
vurgulan-	15	basamak	2	kıvrıl-	1
yamaç	15	basit	2	kıy-	1
yürü-	15	başak	2	kızgın	1
aç-	14	başarı	2	kızıl	1
ayrıl-	14	başiboş	2	kızılca	1
birden	14	başkan	2	ki	1
boş	14	başkent	2	kibarca	1
büyü-	14	başvuru	2	kilim	1

cephe	14	batmak	2	kilise	1
çıkâr-	14	bayındır	2	kilitle-	1
eski	14	Behçet	2	koleksiyonerlik	1
görsel	14	Bekir	2	koltuğu	1
kalp	14	bellek	2	kon-	1
kına	14	benlik	2	kondur-	1
kural	14	bent	2	koni	1
kuvvet	14	bereket	2	konsey	1
rahat	14	bey	2	konstantin	1
sırt	14	beyazlı	2	konuksever-	1
sonsuzluk	14	beyin	2	konul-	1
tahayyül	14	bıçak	2	Konya	1
taş	14	biçimlendir-	2	kopart-	1
uzak	14	bilgin	2	korkunç	1
yaklaşım	14	bilimsel	2	korkusuz	1
yansıt-	14	binek	2	korkut-	1
yasak	14	bizzat	2	koruyucu	1
anıt	13	bolluk	2	koskoca	1
bilgisayar	13	Bolu	2	koskocaman	1
çekil-	13	boz	2	koşu	1
diş	13	boz-	2	koşuş-	1
eğer	13	Bozcaada	2	kov-	1
elif	13	bozkır	2	kova	1
götür-	13	bozul-	2	kova	1
kaza	13	böl-	2	kovala-	1
kazan-	13	bölük	2	kovuk	1
kes-	13	Buca	2	kovul-	1
kur-	13	bucak	2	koyu	1
paragraf	13	bucaksız	2	koyuver-	1
Rumeli	13	bula-	2	köken	1
sonra	13	bulgur	2	kulpsuz	1
sorumluluk	13	bulmaca	2	kulübe	1
talip	13	buluş-	2	kuma	1
tamlayıcı	13	buruk	2	kumaş	1
tekne	13	buruşuk	2	kupa	1
yalan	13	bülbül	2	kurabil-	1
yaprak	13	bütünlük	2	kurbanlık	1
yaptırıl-	13	Cahit	2	kursiyer	1
yer	13	cam	2	kurşunidir	1
yerli	13	canan	2	kurul	1
yiyecek	13	canlandır-	2	kuruluş	1
Yunanlar	13	cengaver	2	kurutul-	1
al	12	cenup	2	kus-	1

baş	12	çam	2	kusur	1
bazı	12	çanta	2	kuşku	1
giysi	12	çare	2	kuşpalazı	1
ileri	12	çaresiz	2	kutla	1
kaynak	12	çarpan	2	kuvvetlen-	1
Kemal	12	çat-	2	küflü	1
kıs-	12	çatı	2	kükre-	1
kıymet	12	çelişik	2	Külebi	1
kuşak	12	çember	2	küllüye	1
müze	12	çeşit	2	küp	1
paten	12	çetin	2	küreselleş-	1
roman	12	çeviren	2	kütle	1
salla-	12	çeviri	2	laboratuvar	1
saniye	12	çevrele-	2	laf	1
şahsiyet	12	çıkaryl-	2	lastik	1
telefon	12	çıkarma	2	layık	1
uyu-	12	çıkarmak	2	lif	1
yağ	12	dikkatlice	2	lifli	1
yavru	12	diploma	2	liman	1
yaz-	12	dişi	2	liste	1
yirmi	12	doy-	2	lodos	1
ancak	11	dökül-	2	lokma	1
aziz	11	dördüncü	2	lor	1
bas-	11	dörtlük	2	mabed	1
belge	11	efendi	2	macera	1
birlik	11	egitim	2	macun	1
bulut	11	em-	2	mafya	1
eşleştir-	11	emanet	2	mağaza	1
göç	11	emel	2	mağlup	1
görüş	11	endüstrileş-	2	mağrur	1
ikram	11	engel	2	mahcup	1
ilgili	11	enişte	2	mahkum	1
kaşağı	11	eri-	2	Mahmut	1
katkı	11	eriş-	2	Mahmutpaşa	1
kay-	11	eş-	2	mahpus	1
kaybet-	11	eşlik	2	mahrum	1
keklik	11	et-	2	mahsus	1
kelime	11	etken	2	maşer	1
mektep	11	etkile-	2	mahzun	1
saç	11	gecik-	2	makam	1
servis	11	geçici	2	mal	1
sükut	11	geleneksel	2	mala	1
şair	11	gelgelelim	2	maliyet	1

tüket-	11	gök	2	maliyeti	1
yaban	11	gömlek	2	maliyetleri	1
yenil-	11	görgü	2	malum	1
Zeynel	11	hane	2	mana	1
açıl-	10	İbrahim	2	manalı	1
aslan	10	içecek	2	manevi	1
belki	10	içen	2	manzara	1
belli	10	içişleri	2	Maraş	1
birdenbire	10	içten	2	Marmara	1
Çanakkale	10	içtenlik	2	masal	1
doğa	10	idare	2	matbaa	1
doğal	10	iftira	2	matematik	1
göğüs	10	ihmal	2	matemli	1
görül-	10	ihtimam	2	maya	1
kabuk	10	ihtiyar	2	mayıs	1
kader	10	ikiz	2	mebus	1
kal-	10	iktidar	2	mecbur	1
kesil-	10	ilgi	2	mecburiyet	1
materyal	10	ilke	2	mecidiye	1
nesil	10	ilmi	2	mehmetçik	1
ova	10	iltifat	2	mendil	1
örnek	10	imam	2	merak	1
paylaşım	10	iman	2	merak	1
rüzgar	10	kabiliyet	2	merinos	1
sade	10	kafes	2	müthiş	1
say-	10	kahramanlık	2	nabız	1
sayı	10	kaldıraç	2	nafile	1
sebep	10	kare	2	nakış	1
sığ-	10	karıncalan-	2	nal	1
sür-	10	karşıla-	2	namahrem	1
şampiyon	10	karşılaştırma	2	namazlık	1
şehit	10	karşım	2	name	1
tamamla-	10	karşıt	2	namlulu	1
tatıl	10	kart	2	namuslu	1
tay	10	kartal	2	namüsaid	1
titre-	10	kartvizit	2	nane	1
toplum	10	kasırğa	2	nar	1
uyruk	10	kaside	2	nasırlı	1
üzere	10	kaş	2	naylon	1
üzerlerine	10	katlan-	2	nazik	1
vekil	10	katran	2	nazlan-	1
yerleş-	10	kavun	2	nerde	1
yosun	10	kaya	2	nesnel	1

zavallı	10	kayaç	2	neşe	1
araba	9	kaydırıl-	2	netice	1
ard	9	kayıl-	2	olanaksız	1
aşk	9	kayma	2	oldukça	1
bahçe	9	kaymak	2	olgu	1
belirt-	9	kazan	2	olgunlaş-	1
benze-	9	kazandırıl-	2	olgunluk	1
bina	9	keder	2	orkestrası	1
bitir-	9	kekele-	2	ortak	1
burun	9	kemir-	2	ortaklaş-	1
cevapla-	9	kenar	2	ortaokul	1
dostluk	9	kes-	2	ortaöğrenim	1
etkili	9	kesinlik	2	Osman	1
giy-	9	kez	2	oturt-	1
gök	9	kıl	2	oturtul-	1
göl	9	kılabıl-	2	otuz	1
halka	9	kılık	2	ovuştur-	1
harita	9	kıran	2	oy	1
iç-	9	kırıl-	2	oyala-	1
ikinci	9	kısmet	2	önemse-	1
il	9	kısrak	2	önemsiz	1
kafa	9	kıyamet	2	öner-	1
keyif	9	kızır-	2	öneri	1
keyifli	9	kızdır-	2	öneril-	1
konu	9	kilitli	2	ör-	1
mavi	9	kimlik	2	ören	1
olimpiyat	9	kol	2	örgü	1
önemli	9	koloni	2	öttür-	1
öykü	9	konservatuvar	2	övün-	1
özne	9	konukseverlik	2	öyküleyici	1
sağla-	9	kop-	2	öz	1
sancak	9	kor	2	özdemir	1
seyret-	9	koşul	2	özdeş	1
sınıf	9	koy	2	özel	1
sınır	9	köpük	2	özendiril-	1
sor-	9	kuluçka	2	özerklik	1
söylen-	9	kur-	2	özgüven	1
süredur-	9	kurgusal	2	özkan	1
taşı-	9	kurnaz	2	özlem	1
tünel	9	kurşun	2	özümse-	1
tüt-	9	kurtarabil-	2	palaz	1
üstün	9	kurtuluş	2	palmiye	1
üzeri	9	kuru	2	palto	1

var-	9	kuru-	2	pano	1
yağ-	9	kurum	2	pantolon	1
yazılabil-	9	kuşkusuz	2	paralimpik	1
yenik	9	kuzey	2	paraşüt	1
yont-	9	küfe	2	parçaladılar	1
zevk	9	kükre-	2	parlamento	1
açık	8	kül	2	parmak	1
akvaryum	8	küpeşte	2	paslı	1
alay	8	küresel	2	patika	1
aydınlık	8	macunlar	2	patla-	1
ayna	8	mahal	2	patlama	1
ayrıntı	8	mahcubiyet	2	pazartesi	1
bahset-	8	manastır	2	peki	1
bakış	8	mani	2	penceresiz	1
beraber	8	Marmaris	2	pençeli	1
can	8	mart	2	performansınızı	1
Canberra	8	mavzer	2	peri	1
dilim	8	medeni	2	perspektif	1
dinle-	8	medeniyet	2	Pertev	1
dülger	8	meraklı	2	peyzaj	1
düşman	8	merhaba	2	pide	1
efsane	8	merhabalaş-	2	pilav	1
emek	8	merkez	2	pilavlık	1
erişim	8	merkez	2	pirinç	1
etki	8	mütemadiyen	2	pişen	1
gönül	8	müzekart	2	pişmanlık	1
hanım	8	müzisyen	2	piyade	1
kaydırac	8	nefes	2	planlama	1
keci	8	nefret	2	planlı	1
kırmızı	8	nehir	2	Portekizce	1
kırpış-	8	ortalık	2	posta	1
kıyı	8	ortaöğretim	2	pozisyonu	1
kıymetli	8	oruç	2	pörsüyüver-	1
kilo	8	oy-	2	pösteki	1
komutan	8	önerme	2	prensip	1
kuşatma	8	örgütle-	2	prizma	1
küs-	8	örten	2	problem	1
medrese	8	öv-	2	profil	1
para	8	özetle-	2	puan	1
parça	8	özgür	2	pul	1
peşin	8	öznel	2	raf	1
portakal	8	pamuk	2	reddet-	1
post	8	Pazar	2	reklamcı	1

rehber	8	pekmez	2	rezerv	1
resim	8	pembe	2	rıza	1
sabah	8	piyes	2	rica	1
sağla-	8	politikaları	2	romantik	1
sana	8	poster	2	Rusya	1
sarıl-	8	potansiyel	2	Rüştüye	1
savaş-	8	poyraz	2	rütbe	1
seksek	8	prens	2	sabır	1
sıcak	8	program	2	sadece	1
sınav	8	psikolojik	2	sadık	1
sultan	8	radyo	2	saf	1
süre	8	rehavet	2	Safiye	1
terlet-	8	reis	2	sahne	1
uçak	8	rezidans	2	sahra	1
uyku	8	rıhtım	2	Sait	1
ümitsiz	8	Robinson	2	sakla-	1
üstelik	8	röportaj	2	saklı	1
üzüm	8	sabırlı	2	sal-	1
yaklaş-	8	sabırsızlık	2	salata	1
yasemin	8	sabun	2	saldır-	1
yaşayabil-	8	sac	2	saldırış	1
yaşayış	8	saç-	2	Salı	1
yurttaş	8	saçma	2	salınım	1
zafer	8	saçmala-	2	salise	1
bahar	7	safha	2	sami	1
başlan-	7	saфра	2	sanatkar	1
bilgilendirici	7	sahiplen-	2	sanayi	1
birik-	7	sakin	2	sancar	1
boya	7	saldırgan	2	Sancar	1
boyun	7	sallanabil-	2	sandalye	1
bozukluk	7	saltanat	2	sanki	1
cevap	7	salyangoz	2	sansar	1
çeken	7	saman	2	sap	1
çevir-	7	sark-	2	sapta-	1
esna	7	sat-	2	saptan-	1
gökyüzü	7	savsakla-	2	sar-	1
harman	7	seçim	2	sarar-	1
ilk	7	sefer	2	sarf	1
kahvehane	7	selam	2	sarı	1
kay-	7	sentetik	2	sarımtırak	1
kaybedebil-	7	sergi	2	sarışın	1
kış	7	serhat	2	sarkaç	1
konuk	7	sersemlik	2	sarmal	1

kork	7	sesli	2	sars-	1
kurt	7	seyrek	2	sarsıl-	1
kurtul-	7	sez-	2	savrul-	1
kurul-	7	sezinle-	2	savur-	1
kuş cenneti	7	sıfat-	2	saygı	1
kuyruk	7	sık-	2	saygısızlık	1
otobüs	7	sıkıntı	2	sayısız	1
örnekle-	7	sıvı	2	saz	1
özet	7	sil-	2	secde	1
Rum	7	Sinanoğlu	2	seçenek	1
sağlık	7	sindirim	2	seda	1
sakal	7	sini	2	sedef	1
sarhoşluk	7	sinirlen-	2	sedir	1
senfoni	7	siper	2	sefa	1
seslen-	7	siyah	2	sefalet	1
sön-	7	sonsuz	2	seğirt-	1
süreç	7	sorunsuz	2	sekiz	1
şaşkınlık	7	sosyolojik	2	selamla-	1
tablo	7	söylence	2	Selanik	1
tak-	7	söylenebil-	2	sembol	1
takıl-	7	söyleş	2	seminer	1
tuttur-	7	suç	2	sempatik	1
Uygurlar	7	Sungur	2	ser	1
uyumlu	7	sus-	2	ser-	1
vücut	7	süpür-	2	ser-	1
yanılt-	7	sürelî	2	serçe	1
yararlan-	7	sürt-	2	sergile-	1
yarıl-	7	sürükle-	2	serin	1
yaşa-	7	sürüklen-	2	serinle-	1
yen-	7	sürül-	2	serp-	1
yenile-	7	şahane	2	sert	1
yurtseverlik	7	şaşıрма	2	sertleş-	1
aman	6	şaşkın	2	sertlik	1
Anzak	6	Şatıroğlu	2	sessizlik	1
aslı	6	şekilsiz	2	set	1
aşama	6	şema	2	sevda	1
atasözü	6	şırıltı	2	sevdalan-	1
ayrı	6	şiş-	2	sevdağı	1
bağlantı	6	şöhret	2	sevecen	1
beceri	6	şubat	2	sevgi	1
belir-	6	şüheda	2	sevgisizlik	1
belirti	6	taban	2	sevil-	1
birçok	6	talan	2	sevimli	1

bit-	6	talih	2	seyir	1
bit-	6	tara-	2	seyis	1
böcek	6	Tarık	2	Seyit	1
bölge	6	tarif	2	seziş	1
bugün	6	tartış-	2	shows	1
canlı	6	tasarım	2	sıcaklık	1
cep	6	taşımaktadır	2	sıçra-	1
çeşitli	6	taşın-	2	sıfırlan-	1
eğil-	6	taşkömürü	2	sığış-	1
geçiş	6	tavır	2	sıkıntılı	1
gelin	6	tedbir	2	sına-	1
görev	6	tekerlekli	2	sınırlandırıl-	1
içeri	6	teknolojik	2	sırala-	1
ikamet	6	tekrarlan-	2	sıralan-	1
ilerle-	6	tekvando	2	Sıtkı	1
kabus	6	tel	2	sıtma	1
kahr	6	telaffuz	2	sıyrıl-	1
kasaba	6	telgraf	2	Silifke	1
kavuş-	6	teminatını	2	sincap	1
kaygı	6	temiz	2	sinema	1
kayık	6	tenha	2	sinerji	1
kayıp	6	tenhalık	2	sirke	1
kent	6	tepki	2	sitem	1
komşu	6	terim	2	sivri	1
kontrol	6	tertemiz	2	Sivrihisar	1
kopar-	6	teşkil	2	siyasal	1
korun-	6	tilki	2	siyasi	1
koşuk	6	tiryaki	2	soluklan-	1
kültürel	6	tohum	2	sonuçlan-	1
lazım	6	toplam	2	sosyal	1
mahalle	6	toplam	2	sosyalleş-	1
meclis	6	toplantı	2	soysuzlaş-	1
medya	6	toz	2	sök-	1
müzakere	6	tozut-	2	sökül-	1
öz	6	tören	2	sömürge	1
öz	6	trafik	2	söyleş	1
panel	6	turizm	2	suçlu	1
patatesli	6	tutarlılık	2	suçsuz	1
patron	6	türlü	2	sula-	1
pencere	6	uy-	2	sulak	1
Pervin	6	uydurul-	2	sulan-	1
prens	6	ürk-	2	Sultandağı	1
rağmen	6	vadet-	2	sunul-	1

ruh	6	Vahabzade	2	Suriye	1
sağ	6	var	2	susam	1
sanatçı	6	varlık	2	sükunet	1
saray	6	vatandaş	2	Süleymaniye	1
sardunya	6	vatanseverlik	2	sümbül	1
sayfalık	6	vesselam	2	süngü	1
sayıl-	6	vurguncu	2	süngülü	1
sel	6	yağı	2	sürekli	1
sevinç	6	yak-	2	süresince	1
sun-	6	yaka	2	sürgün	1
sunul-	6	yakın	2	sürme	1
sürtünme	6	yakın-	2	sürmele-	1
şapka	6	yakma	2	Sürmene	1
şarkı	6	yaldız	2	sürpriz	1
şehir	6	yama	2	sürtül-	1
şimdi	6	yan-	2	sürtünme	1
taht	6	yangın	2	sürükleyici	1
tas	6	yanıtla-	2	süsle-	1
telaşlı	6	yapıl-	2	süt	1
tembellik	6	yarar	2	şahsi	1
ticari	6	yararlanıl-	2	Şam	1
top	6	yarat-	2	Şarlo	1
töre	6	yardım	2	şaşır-	1
tren	6	yargı	2	şehadet	1
tüken-	6	yarı	2	şehir	1
tüp	6	yarıla-	2	şelalele	1
tüy	6	yatırım	2	şereflendir-	1
vibrasyon	6	yazı	2	şevk	1
yakınma	6	yazım	2	Şeyma	1
yakışıklı	6	ye-	2	şiddet	1
yala-	6	yeğen	2	şiddetlen-	1
yara-	6	yemlik-	2	şikayet	1
yaratıl-	6	yeniler	2	şilte	1
yarısı	6	yerleşik	2	şimşek	1
yarış-	6	yes	2	şirket	1
yatak	6	yetenek	2	şive	1
yıpran-	6	yıldırım	2	şölen	1
yönelik	6	yıllık	2	taarruz	1
yumruk	6	yinelemek	2	tabela	1
yüz-	6	yoğunlaş-	2	tabur	1
aç	5	yoksul	2	tabya	1
açıkla-	5	yokuş	2	taç	1
an-	5	yolculuk	2	takdir	1

ayaz	5	yoldaş	2	Takdiri ilahi	1
beden	5	yolla-	2	takı	1
benimse-	5	yorgun	2	takıntı	1
benzeyen	5	yorgunluk	2	takip	1
bırak-	5	yorum	2	taklit	1
bin	5	yozaş-	2	taksim	1
birleş-	5	yönetmelik	2	takvim	1
bürün-	5	yün	2	talep	1
çavuş	5	yüz	2	talim	1
çekim	5	yüzbaşı	2	tam	1
çığılık	5	zahmetli	2	tamamen	1
dikkat	5	zaman	2	taran-	1
dök-	5	zaten	2	tarihli	1
elli	5	zedele-	2	tarihsel	1
gazete	5	Zeliha	2	tartışmacı	1
görevli	5	zeytin	2	tarz	1
hale	5	zeytinyağı	2	tasa	1
harca-	5	Zile	2	tasarla-	1
içerik	5	zurna	2	tasarlan-	1
içil-	5	aba	1	tasdikle-	1
ilçe	5	abartılı	1	taş-	1
İlhan	5	abartmalı	1	taşarım	1
kaç	5	Abdal	1	taşım	1
kağıt	5	Abdullah	1	tatlı	1
kahraman	5	Abdurrahim	1	tatlılık	1
kar	5	abide	1	tavuk	1
karar	5	abluka	1	tefrik	1
karış-	5	acele	1	teftiş	1
kat-	5	Acemce	1	teğmen	1
katılımlı	5	acılık	1	tehdit	1
kaval	5	acıt-	1	tehlikeli	1
kaybol-	5	acil	1	tehlikesiz	1
keşfet-	5	açı	1	teker	1
kısa	5	açıklama	1	tekerleme	1
kıyas	5	açıklan-	1	tekerlen-	1
kolla-	5	albüm	1	tekin	1
kompozisyon	5	alçak	1	tekrar	1
kum	5	alçal-	1	tekrarla-	1
kumsal	5	aldır-	1	televizyon	1
kurallı	5	alelacele	1	temin	1
kurs	5	alem	1	temizleyen	1
madalya	5	alet	1	ten	1
meğer	5	alev	1	tep-	1

namlu	5	aleyh	1	tepin-	1
nasıl	5	alfa	1	ter	1
nesne	5	alış	1	terazi	1
neye	5	alıkoy-	1	terbiye	1
Osmanlı	5	alıntı	1	terbiyesiz	1
ot	5	aliver-	1	tercih	1
oyna-	5	Alican	1	tereyağı	1
örtülü	5	Aliş	1	terk	1
özdeyiş	5	Aliye	1	tesadüf	1
özen	5	alkan	1	teselli	1
parçala-	5	allı	1	tesir	1
pudra	5	allık	1	tespit	1
rapor	5	Altıntaş	1	teşekkür	1
sahip	5	altla-	1	teşrif	1
saldırı	5	altüst	1	teşvik	1
san-	5	altyazı	1	tetik	1
selamlaşma	5	amaçlanmaktadır	1	tetikle-	1
serseri	5	amaçlı	1	Tevfik	1
sevin-	5	amansız	1	tevhit	1
sık	5	amatör	1	tez	1
siyaset	5	amele	1	tezahür	1
sonuçsuz	5	ameliyatlık	1	tımar	1
soy-	5	amir	1	tıp	1
sunum	5	anasınıfı	1	tıpkı	1
sürtün-	5	anlaşma	1	tır	1
şafak	5	anonim	1	tıraş	1
şaş-	5	anons	1	tırmanma	1
şehir	5	ansızın	1	tırnak	1
şifa	5	antik	1	tırpan	1
tahterevalli	5	antipatik	1	tipi	1
taze	5	antre	1	tipik	1
tek	5	antrenman	1	titreş-	1
tema	5	apartman	1	titreşim	1
temel	5	aptal	1	tiyatro	1
tencere	5	arama	1	tokat	1
tespih	5	arayış	1	Tokatlı	1
tutul-	5	Ardahan	1	tonla-	1
üniversite	5	arındırıl-	1	toplaş-	1
üretebil-	5	arpa	1	toplular	1
üşüş-	5	arşa	1	trend	1
üye	5	arşiv	1	tripleks	1
ve	5	art	1	trt	1
vurgula-	5	arzu	1	tuhaf	1

yak-	5	as-	1	tur	1
yakıl-	5	asabi	1	Turhan	1
yakış-	5	asansör	1	turşu	1
yaklaştırıl-	5	asil	1	tutam	1
yapım	5	asillik	1	tutkun	1
yat-	5	asit	1	tutsaklık	1
yok	5	asma	1	tutum	1
yorgan	5	Asya	1	tutumsuz	1
yönel-	5	aşı	1	tüccar	1
yürüt-	5	aşıklık	1	tüfek	1
zahmet	5	aşıl-	1	tümce	1
zaptet-	5	aşıla-	1	türbin	1
zayıf	5	aşına	1	Türkmenistan	1
zulüm	5	ateşleyen	1	Türkoloji	1
Allah	4	ay	1	Türkoloji	1
altı	4	ayçiçeği	1	tütsü	1
an	4	aydın	1	tütüncü	1
aşık	4	ayrım	1	uçucu	1
aydınlan-	4	ayva	1	uyanık	1
bağ	4	ayyıldızlı	1	uygun	1
bağımlı	4	az-	1	uysaydım	1
bağır-	4	azıcık	1	uyuşmazlık	1
bakan	4	bacakları-	1	uyuyama-	1
bakanlık	4	bacasız	1	uzaysever	1
bardak	4	badanalı	1	uzman	1
batı	4	badem	1	ülkü	1
bayram	4	bağımsız	1	ümit	1
benek	4	bağımsızlık	1	ünlü	1
beyit	4	bağışlayın	1	üret-	1
biçil-	4	bağlacı	1	üretim	1
birinci	4	bağlama	1	üst	1
boğaz	4	bağlanan	1	üsteğmen	1
bulabil-	4	bahçıvan	1	üşü-	1
Bursa	4	bahis	1	üşüt-	1
camı	4	bakıver-	1	üzgün	1
canavar	4	balıkçıl	1	üzül-	1
Canip	4	Balıkesir	1	vadi	1
çal-	4	Balkanlar	1	vahim	1
çarık	4	balkon	1	vasıf	1
çıkabil-	4	ballı	1	vasi	1
dik-	4	balta	1	vatan	1
dinle-	4	bambaşka	1	vazife	1
direnç	4	bambu	1	veda	1

dizi	4	Banarlı	1	vedalaş-	1
dost	4	Banoğlu	1	veli	1
döv-	4	bargahta	1	ver-	1
dün	4	barındır-	1	verebil-	1
dürüst	4	basım	1	verimli	1
düşünce	4	basımevi	1	veya	1
esmer	4	basketbol	1	Veysel	1
eş	4	başar-	1	video	1
eşit	4	başkanlık	1	vilayet	1
eşya	4	başlangıç	1	vitrin	1
gelişim	4	başlat-	1	vur-	1
görüş-	4	başparmak	1	vurgulayan	1
hallet-	4	başvurabil-	1	yağız	1
içer-	4	bat-	1	yağmur	1
ihtimal	4	batak	1	yağmurlu	1
ilahi	4	batılı	1	yakala-	1
ilan	4	batış	1	yakalan-	1
ilet-	4	bavul	1	yakınlık	1
ilişkin	4	bayıl-	1	yakıt	1
kaçın-	4	baykuş	1	yaklaş-	1
kalabalık	4	becer-	1	yaklaşık	1
kaldırım	4	bedensel	1	yalancı	1
kale	4	bedhah	1	Yalçın	1
kalem	4	bektaş	1	yalın	1
karışım	4	belediye	1	yalnızlık	1
karşıtlık	4	belgeleyen	1	yan	1
kastet	4	belirli	1	yanıl-	1
kayalık	4	benimsen-	1	yanıt	1
kazandır-	4	benimset-	1	yani	1
kemik	4	benzersiz	1	yap-	1
kesme	4	bereketli	1	yapı	1
kılavuz	4	Berksoy	1	yapış-	1
kımıldan-	4	Bern	1	yara	1
kısım	4	besle-	1	yarala-	1
kıta	4	beyazlık	1	yaralı	1
koleksiyon	4	beze	1	yararlı	1
komisyon	4	bezen-	1	yardımseverlik	1
konak	4	bık-	1	yasak	1
korku	4	bileşik	1	yaş	1
kurban	4	bilet	1	yaşan-	1
kurtar-	4	bilfiil	1	yaşantı	1
kurulum	4	bilgelik	1	yaşlı	1
kuytu	4	bilgilendirme	1	yatılı	1

lokanta	4	bilmece	1	yaygınlaş-	1
malzeme	4	birleşim	1	yayıl-	1
Mardin	4	bisiklet	1	yazgı	1
mars	4	bitap	1	yazık	1
meçhul	4	bitkin-	1	yazıl-	1
nefer	4	bitkisel	1	yazılı	1
ortam	4	boğ-	1	yazlık	1
parla-	4	boğul-	1	yedi	1
pay	4	bohça	1	yedir-	1
paylaş-	4	bohçala-	1	yegane	1
pek	4	boksör	1	yelpaze	1
perde	4	bol	1	yemek	1
plan	4	bol	1	yemeni	1
Sadi	4	bolca	1	yenge	1
sakın	4	bomba	1	yeni	1
sandal	4	bomboş	1	yenilgi	1
saplan-	4	boncuk	1	yeşillen-	1
satır	4	bor	1	yılan	1
seher	4	Boratav	1	yıldız	1
sel	4	borçlan-	1	yıldızlı	1
Selim	4	boru	1	yılkı	1
Sena	4	boşal-	1	yılkılık	1
serim	4	boşan-	1	Yılmaz	1
sessiz	4	boya-	1	yırt-	1
Seyfettin	4	boyalı	1	yırtıcı	1
seyirci	4	boylu	1	yiğitlik	1
sicil	4	bölünebil-	1	yoklama	1
site	4	bölüş-	1	yol	1
suskun	4	börek	1	yolluk	1
şaka	4	Brezilya	1	yor-	1
şart	4	Britanya	1	yorul-	1
tabiat	4	bronz	1	yozaştırıl-	1
tabii	4	buda-	1	yön	1
tahta	4	budak	1	yönelt-	1
takım	4	budun	1	yönerge	1
tamam	4	buğday	1	yöneticilik	1
tarım	4	buğulu	1	yöntem	1
tartışma	4	bulaş-	1	yöre	1
tat	4	bulunabil-	1	yöresel	1
tayfa	4	buluş	1	yudumla-	1
temas	4	bulutlu	1	yum-	1
tepetakla	4	bur-	1	yumurtla-	1
tepsi	4	buruş-	1	yumuşak	1

test	4	buyur-	1	yumuşat-	1
tılsım	4	bücür	1	yükle-	1
tigin	4	bük-	1	yükleyip	1
tokmak	4	bükül-	1	yürek	1
ton	4	büst	1	yüz(sayı)	1
toplan-	4	büyükbaş	1	yüzey	1
turist	4	büyülü	1	yüzyıl	1
tuzak	4	cadde	1	zar	1
tütün	4	canlan-	1	zaruret	1
uç	4	cansız	1	zayıflat-	1
üç	4	cebren	1	zehir	1
vatansever	4	celal	1	zehirli	1
villa	4	Celaleddin-	1	Zehra	1
yansı-	4	cenk	1	zeka	1
yaratıcılık	4	ceriha	1	zenginleştiril-	1
yaver	4	ceset	1	zenginlik	1
yaygın	4	cesur	1	zerre	1
Yemen	4	cevher	1	zevkli	1
yemiş	4	ceyhan	1	Zeynep	1
yerleş-	4	ceyhun	1	zımpara	1
yerleştir-	4	cezalara	1	zırhlı	1
yoğun	4	çaldır-	1	Zigana	1
yokla-	4	çalılık	1	zihin	1
Yunan	4	çalışabil-	1	zincir	1
Yusuf	4	çalıyordu	1	zincirli	1
yüklem	4	çamlıca	1	ziya	1
zarar	4	çan	1	ziyafet	1
zarf	4	çaprazlama	1	ziyan	1
abartma	3	çarçabuk	1	ziyaret	1
Abbas	3	çardak	1	zola	1
acaba	3	çaresizlik	1	zor	1
alkışla-	3	çarpı	1	zor-	1
arazi	3	çarpıcı	1	zorla-	1
astronot	3	çarpış-	1	zorlan-	1
aşçı	3	çarptırıl-	1	zorlaş-	1
aşırı	3	çarşaf	1	zorlu	1
ateş	3	çarşılı	1	zorluk	1
Ayşe	3				

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Muhammet Emin ÇOMAKLI
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	